

รายงานการวิจัย

โครงการสำรวจสภาพครอบครัว ตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง

ISBN 978-974-11-0834-3

สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล
ร่วมจัดทำ

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โครงการสำรวจสภาพครอบครัว ตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง

ผู้เขียน

นางสาวบังอร เทพเทียน
นางสาวปิยฉัตร ตระกูลวงษ์
นางสาวปรินดา ตาสี

Author

Miss Bang-on Thepthien
Miss Piyachatr Tragoolvongse
Miss Parinda Tasee

ข้อมูลบรรณานุกรม :

บังอร เทพเทียน

รายงานการวิจัยโครงการสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง = Family Assessment Project based on the Criteria of the Strong Family Institute / บังอร เทพเทียน, ปิยฉัตร ตระกูลวงษ์, ปรินดา ตาสี. นครปฐม : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.

ISBN 978-974-11-0834-3

1. ครอบครัว -- ไทย -- วิจัย 2. โครงการสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง
3. ครอบครัว -- การสำรวจ I. ปิยฉัตร ตระกูลวงษ์ II. ปรินดา ตาสี III. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน

WA308 น248ร 2550

ลิขสิทธิ์ : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล

พิมพ์ครั้งที่ 2 : ตุลาคม 2550

จำนวน : 50 เล่ม

จัดทำโดย : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล

สนับสนุนโดย : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ออกแบบปก : นางสาวปิยฉัตร ตระกูลวงษ์

จัดรูปเล่ม : นางสาวปรินดา ตาสี
นางสุภัทรา อินทร์ไพบูลย์

โครงการสำรวจสภาพครอบครัว
ตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง

ผู้อำนวยการโครงการ

รองศาสตราจารย์ศิริกุล อิศรานุรักษ์

รองศาสตราจารย์จิราพร ชมพิกุล

นักวิจัยหลัก

นางสาวบังอร เทพเทียน

นางสาวปิยฉัตร ตระกูลวงษ์

นางสาวปรีนดา ตาสี

นักวิจัยภาคสนาม

นางสาวบังอร เทพเทียน

นางสาวปิยฉัตร ตระกูลวงษ์

นางสาวปรีนดา ตาสี

นายเกรียงศักดิ์ ช่อเลื่อม

นางสาวซัชชฎา เรืองขจร

พนักงานวิเคราะห์ข้อมูล

นางสุภัทรา อินทร์ไพบูลย์

นางนวลน้อย บุญชูส่ง

นางสาวระวีวรรณ วีระพลชัย

นางจรรยา พึ่งโต

นางสาวมนฤดี วงศ์แก้ว

นางสาวกมลวรรณ รักแผน

นางสาวศรีไพร ปิ่นบัวทอง

นางสาวณัฏฐ์จิรา นาคจินวงษ์

นายจเร ข่มอารมณ

ผู้ประสานงาน

นางสาวจุรีพร ภิบาลจันทร์

คำนำ

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่เป็นหลักสำคัญที่สุดของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและ
ขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกของครอบครัว ด้วยการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความเอื้อ
อาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอด
วัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะ
ทำงานอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังนั้น
ครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของทุกคน

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวในฐานะหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการ
พัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง จึงร่วมกับสถาบันพัฒนาการสาธาณสุขอาเซียน
มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินโครงการสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง
ขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย มาตรการ และกลยุทธ์ในการ
ดำเนินงานพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง และสามารถทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่าง
มีคุณภาพ

คณะผู้วิจัยยินดีขอรับข้อเสนอแนะ ข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อรายงานฉบับนี้
เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

คณะผู้วิจัย
ตุลาคม 2550

กิตติกรรมประกาศ

สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน อันได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขในจังหวัดพื้นที่ศึกษา ได้แก่ กรุงเทพฯ สิงห์บุรี นครนายก ชุมพร นครศรีธรรมราช สตูล หนองคาย กาฬสินธุ์ สุรินทร์ แม่ฮ่องสอน อุตรดิตถ์ และเพชรบูรณ์ ที่กรุณาอำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้ในระยะเวลาอันสั้น ขอขอบคุณพนักงานสัมภาษณ์ทุกท่าน และที่สำคัญที่สุดคือผู้ให้ข้อมูลทุกๆ ครอบครัว ที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกลยุทธ์ในการดำเนินงานพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง สามารถทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพ และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชากรต่อไป

บทคัดย่อ

การสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งในครั้งนี้ สถาบันพัฒนาการสาธิตชุมชนสุขาภิบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกันกับสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ทำการสำรวจข้อมูลตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งใน 5 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านสัมพันธภาพ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการพึ่งพาตนเอง องค์ประกอบที่ 3 ด้านทุนทางสังคม องค์ประกอบที่ 4 ด้านการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก องค์ประกอบที่ 5 ด้านภาวะเสี่ยง โดยทำการสำรวจในช่วงเดือนกรกฎาคม 2550 มีประชากรตัวอย่างทั้งหมด 4,778 ราย พบผลการศึกษาค่าสำคัญดังนี้

ครอบครัวที่มีความเข้มแข็งจะมีสัมพันธภาพในครัวเรือน ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสุขภาพ มีการปรับตัวได้ในภาวะเสี่ยง รวมทั้งมีทุนทางสังคมมากกว่า ครอบครัวที่มีความเข้มแข็งปานกลาง และน้อยอย่างเด่นชัด ส่วนองค์ประกอบด้านการมีภาวะเสี่ยงในครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากไม่แตกต่างกันกับครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งปานกลาง และน้อย

การเริ่มต้นสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง อาจจะนำแนวทางจากองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบมาเป็นแนวทางเพื่อชี้วัดว่า ครอบครัวมีความเข้มแข็งมาก-น้อยเพียงใด และสามารถนำผลการประเมินที่วัดมาได้นั้น ไปวางแผนทางและมาตรการที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นในครอบครัวได้ ตลอดจนสามารถวางแผนในอนาคตได้ในระดับหนึ่งว่าต่อไปจะก้าวเดินไปในทางไหนดี

เมื่อประเทศไทยสามารถจัดทำ และพัฒนาตัวชี้วัด “ครอบครัวเข้มแข็ง” ได้อย่างเหมาะสมกับคนไทย และมีประสิทธิภาพได้แล้ว จะยังทำให้เราสามารถวางแผนพัฒนาศักยภาพของคนได้อย่างถูกต้อง และตรงจุดมากขึ้น

Abstract

The family assessment survey based on the Criteria of the Strong Family Institute is a cooperative effort on the part of ASEAN Institute for Health Development and the Office of Women's Affairs and Family Development of the Ministry of Social Development and Human Security. The survey is done with 5 elements: by relationship, self-sufficiency, social capital investment, ability to adjust in difficult circumstances and risk. The survey was done in July 2007 with a sample group of 4,788.

The significant findings of the study are as follows. The strong family has good home relationships, demonstrates self-sufficiency economically. It is able to adjust itself in order to limit health risks. The strong family creates greater social capital than a moderately strong family and the low-level strength family. However the risk factors for strong families are not different from those of moderate and low-strength families.

The establishment of a strong family brings together all five of the above factors and demonstrates its level of strength according to criteria. It creates a pattern and enforces measures for solving problems as they emerge in the family. Planning is another character of the strong family.

The creation of criteria for the strong family in Thailand that are appropriate to Thai people and are effective improve and provide a focus for family development planning.

คำนำ	
กิตติกรรมประกาศ	
บทคัดย่อ	
โครงการ	1
หลักการและเหตุผล	2
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตและวิธีดำเนินการ	2
กรอบตัวชี้วัด	7
แบบสำรวจ	9
การดำเนินการวิจัย	27
พื้นที่ศึกษา	28
เกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์	29
ขั้นตอนการเก็บข้อมูล	29
การติดต่อประสานงาน	30
เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ	31
การหาคุณภาพของเครื่องมือ	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
ผลการวิจัย	33
ข้อมูลของหัวหน้าครัวเรือน	34
ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	36
ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว	40
ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน	44
ลักษณะของครอบครัวเข้มแข็ง	47
สัมพันธภาพในครอบครัว	52
การพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ	56
การพึ่งพาตนเองทางสุขภาพ	58
ต้นทุนทางสังคม	64
การปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก	66
การมีภาวะเสี่ยง	69

สารบัญ

	หน้า
บทสรุป ข้อเสนอแนะ	75
บทสรุป	76
การอภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะการศึกษาวิจัย	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

หน้า

การดำเนินการวิจัย

ตาราง 1	ผู้ประสานงานในแต่ละจังหวัดที่สำรวจ	30
---------	------------------------------------	----

ผลการวิจัย

ตาราง 1	ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือน	35
ตาราง 2	ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	38
ตาราง 3	อาชีพหลักของครอบครัว	40
ตาราง 4	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามเพศ	41
ตาราง 5	ความสัมพันธ์ของสมาชิกกับหัวหน้าครัวเรือน	42
ตาราง 6	รายได้ของครัวเรือน	44
ตาราง 7	การเปรียบเทียบรายรับกับรายจ่ายของครัวเรือนตามการรับรู้ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
ตาราง 8	การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ	57
ตาราง 9	การดูแลสุขภาพของครัวเรือน	60
ตาราง 10	การรักษาสุขภาพของครัวเรือน	61
ตาราง 11	หลักประกันต่าง ๆ ของครัวเรือน	62
ตาราง 12	การพึ่งพาตนเองด้านข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ	63
ตาราง 13	การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกในครัวเรือน	65
ตาราง 14	การป้องกันไม่ให้เกิดภาวะยากลำบาก	67
ตาราง 15	การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของครัวเรือน เพื่อเตรียมพร้อม รับมือกับอันตราย	68
ตาราง 16	การมีภาวะเสี่ยงของครัวเรือนในด้านต่าง ๆ	69
ตาราง 17	พฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ของสมาชิกในครัวเรือน	70
ตาราง 18	พฤติกรรมเสี่ยงทางด้านเพศของสมาชิกในครัวเรือน	71
ตาราง 19	ความสามารถในการเผชิญกับภาวะวิกฤติของสมาชิกในครอบครัว	72

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
โครงการ	
แผนภาพ 1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	5
ผลการวิจัย	
แผนภาพ 1 ความสัมพันธ์ของผู้ตอบแบบสอบถามกับหัวหน้าครัวเรือน	36
แผนภาพ 2 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	36
แผนภาพ 3 สถานภาพสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
แผนภาพ 4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว	41
แผนภาพ 5 ครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุต่ำกว่า 6 ปีกับผู้สูงอายุ	42
แผนภาพ 6 ครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 0-14 ปี กับผู้สูงอายุ	43
แผนภาพ 7 ครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกอายุ 15-60 ปี	43
แผนภาพ 8 ครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุระหว่าง 15-60 ปี	43
แผนภาพ 9 ครัวเรือนที่มีสมาชิกให้การดูแลเป็นพิเศษ	44
แผนภาพ 10 การมีหนี้สินในครัวเรือน	45
แผนภาพ 11 การมีเงินออมในครัวเรือน	45
แผนภาพ 12 การจดทะเบียนสมรสของครัวเรือน	46
แผนภาพ 13 การจดทะเบียนหย่าของครัวเรือน	47
แผนภาพ 14 ความเข้มแข็งของครอบครัวจากการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถาม	47
แผนภาพ 15 ระดับความรักความผูกพันในครอบครัว	48
แผนภาพ 16 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ	48
แผนภาพ 17 ความสามารถในการดูแลสุขภาพในครัวเรือน	49
แผนภาพ 18 ร้อยละสมาชิกในครอบครัวอ่าน-เขียนภาษาไทยได้ทุกคน ในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก	49
แผนภาพ 19 ร้อยละสมาชิกในครอบครัวจบระดับชั้น ป.6 ทุกคน ในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก	49
แผนภาพ 20 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในครอบครัวที่เข้มแข็ง	50
แผนภาพ 21 ความสามารถในการปรับตัวได้มากในภาวะยากลำบากในครอบครัว ที่มีความเข้มแข็งมาก	50

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
ผลการวิจัย	
แผนภาพ 22 สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนไม่มีพฤติกรรมติดสุรา เล่นการพนัน ติดยาหรือในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก	51
แผนภาพ 23 สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนไม่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ของครอบครัวในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก	51
แผนภาพ 24 สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่ประสบปัญหาต่างๆ ในครอบครัว ที่มีความเข้มแข็งมาก	51
แผนภาพ 25 ลักษณะการช่วยเหลือกันจนพ้นวิกฤตในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก	52
แผนภาพ 26 ระดับสัมพันธภาพในครอบครัว	52
แผนภาพ 27 การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอภายใน 1 เดือนที่ผ่านมาของครอบครัว	53
แผนภาพ 28 การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอภายใน 6 เดือนที่ผ่านมาของครอบครัว	53
แผนภาพ 29 การสื่อสารภายในครอบครัว	54
แผนภาพ 30 ความเอื้ออาทรของคนในครัวเรือน	54
แผนภาพ 31 การทำกิจกรรมด้านสัมพันธภาพอย่างสม่ำเสมอ	55
แผนภาพ 32 ภาพรวมของสัมพันธภาพในครัวเรือน เมื่อเปรียบเทียบ สัมพันธภาพในปีที่แล้ว	56
แผนภาพ 33 ความสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจในภาพรวม	56
แผนภาพ 34 ภาพรวมของความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ	58
แผนภาพ 35 การพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพ จากการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถาม	58
แผนภาพ 36 การดูแลเด็กและหญิงตั้งครรภ์ในครัวเรือน	59
แผนภาพ 37 การพึ่งพาตนเองทางสุขภาพโดยภาพรวม	62
แผนภาพ 38 การพึ่งพาตนเองทางด้านข้อมูลข่าวสาร	63
แผนภาพ 39 การเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชน	64
แผนภาพ 40 ความเอื้ออาทรของคนในชุมชน	64
แผนภาพ 41 การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกในครัวเรือน	65
แผนภาพ 42 การใช้บริการและพื้นที่สาธารณะของครัวเรือน	66

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
ผลการวิจัย	
แผนภาพ 43 การป้องกันไม่ให้เกิดภาวะยากลำบาก	66
แผนภาพ 44 การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของครัวเรือน เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับอันตราย	68
แผนภาพ 45 การมีภาวะเสี่ยงของครัวเรือนในด้านต่าง ๆ	69
แผนภาพ 46 พฤติกรรมเสี่ยงของสมาชิกในครัวเรือน	70
แผนภาพ 47 พฤติกรรมเสี่ยงด้านเพศของสมาชิกในครัวเรือน	71
แผนภาพ 48 ความสามารถในการเผชิญกับภาวะวิกฤติของสมาชิกในครอบครัว	72
แผนภาพ 49 การได้รับความช่วยเหลือเมื่อประสบเคราะห์กรรม	73

สารบัญภาพ

	หน้า
การดำเนินการวิจัย	
ภาพที่ 1 พื้นที่และจำนวนครอบครัวในการสำรวจ	28
ภาพที่ 2 นิยามองค์ประกอบตัวชี้วัด	31
ผลการวิจัย	
ภาพที่ 1 สัมพันธภาพของครัวเรือนในภาพรวม	55

โครงการ 1

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบและก่อปัญหาต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก กล่าวได้ว่าประชาชน ในประเทศ ต่างเผชิญกับปัญหาในลักษณะต่างๆ ทั้งปัญหาความยากจน และการดิ้นรนทางเศรษฐกิจ ที่ทำให้ครอบครัวจำนวนมากในชนบท ต้องถูกผลักดันออกจากฐานการผลิตและวิถีชีวิตดั้งเดิม กลายเป็นทรัพยากรแรงงานในภาคพาณิชย์ และภาคบริการ ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่เคยเป็นต้นทุนด้านความเกื้อกูล ความเอื้ออาทรที่มีต่อกัน ในระดับครอบครัวและชุมชนเสื่อมถอย ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ของครอบครัวได้ แต่ละครอบครัว ชุมชนหลักหนีไม่พ้นจากผลกระทบและปัญหาทางสังคมอื่นๆ ที่ปรากฏให้เห็นในระดับปริมาณ และความรุนแรงที่ซับซ้อนและหนักหน่วงขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตทั้งทางร่างกายและจิตใจถูกทำให้อ่อนแอ

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในฐานะหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง จึงร่วมกับสถาบันพัฒนาการสาธิต-สุขาอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินโครงการสำรวจสภาพครอบครัว ตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบาย มาตรการ และกลยุทธ์ในการดำเนินงานพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง

และสามารถทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง

ขอบเขตและวิธีดำเนินการ

3.1 ดำเนินการสำรวจข้อมูลสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งในประเด็นต่อไปนี้

1) มิติด้านสัมพันธภาพ

1.1) ร้อยละของครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีการเอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการแสดงออกถึงความรัก ความนับถือ และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

1.2) ร้อยละของอัตราการจดทะเบียนสมรส และอัตราการจดทะเบียนหย่าต่อ 1,000 คู่ครัวเรือน ในรอบปีเปรียบเทียบกับปีเป้าหมายที่มีอัตราการจดทะเบียนสมรสหรือทะเบียนหย่าสูงสุด

2) มิติด้านการพึ่งพาตนเอง

2.1) มิติด้านการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ

2.1.1) ครอบครัวมีรายได้ และทรัพย์สินเพียงพอสำหรับรายจ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิตครอบครัวตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

2.2) มิติด้านการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพ

- 2.2.1) ครอบครัวที่สามารถดูแลสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวในเบื้องต้นได้
- 2.2.2) สัดส่วนของครัวเรือนที่มีสมาชิกมีสิทธิได้รับหลักประกันสุขภาพและหลักประกันอื่นๆ เช่น ประกันอุบัติเหตุ ประกันภัย เป็นต้น
- 2.3) มิติด้านการพึ่งพาตนเองทางข้อมูลข่าวสารและโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา
- 2.3.1) สัดส่วนของครัวเรือนที่มีสมาชิกเข้ารับการศึกษาก่อนหรือการฝึกอบรมทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง
- 3) มิติตุนทางสังคม
- 3.1) ร้อยละของครอบครัวที่สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวม/สาธารณประโยชน์ในรอบปีที่ผ่านมา
- 3.2) สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อครอบครัว เช่น อัตราการลดลงของคดีอาชญากรรม ระบบเตือนภัยทางสังคม สื่อที่เอื้อต่อครอบครัว นโยบาย/กฎหมาย/กฎระเบียบเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว กิจกรรมที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัว
- 4) มิติด้านการปรับตัวในภาวะยากลำบาก
- 4.1) ครอบครัวมีการติดตามสถานการณ์ และวางแผนเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และฟื้นตัวได้เมื่อประสบปัญหาหรือเหตุภัยพิบัติ
- 4.2 ประเทศมีระบบเฝ้าระวังและเตือนภัย เตรียมพร้อมรับมือกับอันตรายที่มีต่อครอบครัว เช่น ภัยพิบัติ เศรษฐกิจ ตกต่ำ โรคระบาด
- 5) มิติด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง
- 5.1) สัดส่วนของครอบครัวที่มีภาวะเสี่ยง ได้รับความช่วยเหลือหรือดูแลตัวเองได้
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ประชากรในการสำรวจครั้งนี้ ได้แก่ ครอบครัวทั่วประเทศจำนวน 18,000,000 ครอบครัว
 - กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ คือ ตัวแทนครอบครัว จำนวน 4,608 ตัวอย่าง คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่ม (Random Sampling)
- 3.3 พื้นที่เป้าหมายในการสำรวจ
- ครอบคลุมพื้นที่ 4 ภาค (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง) ภาคละ 3 จังหวัด ทั้งในและนอกเขตเทศบาล โดยมีรายละเอียดดังแผนภาพ 1
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- ใช้แบบสำรวจผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในด้านครอบครัว โดยพัฒนาแบบสำรวจตามดัชนีที่สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกำหนด ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน จำนวน 10 หน้า คือ ข้อมูลด้านครอบครัว และสมาชิกในครอบครัว ข้อมูลผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดครอบครัวเข้มแข็ง

3.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ระยะที่ 1 สร้างเครื่องมือ

1. สร้างเครื่องมือตามดัชนีมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักคือ องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ ด้านการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ด้านทุนทางสังคม ด้านการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบากและด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง

2. หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และเนื้อหาของเครื่องมือ โดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

3. จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาเครื่องมือ

ระยะที่ 2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try out)

1. นำเครื่องมือไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 100 ราย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

3. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

ระยะที่ 3 ดำเนินการเก็บข้อมูล

1. คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้ ได้แก่ ครอบครัวทั่วประเทศ จำนวน 180,000 ครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้จากสูตร Estimating Proportions (Wayne W. Daniel, 2005) ดังนี้

$$n = \frac{Nz^2pq}{d^2(n-1) + z^2pq}$$

$$= \frac{(1.96)^2 (18000000) (0.5)(0.5)}{(1.96)^2 (0.5)(0.5) + (17999999) (0.5)^2}$$

$$= \frac{17287200}{45000}$$

$$= 384 \text{ ราย}$$

จากการคำนวณจะได้กลุ่มตัวอย่าง 384 รายต่อจังหวัด โดยมีพื้นที่เป้าหมาย ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 4 ภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ สุ่มจังหวัดออกมาภาคละ 3 จังหวัด จะได้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 4,608 ราย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ประสานงานกับพื้นที่เพื่อเตรียมเก็บรวบรวมข้อมูล

- คัดเลือกพนักงานสัมภาษณ์จำนวน 20 รายต่อจังหวัด

- ปรุมนิเทศพนักงานสัมภาษณ์

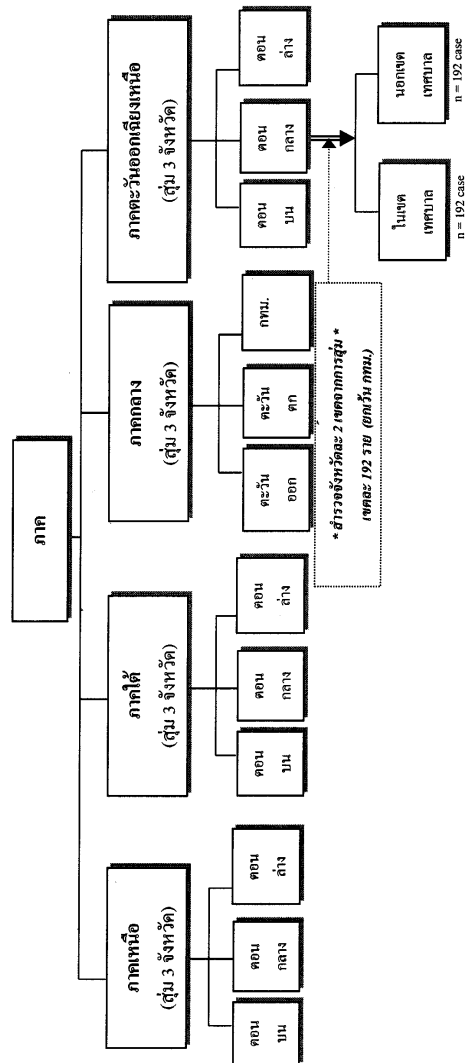
- ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการในการส่งเสริมสถาบันครอบครัว

แผนภาพ 1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาดำเนินการ 5 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา

กิจกรรม	เดือนที่ 1	เดือนที่ 2	เดือนที่ 3	เดือนที่ 4	เดือนที่ 5
1. สร้างเครื่องมือ					
2. หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม					
3. ดำเนินการเก็บข้อมูล					
4. วิเคราะห์ข้อมูล					
5. เขียนรายงาน					

ครอบครัวชีวิต 2

ครอบครัววัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งของประเทศไทย โดยจะทำการสำรวจในมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. มิติด้านสัมพันธภาพ หมายถึง ครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการแสดงออกถึงความรัก ความนับถือ และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

2. มิติด้านการพึ่งพาตนเอง ประกอบด้วย

- การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ หมายถึง ครอบครัวมีรายได้และทรัพย์สินเพียงพอสำหรับรายจ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิตครอบครัวตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- การพึ่งพาตนเองทางสุขภาพ หมายถึง ครอบครัวสามารถดูแลสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวในเบื้องต้นได้ และสมาชิกในครอบครัวมีสิทธิได้รับหลักประกันสุขภาพและหลักประกันอื่น ๆ เช่น ประกันอุบัติเหตุ ประกันภัย เป็นต้น

- การพึ่งพาตนเองทางข้อมูลข่าวสาร และโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา หมายถึง ครอบครัวมีสมาชิกเข้ารับการศึกษาก่อนหรือการฝึกอบรมทั้งในและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง

3. มิติด้านทุนทางสังคม หมายถึง ครอบครัวที่สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวม/สาธารณประโยชน์ในรอบปีที่ผ่านมา และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อครอบครัว เช่น อัตราการลดลงของคดีอาชญากรรม ระบบเตือนภัยทางสังคม สื่อที่เอื้อต่อครอบครัว นโยบาย/กฎหมาย/กฎระเบียบเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว กิจกรรมที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัว

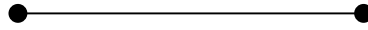
4. มิติด้านการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก หมายถึง ครอบครัวมีการติดตามสถานการณ์และวางแผนเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และฟื้นตัวได้เมื่อประสบปัญหาหรือเหตุภัยพิบัติ และชุมชนมีระบบเฝ้าระวังและเตือนภัย เตรียมพร้อมรับมือกับอันตรายที่มีต่อครอบครัว

5. มิติด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง หมายถึง ครอบครัวที่มีภาวะเสี่ยงได้รับความช่วยเหลือหรือดูแลตัวเองได้

แบบสำรวจ

“โครงการสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง”

คำชี้แจง

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล ทำการสำรวจสภาพครอบครัวเข้มแข็ง

หากมีข้อสงสัยกรุณาติดต่อ...

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์

255 ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0-2306-8782

โทรสาร 0-2306-8783

ส่วนงานวิจัยและพัฒนา สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล

25/5 พุทธมณฑล 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0-2441-9040-3 ต่อ 45, 54 หรือ 0-2441-9870

โทรสาร 0-2441-9044

E-mail: tepyc@mahidol.ac.th

สำรวจวันที่ เดือน พ.ศ. 2550

☐ ตรวจสอบข้อมูลแล้ว

ชื่อผู้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ตรวจสอบ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2550

ข้อมูลพื้นฐาน

- ชื่อหัวหน้าครอบครัว..... นามสกุล.....
1. เพศ () 1. หญิง () 2. ชาย 2. อายุ.....ปี 3. อาชีพหลักของครอบครัว.....
4. ศาสนาหลักของครอบครัว () 1. พุทธ () 2. คริสต์ () 3. อิสลาม () 4. อื่น ๆ ระบุ.....
5. บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
6. บ้านที่พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือไม่ () 1. ในเขตเทศบาล () 2. นอกเขตเทศบาล
7. ครอบครัวของท่าน (หัวหน้าครอบครัว) มีภูมิลำเนา (เกิด) อยู่ในที่(บ้าน)ปัจจุบันนี้ใช่หรือไม่
() 1. ใช่
() 2. ไม่ใช่ (ถ้าท่านย้ายมาจากจังหวัดอื่น)
 └─> ย้ายมาจากจังหวัด.....
 └─> และย้ายมานาน ปี

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ใครคือผู้ที่เป็นหลักของครอบครัวที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวได้

ชื่อผู้ให้ข้อมูล..... นามสกุล.....

1. ท่านเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือไม่

- () 1. เป็นหัวหน้าครอบครัว
- () 2. เป็นสมาชิก ท่านเป็นอะไรกับหัวหน้าครอบครัว
 └─> () 1. บิดา มารดา
 () 2. พี่น้อง/ลุงป้า น้า อา
 () 3. บุตร หลาน หลาน
 () 4. ปู่ย่า / ตายาย
 () 5. ผู้อาศัยเช่น ลูกเขย ลูกสะใภ้ พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง สามี ภรรยา เป็นต้น
 () 6. อื่น ๆ ระบุ.....

2. ท่านมีอายุ (เต็มปี).....ปี

3. เพศ () 1. หญิง () 2. ชาย

4. ท่านจบการศึกษาระดับใด

- () 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ () 2. ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-4)
 () 3. ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-7) () 4. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)
 () 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) () 6. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า
 () 7. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.) หรือเทียบเท่า
 () 8.ปริญญาตรี () 9. สูงกว่าปริญญาตรี
 () 10. อื่น ๆ ระบุ.....

5. สถานภาพสมรสของท่านในปัจจุบันเป็นอย่างไร

- () 1. โสด
 () 2. สมรส
 () 3. หย่าหรือแยกทางกัน
 () 4. หม้ายหรือคู่ที่เคยอยู่ด้วยกันตายไปแล้ว

6. (กรณีสมรส) ท่านจดทะเบียนสมรสหรือไม่

- () 1. จดทะเบียนสมรส
 () 2. ไม่ได้จดทะเบียนสมรส

7. (กรณีสมรส) ท่านอยู่ร่วมกันกับคู่สมรสของท่านหรือไม่

- () 1. อยู่ร่วมกันทุกวัน
 () 2. อยู่ร่วมกันเฉพาะวันหยุด
 () 3. อยู่ร่วมกันเฉพาะเทศกาล
 () 4. อื่นๆ ระบุ

8. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร

- () 1. พ่อบ้าน/แม่บ้าน () 2. รับราชการ
 () 3. พนักงาน/ลูกจ้างของบริษัท โรงงาน () 4. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
 () 5. เกษตรกรรม () 6. รับจ้างรายวัน
 () 7. อื่นๆ ระบุ

9. ท่านได้นำรายได้ไปช่วยเหลือ/จุนเจือครอบครัวหรือไม่

- () 1. ช่วยเหลือ/จุนเจือ จำนวน บาทต่อเดือน
 () 2. ไม่ช่วยเหลือ/ไม่จุนเจือเลย

ตอนที่ 2 ข้อมูลครอบครัว

1. จำนวนสมาชิกในครอบครัวคน ชาย จำนวน.....คน หญิงจำนวน.....คน

ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวกับหัวหน้าครอบครัว

ความสัมพันธ์ในครอบครัว	จำนวนคน	จำนวนที่อยู่ประจำ	จำนวนที่อยู่ไม่ประจำ (ระบุเหตุผล)
บิดา มารดา *			
สามี / ภรรยา *			
ปู่ย่า ตายาย *			
บุตร *			
พี่ / น้อง			
ลุง ป้า น้า อา			
ญาติ พี่น้อง ฝ่ายคู่สมรส			
หลาน หลาน			
คนอื่นๆ ระบุ.....			

* ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ได้อยู่ประจำกรุณาระบุเหตุผลด้วย

2. จำนวนครอบครัวที่อยู่ในบ้านหลังเดียวกันจำนวน.....ครอบครัว

3. สมาชิกของครอบครัวท่านมีอายุในระดับใดบ้าง (การนับอายุให้นับเต็มปี)

3.1 ภายในครอบครัวมีเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี

- () 1. มี จำนวนคน () 2. ไม่มี

3.2 ภายในครอบครัวมีบุคคลอายุ 6 - 14 ปี

- () 1. มี จำนวนคน () 2. ไม่มี

3.3 ภายในครอบครัวมีบุคคลอายุ 15 - 24 ปี

- () 1. มี จำนวนคน () 2. ไม่มี

3.4 ภายในครอบครัวมีบุคคลอายุ 25 - 60 ปี

- () 1. มี จำนวนคน () 2. ไม่มี

3.5 ภายในครอบครัวมีบุคคลอายุ 61 ปีขึ้นไป

- () 1. มี จำนวนคน () 2. ไม่มี

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องให้การดูแลเป็นพิเศษ (ยกตัวอย่างเช่น ช่วยเหลือตัวเองได้น้อย/ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/เป็นภาระต่อครอบครัว)
- () 1. มี จำนวนคน () 2. ไม่มี
5. เฉพาะสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุ 15 – 60 ปี มีงานทำ (มีรายได้เป็นของตนเอง, ไม่มีรายได้)
- 5.1 มีงานทำและมีรายได้เป็นของตนเอง
- () 1. มี จำนวนคน () 2. ไม่มี () 3. ไม่เข้าข่าย
- 5.2 ไม่มีงานทำและไม่มีรายได้เป็นของตนเอง
- () 1. มี จำนวนคน () 2. ไม่มี () 3. ไม่เข้าข่าย

ตอนที่ 3 ข้อมูลครอบครัวเข้มแข็ง

1.1 ด้านสัมพันธภาพ ร้อยละของครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีการเอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการแสดงออกถึงความรัก ความนับถือ และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

1. สมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และใช้เวลาอย่างมีคุณภาพ

1.1 ในระยะ 1 เดือนที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกัน

ก) รับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อ / สัปดาห์

- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี

ข) ร่วมกันทำงานบ้านและ/หรือบำรุงรักษาที่อยู่อาศัย

- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี

ค) พักผ่อนหย่อนใจภายในบ้าน

- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี

ง) ใช้เวลาพูดคุยกัน

- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี

จ) เล่นกีฬา/ออกกำลังกายด้วยกัน

- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี

ฉ) อื่นๆ ระบุ

- 1.2 ในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกัน
- ก) พักผ่อนหย่อนใจนอกบ้าน
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
- ข) เยี่ยมเยียนญาติมิตร
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
- ค) ทำพิธีกรรม/ ทำบุญ
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
- ง) ร่วมทำกิจกรรมในวันสำคัญของครอบครัว/เทศกาล
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
2. ภายในครอบครัวของท่านมีการสื่อสารในครอบครัวเป็นอย่างไร
- 2.1 สมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุย บอกกล่าว ปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
- 2.2 สมาชิกในครอบครัวพูดคุยกันด้วยเหตุผล โดยไม่ใช้อารมณ์
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
- 2.3 สมาชิกในครอบครัวมักใช้อารมณ์ในขณะที่สื่อสารกัน
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
- 2.4 เมื่อคนในครอบครัวกระทำผิด สมาชิกในครอบครัวมักตำหนิกันอย่างรุนแรงมากกว่าให้กำลังใจกัน
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
- 2.5 สมาชิกในครอบครัวมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า นั่งเงียบ หรือหลบหน้า
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
3. สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงความคิดเห็นและมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
4. ความเอื้ออาทร ความรักใคร่ กลมเกลียวในครอบครัวเป็นอย่างไร
- 4.1 สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
- 4.2 สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงออกถึงความรักและความเอื้ออาทรด้วยคำพูดและการปฏิบัติ
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี

- 4.3 สมาชิกในครอบครัวต่างยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
- 4.4 สมาชิกมีการดูแลเอาใจใส่ต่อกันทั้งในยามปกติ ยามเจ็บป่วย และเมื่อมีปัญหา
- () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่มี
5. ท่านคิดว่าในปัจจุบัน ครอบครัวของท่านโดยรวมมีความรัก มีความผูกพันซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับใด
- () 1. มีความรักความผูกพันมาก
- () 2. มีความรักความผูกพันปานกลาง
- () 3. มีความรักความผูกพันน้อย
6. เปรียบเทียบกับในปีที่แล้ว ท่านคิดว่าสัมพันธภาพในครอบครัวท่านดีขึ้นหรือแย่ลง
- () 1. ดีขึ้น () 2. เหมือนเดิม () 3. แย่ลง

1.2 ด้านสัมพันธภาพ ร้อยละของอัตราการจดทะเบียนสมรส และอัตราการจดทะเบียนหย่าต่อ 1000 คู่ครัวเรือนในรอบปีเปรียบเทียบกับปีเป้าหมายที่มีอัตราการจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าสูงสุด

7. ภายในครอบครัวของท่านมีสมาชิกที่มีคู่ครองโดยการจดทะเบียนสมรส
- () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่เข้าข่าย
8. ภายในครอบครัวของท่านมีสมาชิกที่มีการจดทะเบียนหย่า
- () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่เข้าข่าย

2. ด้านการพึ่งพาตนเอง (ทางเศรษฐกิจ) ครอบครัวมีรายได้และทรัพย์สินเพียงพอสำหรับรายจ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิตครอบครัวตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1. ครอบครัวของท่านมีรายได้ประมาณ บาทต่อปี
2. ครอบครัวของท่านมีรายได้เป็นอย่างไร
- () 1. รายรับ-รายจ่าย พอๆ กัน
- () 2. รายรับมากกว่ารายจ่าย
- () 3. รายจ่ายมากกว่ารายรับ

3. ครอบครัวของท่านมีหนี้สินหรือไม่
☐ 1. มีมาก ☐ 2. มีปานกลาง ☐ 3. มีน้อย ☐ 4. ไม่มี(ข้ามไปถามข้อที่ 5)
 4. ในกรณีที่ไม่มีหนี้สิน ครอบครัวของท่านจะสามารถปลดภาระหนี้สินได้หรือไม่
☐ 1. ได้ภายใน 1 ปี ☐ 2. ได้ภายใน 2- 5 ปี
☐ 3. ได้ภายใน 6-10 ปี ☐ 4. ได้มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
 5. ครอบครัวของท่านมีเงินออมหรือไม่
☐ 1. มีมาก ☐ 2. มีปานกลาง ☐ 3. มีน้อย ☐ 4. ไม่มี
 6. ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือฉุกเฉินครอบครัวท่านมีบุคคล / แหล่งเงิน ที่สามารถช่วยเหลือครอบครัวท่านได้
☐ 1. มี แหล่ง ☐ 2. ไม่มี
 7. ครอบครัวของท่านมีอาชีพที่ให้รายได้สม่ำเสมอหรือไม่
☐ 1. ใช่ ☐ 2. ไม่ใช่
 8. ที่อยู่อาศัยของครอบครัวท่าน ในปัจจุบันเป็นอย่างไร
☐ 1. เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและที่ดิน ☐ 2. เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยแต่ต้องเช่าที่ดิน
☐ 3. เป็นบ้านเช่า ☐ 4. อาศัยโดยไม่ต้องเสียค่าเช่า
☐ 5. อื่น ๆ ระบุ.....
 9. ครอบครัวของท่าน มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย หรือไม่
☐ 1. ใช่ ☐ 2. ไม่ใช่
 10. ครอบครัวของท่านทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของครอบครัวหรือไม่
☐ 1. ใช่ ☐ 2. ไม่ใช่
 11. ครอบครัวของท่านโดยรวมสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจในระดับใด (หมายถึง ครอบครัวสามารถบริหารจัดการรายรับ – รายจ่าย ให้เกิดความมั่นคงในความเป็นอยู่และอาชีพ)
☐ 1. พึ่งพาตนเองได้มาก
☐ 2. พึ่งพาตนเองได้ปานกลาง
☐ 3. พึ่งพาตนเองได้น้อย
3. **ด้านการพึ่งพาตนเอง (ทางสุขภาพ)** ครอบครัวที่สามารถดูแลสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวในเบื้องต้นได้ และสัดส่วนของครัวเรือนที่มีสมาชิกมีสิทธิได้รับหลักประกันสุขภาพและหลักประกันอื่นๆ เช่น ประกันอุบัติเหตุ ประกันภัย เป็นต้น

1. สมาชิกของครอบครัวที่มีอายุ 0 - 6 เดือนได้รับน้ำนมมารดาอย่างเดียว
 - () 1. ใช่ () 2. ไม่ใช่ () 3. ไม่เข้าข่าย
2. เด็กอายุ 0 - 6 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนครบ
 - () 1. ใช่ทุกคน () 2. ไม่ใช่ () 3. ไม่เข้าข่าย
3. หญิงตั้งครรภ์ไปฝากท้อง และฉีดวัคซีนครบ
 - () 1. ใช่ทุกคน () 2. ไม่ใช่ () 3. ไม่เข้าข่าย
4. การดูแลสุขภาพอนามัยของสมาชิกในครอบครัว
 - 4.1 ครอบครัวของท่านรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับสารอาหารครบถ้วน (รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ที่ปรุงสุก สะอาด ปราศจากสารอันตราย และหลีกเลี่ยงอาหารสีฉูดฉาด)
 - () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่เคย
 - 4.2 ครอบครัวของท่านรักษาความสะอาดร่างกายและของใช้ให้สะอาดอยู่เสมอ
 - () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่เคย
 - 4.3 สมาชิกในครอบครัวของท่านส่วนใหญ่มีอาการแพ้ที่รุนแรง เจ็บใสอยู่เสมอ
 - () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่เคย
 - 4.4 สมาชิกในครอบครัวของท่านไม่สูบบุหรี่
 - () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่เคย
 - 4.5 สมาชิกในครอบครัวของท่านไม่ดื่มสุรา
 - () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่เคย
 - 4.6 สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ
 - () 1. เสมอ () 2. บางครั้ง () 3. ไม่เคย
5. การให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพ (มีการตรวจสุขภาพสม่ำเสมอ รู้จักวิธีดูแลสุขภาพเบื้องต้นเมื่อเจ็บป่วย)
 - 5.1 ครอบครัวของท่านมักใช้ยาชุด หรือยาลูกกลอนที่ไม่ผ่าน อย. (องค์การอาหารและยา) เป็นประจำ
 - () 1. ใช่ () 2. ไม่ใช่
 - 5.2 ในครอบครัวท่านมียาสามัญประจำบ้านเพื่อใช้ในการรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น
 - () 1. ใช่ () 2. ไม่ใช่

- 5.3 ครอบครัวของท่านมีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเบื้องต้น เช่น โรคหวัด ท้องเสีย อย่างไร (ตอบได้หลายคำตอบ)
- () 1. พบแพทย์หรือพยาบาล () 2. พบเภสัชกร
 () 3. พบเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย () 4. พบอาสาสมัครสาธารณสุข
 () 5. ซื้อมารับประทานเอง () 6. หาหมอพื้นบ้าน
 () 7. อื่นๆระบุ
- 5.4 สมาชิกในครัวเรือนที่อายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพทั่วไปประจำปี อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง หรือไม่ (ตรวจสุขภาพทั่วไปประจำปี หมายถึงการตรวจสุขภาพหลายอย่างที่ ไม่เจาะจงโรค เช่น ตรวจร่างกายทั่วไป ตรวจโรค ตรวจปัสสาวะ ฯลฯ)
- () 1. ได้รับทุกคน () 2. ไม่ได้รับทุกคน () 3. ไม่เข้าข่าย
- 5.5 ในรอบปีที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวมีการตรวจสุขภาพ (ก่อนแต่งงาน) หรือไม่
- () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่เข้าข่าย
6. สมาชิกส่วนใหญ่ในครอบครัวท่านมีหลักประกันสุขภาพ (ภาครัฐ) หรือไม่
- () 1. มี () 2. ไม่มี
7. สมาชิกในครอบครัวท่านมีหลักประกันสุขภาพ (ภาคเอกชน)หรือไม่
- () 1. มี () 2. ไม่มี
8. ครอบครัวท่านมีการทำประกันภัยหรือไม่
- () 1. มี () 2. ไม่มี
9. ครอบครัวท่านมีการทำประกันอุบัติเหตุหรือไม่
- () 1. มี () 2. ไม่มี
10. ครอบครัวของท่านโดยรวมสามารถดูแลสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวในเบื้องต้นได้ในระดับใด
- () 1. มาก () 2. ปานกลาง () 3. น้อย
4. ด้านการพึ่งพาตนเอง (ทางข้อมูลข่าวสารและโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา) สดส่วนของครัวเรือนที่มีสมาชิกเข้ารับการศึกษาศึกษาหรือการฝึกอบรมทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง
1. ในรอบปีที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันเพื่อวางแผนชีวิตครอบครัว
- () 1. เป็นประจำ () 2. นานๆ ครั้ง () 3. ไม่มี

2. ในรอบปีที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากสื่อต่างๆ
 - () 1. เป็นประจำ
 - () 2. นานๆ ครั้ง
 - () 3. ไม่มี
3. ในรอบปีที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ (เช่น ด้านการประกอบอาชีพ , การพัฒนาตนเอง เป็นต้น)
 - () 1. เป็นประจำ
 - () 2. นานๆ ครั้ง
 - () 3. ไม่มี
4. สมาชิกในครอบครัวของท่านที่มีอายุระหว่าง 15 ถึง 50 ปีเต็ม อ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ทุกคน
 - () 1. ได้ทุกคน
 - () 2. ไม่ได้ทุกคน
 - () 3. ไม่เข้าข่าย
5. สมาชิกในครอบครัวของท่านที่มีอายุระหว่าง 15 ถึง 50 ปีเต็ม ได้รับการศึกษาอย่างน้อยประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน
 - () 1. ได้ทุกคน
 - () 2. ไม่ได้ทุกคน
 - () 3. ไม่เข้าข่าย
5. **ด้านทุนทางสังคม** ร้อยละของครอบครัวที่สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวม/สาธารณประโยชน์ ในรอบปีที่ผ่านมา และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อครอบครัว เช่น อัตราการลดลงของคดีอาชญากรรม ระบบเตือนภัยทางสังคม สื่อที่เอื้อต่อครอบครัว เช่น นโยบาย/กฎหมาย/กฎระเบียบเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว กิจกรรมที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัว
 1. สมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชนหรือไม่
 - () 1. เป็น
 - () 2. ไม่เป็น (ข้ามไปถามข้อที่ 3)
 2. (ถ้าเป็น) เป็นสมาชิกกลุ่มใด
 - () 1. กลุ่มออมทรัพย์
 - () 2. กลุ่มแม่บ้าน
 - () 3. กลุ่มสหกรณ์ชุมชน
 - () 4. กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์
 - () 5. กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ
 - () 6. กลุ่มอาสาสมัคร ระบุ.....
 - () 7. กลุ่มอาชีพระบุ.....
 - () 8. กลุ่มอื่น ๆ ระบุ.....
 3. ในรอบปีที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวมีการร่วมกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน / ชุมชน โดยการออกแรงงาน เงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ (เช่น ปลูกต้นไม้ กำจัดขยะมูลฝอย ลอกคลอง สร้าง/ซ่อมแซมถนน เป็นต้น)
 - 3.1 ในชุมชนหรือหมู่บ้านที่ครอบครัวอยู่อาศัย
 - () 1. ร่วม
 - () 2. ไม่ร่วม
 - () 3. ไม่มีกิจกรรมให้เข้าร่วม

- 3.2 นอกชุมชนหรือหมู่บ้านที่ครอบครัวอยู่อาศัย
- () 1. ร่วม () 2. ไม่ร่วม () 3. ไม่มีกิจกรรมให้เข้าร่วม
4. ในรอบปีที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวร่วมกิจกรรมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ในชุมชนหรือไม่ (เช่น แต่งงาน งานบวช การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น)
- () 1. ร่วม () 2. ไม่ร่วม
5. ครอบครัวมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนหรือไม่
- () 1. มี () 2. ไม่มี
6. คนในชุมชนของท่านมักพูดคุยกัน ไปมาหาสู่กับเพื่อนบ้านเสมอ
- () 1. ใช่ () 2. ไม่ใช่
7. คนในชุมชนของท่านมีความเอื้ออาทรต่อกัน
- () 1. ใช่ () 2. ไม่ใช่
8. สมาชิกในครอบครัวเคยเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์กรทางสังคมที่/เครือข่ายด้านครอบครัวในชุมชนของท่านหรือไม่
- () 1. เคย () 2. ไม่เคย () 3. ไม่มีกิจกรรมให้เข้าร่วม
9. สมาชิกในครอบครัวเคยเข้าร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างสัมพันธภาพ และความเข้าใจอันดีให้กับครอบครัวและคนในชุมชนหรือไม่
- () 1. เคย () 2. ไม่เคย () 3. ไม่มีกิจกรรมให้เข้าร่วม
10. สมาชิกในครอบครัวเคยใช้บริการและพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ครอบครัวเกิดการเรียนรู้ (เช่น ห้องสมุดสวนสาธารณะ ลานกีฬา ศาลาอเนกประสงค์ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เป็นต้น)
- () 1. เคย () 2. ไม่เคย () 3. ไม่มีบริการและพื้นที่สาธารณะในชุมชน
- 6. ด้านการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก** ครอบครัวมีการติดตามสถานการณ์และวางแผนเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และฟื้นตัวได้เมื่อประสบปัญหาหรือเหตุภัยพิบัติ และชุมชนมีระบบเฝ้าระวังและเตือนภัย เตรียมพร้อมรับมือกับอันตรายที่มีต่อครอบครัว เช่น ภัยพิบัติ เศรษฐกิจตกต่ำ โรคระบาด
1. การป้องกันอุบัติเหตุ
- 1.1 ด้านการขับขี่ยานพาหนะ (เช่น สวมหมวกกันน็อก ,คาดเข็มขัดนิรภัย)
- () 1. มี () 2. ไม่มี

- 1.2 ด้านการใช้และเก็บเครื่องมือ/เครื่องใช้ไฟฟ้า (มีการตรวจสอบ ช่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี มีฟิวส์ มีเครื่องตัดไฟอัตโนมัติ)
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
- 1.3 ด้านการใช้และการเก็บสารพิษและสิ่งมีคมอย่างปลอดภัย (ที่เก็บมิดชิด มีเครื่องป้องกันขณะใช้สารพิษ)
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
2. ในครอบครัวของท่านมีการพูดคุยให้สมาชิกตระหนักถึงการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาเสพติด และปัญหาอื่น ๆ หรือไม่
 - () 1. เป็นประจำ
 - () 2. นานๆ ครั้ง
 - () 3. ไม่มี
3. ครอบครัวของท่านเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่จะนำมาใช้ดำเนินชีวิตในครอบครัวในระดับใด
 - () 1. เข้าใจอย่างถ่องแท้
 - () 2. เข้าใจบางส่วน
 - () 3. เข้าใจน้อยมาก
 - () 4. ไม่เข้าใจ
4. ครอบครัวของท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมที่เป็นการปลูกฝังคุณธรรมให้กับคนในชุมชน หรือไม่
 - () 1. เป็นประจำ
 - () 2. นานๆ ครั้ง
 - () 3. ไม่เคย
5. ครอบครัวของท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมเฝ้าระวังภัยต่าง ๆ ภายในชุมชน หรือไม่ เช่น ยาเสพติด โรคภัย พุติกรรมเสี่ยงของเยาวชน/วัยรุ่น เป็นต้น
 - () 1. เป็นประจำ
 - () 2. นานๆ ครั้ง
 - () 3. ไม่เคย
 - () 4. ไม่มีกิจกรรมให้เข้าร่วม
6. ครอบครัวของท่านเคยร่วมเป็นอาสาสมัครที่คอยให้ความช่วยเหลือสังคมและชุมชน หรือไม่ (เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ฯลฯ)
 - () 1. เคย
 - () 2. ไม่เคย
7. ครอบครัวของท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาในชุมชน เช่น ปัญหาอาชญากรรม โรคภัยต่าง ๆ ปัญหาเสพติดตามนโยบายพื้นที่สีขาว ฯลฯ
 - () 1. เคย
 - () 2. ไม่เคย
8. ครอบครัวของท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันการเกิดภัยพิบัติต่างๆ เช่น เส้นทางหนีคลื่นยักษ์ การเตือนภัยดินถล่ม แผ่นดินไหว ฯลฯ
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี

7. ด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง สักส่วนของครอบครัวที่มีภาวะเสี่ยงได้รับความช่วยเหลือหรือดูแลตัวเองได้

1. ในรอบปีที่ผ่านมา มีสมาชิกในครอบครัวตกงาน / ไม่มีงานทำ หรือถูกเลิกจ้าง
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
2. ในรอบปีที่ผ่านมา มีสมาชิกในครอบครัวถูกจับเข้าคุก / ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
3. ในรอบปีที่ผ่านมา มีสมาชิกในครอบครัว หรือญาติสนิท เสียชีวิต
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
4. ในรอบปีที่ผ่านมาสมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของครอบครัวบ้างหรือไม่ (ตั้งครภักไม่พึงประสงค์, ลักทรัพย์, ทำร้ายร่างกายคนอื่น เป็นต้น)
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
5. ในรอบปีที่ผ่านมา มีสมาชิกในครอบครัวมีปัญหาสามี – ภรรยา หย่าร้างหรือแยกทางกัน
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
 - () 3. ไม่เข้าข่าย
6. ครอบครัวเคยประสบภัยพิบัติหรือไม่ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ สึนามิ ก่อการร้าย เป็นต้น
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
7. ครอบครัวของท่านเคยมีสมาชิกหนีออกจากบ้านหรือไม่
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
8. ครอบครัวของท่านเคยมีสมาชิกฆ่าตัวตายหรือไม่
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
9. ในรอบปีที่ผ่านมา สมาชิกในครอบครัวของท่านมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือไม่
 - 9.1 สมาชิกในครอบครัวติดสุรา หรือของมีนเมา เช่น เหล้า เบียร์ ยาสูบ กระแช่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่ (ติดสุรา หมายถึง ความต้องการดื่มทุกวัน ขาดไม่ได้ และต้องการดื่มในปริมาณที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หรือดื่มจนเมา หรือมีอาการของโรคพิษสุราเรื้อรังปรากฏ เช่น มือสั่น)
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
 - 9.2 สมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ (ยาสูบหรือยาสูบ/ยาเส้น) หรือไม่
 - () 1. สูบ
 - () 2. ไม่สูบ
 - 9.3 (ถ้าสูบ) มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่วันละ 1 ซอง หรือมากกว่า หรือไม่
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี

- 9.4 สมาชิกในครอบครัวติดสารเสพติดอื่น ๆ หรือไม่ (เช่น คมกาว ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน เป็นต้น)
 () 1. มี () 2. ไม่มี
- 9.5 สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมทางเพศที่น่าห่วงหรือไม่ (เช่น ชอบเที่ยว มีเพศสัมพันธ์กับคนหลายคน มีภรรยา/สามีหลายคน นอกใจกัน มีกิ๊ก/ชู้ เป็นต้น)
 () 1. มี () 2. ไม่มี
- 9.6 สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมเล่นการพนันเป็นประจำหรือไม่ (เช่น เล่นหวย เล่นไพ่ เล่นพนันฟุตบอล)
 () 1. มี () 2. ไม่มี
10. ภายในครอบครัวของท่านมีสมาชิกในครอบครัวที่มีบุตรเมื่ออยู่ในวัยรุ่น หรือไม่ (อายุต่ำกว่า 20 ปี และนับรวมที่กำลังตั้งครรภ์ด้วย)
 () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่เข้าข่าย
11. เมื่อประสบปัญหาวิกฤต สมาชิกในครอบครัวสามารถให้กำลังใจซึ่งกันและกันจนพ้นภาวะวิกฤต
 () 1. ใช่ () 2. ไม่ใช่
12. เมื่อสมาชิกครอบครัวประสบเคราะห์กรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ครอบครัวให้ความช่วยเหลือจนพ้นภาวะวิกฤต
 () 1. ใช่ () 2. ไม่ใช่
13. สมาชิกในครอบครัว ยอมรับ ให้อภัย และพร้อมให้การดูแลให้ความช่วยเหลือสมาชิกครอบครัว (ที่มีภาวะเสี่ยง เช่น ดิสุรา เล่นการพนัน เป็นต้น)
 () 1. ใช่ () 2. ไม่ใช่
14. ครอบครัวท่านเป็นสมาชิกสมาคมปกป้องสงเคราะห์บ้างหรือไม่
 () 1. มี () 2. ไม่มี
15. ครอบครัวท่านมีการทำประกันชีวิตบ้างหรือไม่
 () 1. มี () 2. ไม่มี
16. ครอบครัวของท่านเคยได้รับความช่วยเหลือเมื่อครอบครัวต้องประสบเคราะห์กรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่
 () 1. ได้รับจากภาครัฐ เท่านั้น () 2. ได้รับจากภาคเอกชน/มูลนิธิต่างๆเท่านั้น
 () 3. ได้รับจากทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน () 4. ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือ
 () 5. ไม่เคยประสบเคราะห์กรรม

โดยภาพรวม

ครอบครัวเข้มแข็ง หมายถึง สมาชิกในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สามารถพึ่งพาตนเองในทางเศรษฐกิจ สุขภาพ และทางข้อมูลข่าวสารและโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา มีทุนทางสังคม มีการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก และมีการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง

1. ครอบครัวของท่านโดยรวมมีความเข้มแข็งมากน้อยเพียงใด
 - () 1. มีความเข้มแข็งมาก
 - () 2. มีความเข้มแข็งปานกลาง
 - () 3. มีความเข้มแข็งน้อย
2. เมื่อเปรียบเทียบความเข้มแข็งของครอบครัวท่านในปีนี้กับปีที่แล้ว เป็นอย่างไร
 - () 1. ดีขึ้น
 - () 2. เหมือนเดิม
 - () 3. แย่ลง

จบคำถาม

(ให้ของตอบแทนและกล่าวขอบคุณ)

ความเห็นของพนักงานสัมภาษณ์

1. สถานที่สัมภาษณ์เป็นอย่างไร
 - () 1. ปราศจากสิ่งรบกวน/มีความเป็นส่วนตัวมาก
 - () 2. มีสิ่งรบกวนบ้างแต่ไม่มีผลกระทบต่อการสัมภาษณ์
 - () 3. มีสิ่งรบกวนบ้างและมีผลกระทบต่อการสัมภาษณ์พอสมควร
 - () 4. มีสิ่งรบกวนมากจนต้องหยุดการสัมภาษณ์บ่อยๆ /เสียบรรยากาศ
2. มีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ร่วมในการสัมภาษณ์หรือไม่
 - () 1. มีตั้งแต่ต้นจนจบ
 - () 2. มีเฉพาะบางตอนของการสัมภาษณ์
 - () 3. ไม่มีตลอดของการสัมภาษณ์ (ข้ามไปถามข้อที่ 5)

3. (ถ้ามีบุคคลอื่นอยู่ในขณะที่สัมภาษณ์) เป็นใครบ้าง
 - () 1. บุคคลในครอบครัว
 - () 2. บุคคลนอกครอบครัว
 - () 3. มีทั้งบุคคลใน - นอกครอบครัว
4. (ถ้ามีบุคคลอื่นอยู่ในขณะที่สัมภาษณ์) ช่วยตอบคำถามแทนผู้ให้ข้อมูลหลักหรือไม่
 - () 1. ช่วยมาก
 - () 2. ช่วยน้อย
 - () 3. ช่วยเป็นครั้งเป็นคราว / เป็นบางเรื่องที่คุณให้ข้อมูลหลักถามหรือตอบไม่ได้
 - () 4. ไม่มีเลย
5. ผู้ให้ข้อมูลให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เพียงใด
 - () 1. มาก
 - () 2. ปานกลาง
 - () 3. น้อย
6. ผู้ให้ข้อมูลหลักมีท่าทีไม่พร้อม/ไม่เต็มใจที่จะให้สัมภาษณ์ในข้อใดบ้าง
 ระบุ
7. โดยทั่วไปคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้เป็นอย่างไร
 - () 1. ดี
 - () 2. พอใช้
 - () 3. ไม่ดีเลย

ขอให้ผู้สัมภาษณ์จดบันทึกข้อสังเกตต่างๆ และรายละเอียดเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

การดำเนินการวิจัย 3

พื้นที่ศึกษา

การสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง ได้ทำการสุ่มพื้นที่ ในการสำรวจโดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีวิธีการดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งประเภทออกเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

ขั้นที่ 2 แบ่งจังหวัดในแต่ละภาคออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับบน ระดับกลาง และระดับล่าง

ขั้นที่ 3 สุ่มเลือกจังหวัดในแต่ละระดับ ของแต่ละภาคมาจำนวน 1 จังหวัด จำนวน 12 จังหวัด (กรุงเทพฯ) เป็นการเลือกเฉพาะเจาะจงในภาคกลาง

ขั้นที่ 4 สุ่มเลือกอำเภอมาจำนวน 2 อำเภอ ในแต่ละจังหวัด

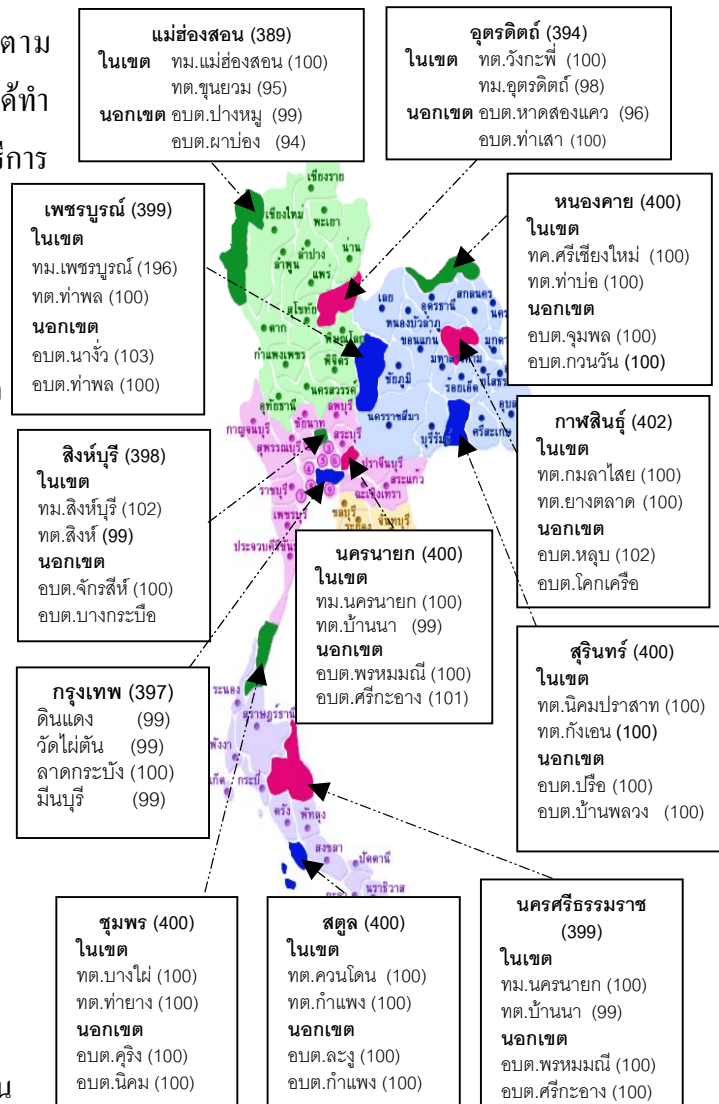
ขั้นที่ 5 แบ่งเขตการปกครองใน

แต่ละอำเภอ เป็นพื้นที่เขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล แล้วสุ่มเลือกเทศบาล มีจำนวน 2 เทศบาล และสุ่มเลือกตำบล จำนวน 2 ตำบลในแต่ละจังหวัด

ขั้นที่ 6 สุ่มเลือกหมู่บ้าน/เขต ในแต่ละตำบล/เทศบาลมาจำนวน 5 หมู่บ้าน/เขต

ขั้นที่ 7 สุ่มเลือกครอบครัวมาจำนวน 20 หลังคาเรือนในแต่ละหมู่บ้าน/เขต ในขั้นตอนที่จะทำการวางแผนสุ่มครอบครัวร่วมกันกับอาสาสมัครสาธารณสุข เพราะเป็นที่รู้จักพื้นที่และครอบครัวในหมู่บ้าน และเขตนั่นๆ ได้ดีที่สุด และสามารถให้ข้อมูลกับพนักงานสัมภาษณ์ว่า บุคคลที่จะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามนั้น เป็นผู้ที่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวนั้นๆ เป็นอย่างดี ผลจากการสุ่มตัวอย่างข้างต้น แสดงในแผนภาพข้างบน

ภาพที่ 1 พื้นที่และจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจ

เกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

เกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จะต้องเป็นบุคคลที่เป็นหลักของครอบครัวสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวได้ดีที่สุด แต่ไม่จำเป็นจะต้องเป็นหัวหน้าครัวเรือน ในกรณีของครอบครัวที่มีแต่ผู้สูงอายุและเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ถ้าพนักงานสัมภาษณ์ไม่แน่ใจว่าจะคุยกันเข้าใจได้ก็ให้เปลี่ยนตัวอย่าง โดยการถามครอบครัวถัดไป

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. การอบรมพนักงานสัมภาษณ์

พนักงานสัมภาษณ์ของโครงการสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง จะเป็นคนในพื้นที่ที่ทำการศึกษาในจังหวัดนั้นๆ จังหวัดละ 20 คน โดยส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัย ในจังหวัดที่ทำการเก็บข้อมูลหรือเป็นอาสาสมัคร/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่เคยมีประสบการณ์ในการสัมภาษณ์มาก่อน การใช้พนักงานสัมภาษณ์ในพื้นที่ ทำให้การสื่อสารระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับพนักงานสัมภาษณ์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะในแต่ละพื้นที่ก็จะมีภาษาถิ่นของตนเอง

ก่อนการเก็บข้อมูล 1 วัน ผู้ควบคุมภาคสนามจากสถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล จะทำการอบรมพนักงานสัมภาษณ์เพื่อทำความเข้าใจใน

ประเด็นของข้อคำถามต่างๆ แบบสอบถามจะแจกให้พนักงานสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุดทุกคน เพื่อให้ไปอ่านในรายละเอียด และทำความเข้าใจในทุกข้อ คำถามทุกข้อ ก่อนลงมือทำการสัมภาษณ์ในวันรุ่งขึ้น รวมทั้งให้พนักงานสัมภาษณ์ทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่จะนำไปใช้ว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนหรือไม่ พร้อมทั้งเตรียมแบบสอบถามและซองชำระสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามให้เพียงพอในแต่ละวัน ให้พนักงานสัมภาษณ์แต่งกายที่เหมาะสม และสะดวกในการทำงาน รวมทั้งเตรียมอุปกรณ์ที่สำคัญ ได้แก่ หมวก ร่ม กระเป๋าใส่ของชำระและแบบสอบถาม ปากกา (ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ และมีสำรองในยามจำเป็น)

2. การสัมภาษณ์

1. พนักงานสัมภาษณ์แนะนำตนเองว่าเป็นพนักงานสัมภาษณ์เก็บข้อมูลให้กับมหาวิทยาลัยมหิดล

2. บอกวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ในครั้งนี้ว่า เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของครอบครัว เพื่อที่จะนำมาเป็นกรอบพัฒนาตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งสำหรับประเทศไทย จึงใคร่ขอความกรุณาตอบคำถาม

3. ให้ความมั่นใจกับผู้ตอบแบบสอบถามว่า ความคิดเห็นของครอบครัวเขาจะไม่มีเปิดเผยเป็นรายครอบครัว แต่จะเป็นภาพรวมของครอบครัวทั่วประเทศ

4. เมื่อมีปัญหาใดๆ ที่เกินความสามารถในการแก้ไข ให้ปรึกษาผู้ควบคุมภาคสนามก่อนจะดำเนินการใดๆ

5. หลังจากเสร็จสิ้นจากการสัมภาษณ์ให้พนักงานสัมภาษณ์ตรวจสอบให้แน่ใจว่าข้อมูลมีความครบถ้วน(ตอบคำถามในทุกข้อ) จากนั้นให้กล่าวคำขอบคุณต่อผู้ให้สัมภาษณ์และมอบของที่ระลึก

3. ผู้ควบคุมภาคสนาม

จะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอีกครั้ง รวมทั้งความสอดคล้องของข้อมูล ถ้าผู้ควบคุมภาคสนาม พบว่าข้อมูลมีความขัดแย้ง หรือไม่สมบูรณ์ พนักงานสัมภาษณ์จะช่วยลงไปตรวจสอบข้อมูลให้อีกครั้งในครอบครัวที่เป็นตัวอย่าง

การติดต่อประสานงาน

การสำรวจในครั้งนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้มีจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่เป็นจังหวัดตัวอย่าง หลังจากนั้นสถาบันพัฒนาการ

สาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ติดต่อประสานงานกับทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในการเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดกับผู้ประสานงานหลักของจังหวัดต่างๆ ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ผู้ประสานงานในแต่ละจังหวัดที่สำรวจ

จังหวัด	ผู้ประสานงานหลัก
กรุงเทพฯ	นางสมร พรหมพิทักษ์กุล
สิงห์บุรี	นางนพมาศ พรหมวา
นครนายก	นางกุหลาบ คนเยี่ยม
ชุมพร	นางพรณิภา เอกทัพพ์
นครศรีธรรมราช	นางอรพรรณ คงศรีชา
สตูล	นางสุริพร ไกรแก้ว
หนองคาย	นายสิทธิศักดิ์ ทรัพย์ศิริโสภา
กาฬสินธุ์	นางสุภัทรา สามัง
สุรินทร์	นายสิทธิชัย สรรพ์ศรี
แม่ฮ่องสอน	นายสมบัติ คุลยรัตน์
อุดรดิษฐ์	นางศรีทอง ธนสัมบัณณ์
เพชรบูรณ์	นางสาวกรรณิกา สหเมธาพิพัฒน์

สถาบันฯ ได้ขอความอนุเคราะห์ในเรื่องต่างๆ คือ เรื่องยานพาหนะ เรื่องพนักงานสัมภาษณ์ เรื่องพื้นที่ที่ทำการศึกษา เรื่องประสานงานกับอาสาสมัคร เรื่องจัดหาอาหารสำหรับพนักงานสัมภาษณ์ เรื่องที่พักสำหรับผู้ควบคุมภาคสนาม เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

การสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งในครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจ โดยมีองค์ประกอบตามตัวชี้วัดของครอบครัวเข้มแข็งที่ได้พัฒนามาจากคณะทำงานมาตรการสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง จำนวน 5 องค์ประกอบคือ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสัมพันธภาพ มีจำนวน 20 ข้อ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการพึ่งพาตนเอง มี 3 มิติคือ

- ด้านเศรษฐกิจ มีจำนวน 11 ข้อ
- ด้านสุขภาพ มีจำนวน 18 ข้อ
- ด้านข้อมูลข่าวสารและโอกาสเรียนรู้และพัฒนา มีจำนวน 5 ข้อ

องค์ประกอบที่ 3 ต้นทุนทางสังคม มีจำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก มีจำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง มีจำนวน 16 ข้อ

ภาพที่ 2 นิยามองค์ประกอบตัวชี้วัด

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ก่อนการนำแบบสอบถามไปใช้ในภาคสนามจริง ได้ทำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ราย ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี หลังจากนั้นนำเครื่องมือมาหาค่าสหสัมพันธ์ (Total Item correlation) กับค่าความเชื่อมั่น (Reliable) แล้วปรับแก้ข้อความที่มีค่าสหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่นต่ำ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขแล้วให้คณะทำงานมาตรการสถาบันครอบครัวเข้มแข็งได้พิจารณาอีก จำนวน 3 ครั้ง

แบบสอบถามในครั้งนี้ มีค่าความเชื่อมั่นในด้านต่างๆ ดังนี้ ในด้านสัมพันธภาพมีค่า $\alpha = .821$ ด้านการพึ่งพาตนเอง (ทางเศรษฐกิจ) มีค่า $\alpha = .414$ การพึ่งตนเอง (ทางสุขภาพ) มีค่า $\alpha = .662$ ด้านการพึ่งตนเอง (ทางด้านข้อมูลข่าวสารและการพัฒนา) มีค่า $\alpha = .561$ ด้านทุนทางสังคมมีค่า $\alpha = .734$ ด้านการ

ปรับตัวได้ในภาวะยากลำบากมีค่า $\alpha = .704$ (จำนวน 10 ข้อ) การมีภาวะเสี่ยงมีค่า $\alpha = .410$ การหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง มีค่า $\alpha = .441$

ในภาพรวมของแบบสอบถาม ทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890 (จำนวน 91 ข้อ)

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามมาในแต่ละจังหวัด ผู้ช่วยนักวิจัยจะทำการให้รหัสลงในแบบสอบถามตามคู่มือการให้รหัส และทำการลงรหัสในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม Epi Info โดยนักวิจัยจะเป็นผู้ตรวจสอบรหัสเป็นระยะๆ หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Minitab ในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอในหลายลักษณะ คือในรูปของตาราง กราฟ หรือรูปภาพต่างๆ สถิติที่ใช้จะเป็นสถิติพื้นฐานทั้งหมด

ผลการวิจัย 4

การวิเคราะห์ข้อมูลผลของการสำรวจครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง
ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลของหัวหน้าครัวเรือน

ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 3 เป็นการนำเสนอข้อมูลของครอบครัว

ส่วนที่ 4 เป็นการนำเสนอข้อมูลของความเข้มแข็งของครอบครัวตามตัวชี้วัด

ข้อมูลของหัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนที่ทำการสัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 4,778 ครัวเรือน พบว่าหัวหน้าครัวเรือน
เป็นเพศหญิงประมาณ 1 ใน 3 เมื่อเปรียบเทียบพื้นที่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จะพบว่า
ในพื้นที่นอกเขตเทศบาลจะมีสัดส่วนของหัวหน้าครอบครัวที่เป็นเพศหญิงน้อยกว่าในเขตเทศบาล
และถ้าเปรียบเทียบในแต่ละภูมิภาคจะพบว่า ภาคใต้มีสัดส่วนของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง
น้อยที่สุด รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร
มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิงมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ

อายุของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าส่วนใหญ่ประมาณ 2 ใน 3 จะเป็นวัยทำงาน คือ อยู่ในช่วง
อายุ 25-59 ปี อีก 1 ใน 3 จะเป็นผู้สูงอายุซึ่งในการสำรวจในครั้งนี้ หัวหน้าครัวเรือนที่อายุมากที่สุด
คือ อายุ 97 ปี พื้นที่ในเขตเทศบาลมีหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้สูงอายุมากกว่านอกเขตเทศบาล โดยที่
ภาคกลางมีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยมี
สัดส่วนน้อยมาก

การนับถือศาสนาของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 91 นับถือศาสนาพุทธ มี
ร้อยละ 9 ที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้อย่างชัดเจน ส่วนกรุงเทพมหานคร
พบว่าหัวหน้าครัวเรือนนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 5 ส่วนภูมิภาคอื่นๆ แทบจะไม่พบเลย ส่วน
หัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาคริสต์มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

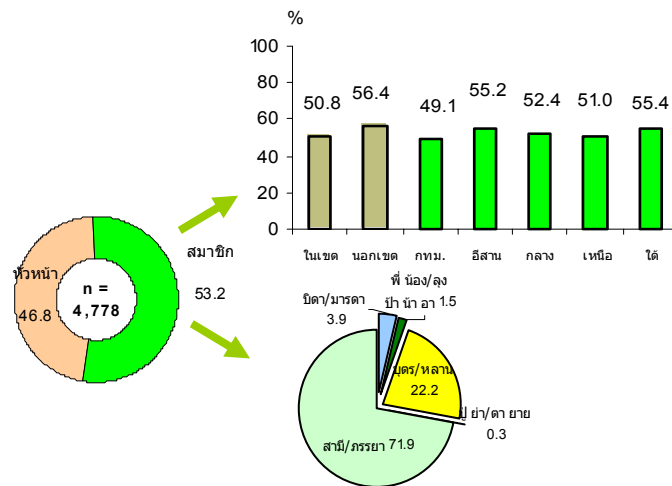
ภูมิถิ่นกำเนิดของหัวหน้าครัวเรือน พบว่ามากกว่าร้อยละ 80 จะเป็นผู้ที่เกิดในพื้นที่นั้นมีร้อยละ 9 ที่ย้ายมาจากพื้นที่ (จังหวัด) เดียวกัน และอีกร้อยละ 9 เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่ย้ายมาจากจังหวัดอื่น ซึ่งพบได้มากที่สุดในประเทศไทยอย่างชัดเจน รองลงมาคือ ภาคใต้ และภาคเหนือมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน และในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน หัวหน้าครัวเรือนในเขตเทศบาลจะเป็นผู้ที่ย้ายมาจากจังหวัดอื่นมากกว่าในเขตเทศบาล ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ลักษณะของหัวหน้าครัวเรือน

ข้อมูล	ทั่วราชอาณาจักร			กทม. (n = 397)	ภาค			
	รวม (n = 4,778)	ในเขต (n = 2,187)	นอกเขต (n = 2,194)		ต.ออก เฉียงเหนือ (n = 1,202)	กลาง (n = 798)	เหนือ (n = 1,182)	ใต้ (n = 1,199)
เพศ								
หญิง	32.3	35.0	28.7	37.3	34.5	37.5	30.9	26.3
ชาย	67.7	65.0	71.3	62.7	65.5	62.5	69.1	73.7
อายุ								
18-24 ปี	0.4	0.4	0.4	1.5	0.2	0.3	0.7	0.4
25-59 ปี	65.5	62.0	69.0	72.9	64.8	60.3	62.8	72.5
60-97 ปี	34.1	37.6	30.6	25.6	35.0	39.5	36.6	27.1
ศาสนา								
พุทธ	90.7	91.2	90.3	94.7	99.8	99.9	99.5	67.0
คริสต์	0.2	0.1	0.3	-	0.2	0.1	0.5	0.1
อิสลาม	9.0	8.7	9.4	5.3	0.1	-	-	32.9
ภูมิลำเนา								
ที่อยู่ปัจจุบัน	82.1	80.7	83.6	58.1	82.2	88.9	83.3	76.5
ย้ายมาจาก จ. อื่น	8.7	9.2	8.2	33.6	6.7	5.1	10.5	11.3
ย้ายภายใน จ. เดียวกัน	9.2	10.1	8.3	8.3	11.1	6.0	6.3	12.3

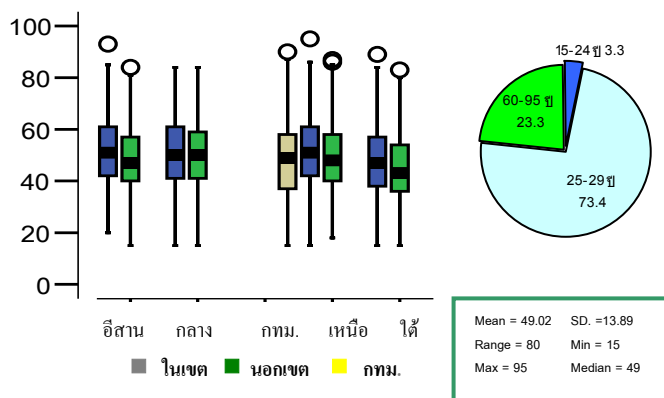
ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภาพ 1 ความสัมพันธ์ของผู้ตอบแบบสอบถามกับหัวหน้าครัวเรือน

ความสัมพันธ์ของผู้ตอบแบบสอบถามกับหัวหน้าครัวเรือนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกือบครึ่งหนึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือน และอีกครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกของหัวหน้าครัวเรือน ในกลุ่มที่เป็นสมาชิกของครัวเรือนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ($n = 2,543$ ราย) จะเป็นคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ เป็นบุตร/หลานของหัวหน้าครัวเรือน ส่วนบุคคลอื่นๆ จะมีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

แผนภาพ 2 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามประมาณ 3 ใน 4 เป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงานคือ 25-59 ปี อีกเกือบ 1 ใน 4 เป็นผู้สูงอายุ โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากที่สุดคือ 95 ปี มีประมาณร้อยละ 3 เท่านั้นที่มีอายุค่อนข้างน้อยคือในช่วงอายุ 15-24 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามในภาคใต้มีอายุน้อยกว่าภาคอื่นๆ ส่วนอายุของผู้ตอบแบบสอบถามในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนัก

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประมาณ 3 ใน 4 เป็นเพศหญิง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้หญิงมากกว่าภาคอื่นๆ

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามเกือบครึ่งหนึ่งมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบในแต่ละภูมิภาคแล้วจะพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาไม่สูงมากนัก ซึ่งแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่เป็นผู้ที่มีการศึกษาค่อนข้างสูงพอสมควร

อาชีพเกษตรกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาชีพที่มีสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือ อาชีพธุรกิจ ส่วนตัว/อาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้างรายวัน และพ่อบ้าน/แม่บ้าน ตามลำดับ ส่วนอาชีพอื่นๆ มีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบลักษณะอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จะพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามในเขตเทศบาลจะมีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และรับจ้างรายวัน เป็นส่วนใหญ่ สำหรับอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละภูมิภาคก็มีความแตกต่างกันอยู่บ้างเช่นกัน กล่าวคือ เกือบครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอาชีพเกษตรกรรม ส่วนในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และรับจ้างรายวัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามในภาคเหนือและภาคใต้มีอาชีพที่คล้ายคลึงกัน

ความช่วยเหลือครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มากกว่า ร้อยละ 80 มีการช่วยเหลือจุนเจือครอบครัว

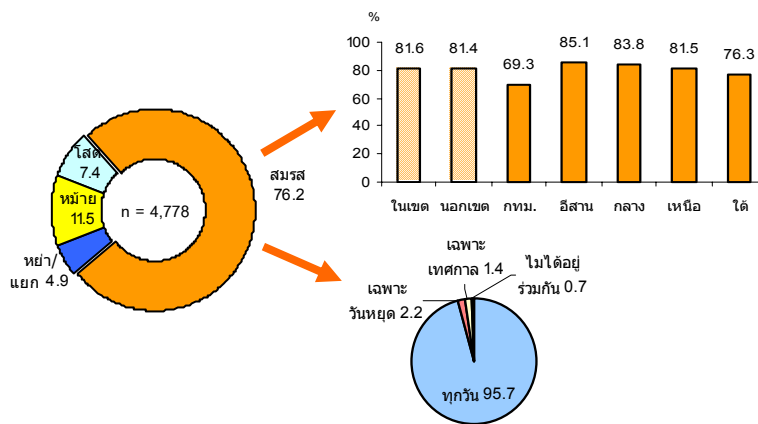
ดังข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	ทั่วราชอาณาจักร			กทม. (n = 397)	ภาค			
	รวม (n = 4,778)	ในเขต (n = 2,187)	นอกเขต (n = 2,194)		ต.ออก เฉียงเหนือ (n = 1,202)	กลาง (n = 798)	เหนือ (n = 1,182)	ใต้ (n = 1,199)
เพศ								
หญิง	73.1	72.4	74.1	72.3	77.3	71.6	72.4	71.7
ชาย	26.9	27.6	25.9	27.7	22.7	28.4	27.6	28.9
การศึกษา								
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3.7	3.1	3.9	5.5	2.2	2.1	6.0	3.2
ป.ต้น (ป.1-4)	45.3	44.7	47.9	34.8	55.2	41.6	50.8	35.9
ป.ปลาย (ป.5-7)	16.6	13.3	20.5	13.1	17.7	15.5	14.9	18.9
ม.ต้น (ม.1-3)	10.3	11.0	9.4	11.6	9.7	5.3	9.0	12.7
ม.ปลาย (ม.4-6)	10.2	10.6	9.8	9.1	8.7	10.7	9.3	12.6
ปวช.	2.7	3.0	1.9	6.3	1.7	3.3	1.5	3.4
ปวศ.	4.1	4.7	3.1	6.3	2.1	4.0	3.5	6.1
ปริญญาตรี	6.2	8.2	3.2	11.8	2.4	11.4	4.1	6.8
สูงกว่าปริญญาตรี	0.6	1.1	-	0.8	0.2	1.6	0.4	0.3
อื่น ๆ	0.3	0.2	0.2	0.8	-	0.5	0.4	0.1
อาชีพ								
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	15.8	16.6	13.5	23.4	15.1	14.9	16.5	13.8
รับราชการ	6.3	8.3	3.6	9.6	3.1	12.0	5.4	5.3
พนัก./ลูกจ้างบริษัท	3.2	2.9	2.0	11.8	1.5	3.5	3.0	2.1
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	23.4	29.7	16.2	28.5	17.2	25.7	22.9	26.9
เกษตรกร	29.3	19.6	44.3	-	49.2	13.7	27.9	30.9
รับจ้างรายวัน	19.7	20.2	18.6	22.7	11.9	27.3	21.8	19.2
ไม่ได้ทำงาน/พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/นักศึกษา	2.3	2.6	1.7	4.0	1.8	2.9	2.5	1.8
รายได้ไปช่วยเหลือ/ เงินจืดครอบครัว								
ช่วยเหลือ/เงินจืด	86.4	85.6	88.9	77.6	88.5	85.2	86.2	88.3
ไม่ช่วยเหลือ/เงินจืด	13.6	14.4	11.1	22.4	11.5	14.8	13.8	11.7

แผนภาพ 3 สถานภาพสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพสมรสของผู้ตอบแบบสอบถามประมาณ 3 ใน 4 มีสถานภาพสมรสประมาณร้อยละ 5 ที่มีสถานภาพหย่าหรือแยกทางกับคู่สมรส และมีร้อยละ 11 ที่คู่สมรสเสียชีวิตไปแล้ว ที่เหลือเพียงร้อยละ 7 เป็นโสด เมื่อคุณลักษณะการจดทะเบียนสมรส

ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพสมรสเท่านั้น ($n = 3,642$ ราย) พบว่าคู่สมรสส่วนใหญ่ร้อยละ 80 มีการจดทะเบียนสมรสด้วยกัน โดยคู่สมรสที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีส่วนการจดทะเบียนสมรสไม่แตกต่างกัน สำหรับการอยู่ร่วมกันของคู่สมรส พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่สมรสจะอยู่ด้วยกันทุกวันเกือบทั้งหมด มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่ไม่อยู่ร่วมกันทุกวัน

ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว

อาชีพหลักของครอบครัวมากกว่า 1 ใน 3 มีอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาประมาณ 1 ใน 4 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีประมาณร้อยละ 10 มีอาชีพรับราชการ มีครอบครัวอีกร้อยละ 5 ที่ครอบครัวไม่ได้มีอาชีพ (สมาชิกในครัวเรือนไม่ได้ทำงาน แต่มีรายได้จากการรับเงินที่ส่งมาจากภายนอก)

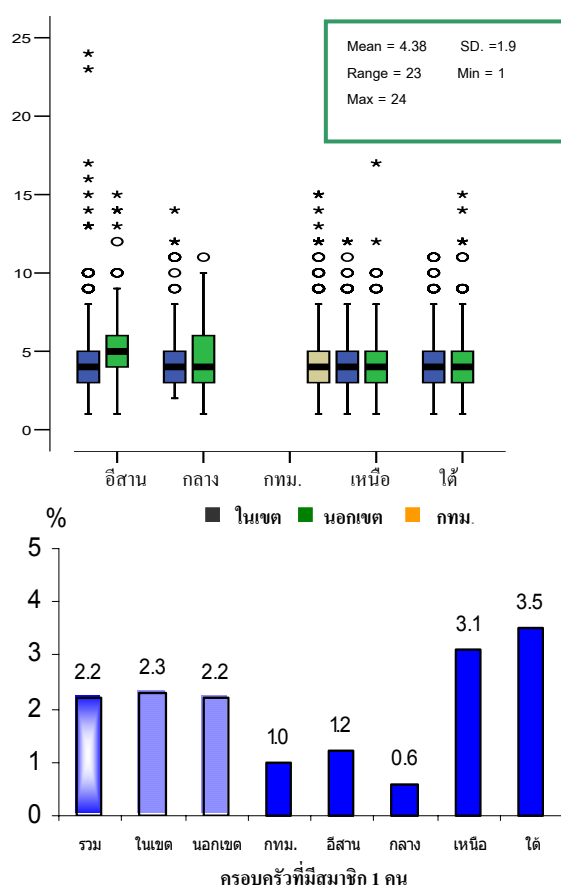
เมื่อเปรียบเทียบลักษณะอาชีพของครอบครัวในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จะพบว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งมีอาชีพเกษตรกรรม มีประมาณ 1 ใน 4 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพอื่นๆ มีสัดส่วนไม่มากนัก ส่วนครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมีอาชีพรับจ้างทั่วไป และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายรวมทั้งอาชีพเกษตรกรรมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ประมาณ 1 ใน 3 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมาคือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับครัวเรือนในภาคกลาง ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคเหนือ ครัวเรือนส่วนใหญ่จะมีอาชีพเกษตรกรรม อาชีพเกษตรกรรมในรายงานนี้ จะหมายถึง การประมง การทำสวนผลไม้ สวนยางด้วย ในบางครัวเรือนจะมีหลายอาชีพ ในกรณีนี้จะให้หมายถึงอาชีพที่สมาชิกในครัวเรือนทำอาชีพนั้นมากที่สุด หรือในบางครัวเรือนอาจหมายถึงอาชีพที่ให้รายได้แก่ครอบครัวมากที่สุด ดังตาราง 3

ตาราง 3 อาชีพหลักของครอบครัว

อาชีพ	ทั่วราชอาณาจักร			กทม. (n = 397)	ภาค			
	รวม (n = 4,778)	ในเขต (n = 2,187)	นอกเขต (n = 2,194)		ต.ออก เฉียงเหนือ (n = 1,202)	กลาง (n = 798)	เหนือ (n = 1,182)	ใต้ (n = 1,199)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	10.4	13.6	6.4	15.1	7.3	14.6	10.9	8.7
เกษตรกรรม	34.1	23.2	51.2	-	56.0	16.9	31.8	37.3
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	20.3	26.2	12.8	28.7	14.2	24.5	18.4	22.5
รับจ้างทั่วไป	26.9	27.0	25.2	36.0	16.1	36.4	29.9	25.5
พณ. โรงงาน/บริษัท	2.6	2.2	1.0	13.1	1.0	2.5	1.7	1.7
ไม่มีอาชีพ	5.7	7.8	3.3	7.1	5.3	5.1	7.3	4.3

แผนภาพ 4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

กลาง กรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามเพศ

เพศ	Mean	SD	Rang	Min	Max	median
ชาย	2.1	1.21	10	0	10	2
หญิง	2.3	1.25	14	0	14	2

จำนวนสมาชิกในครอบครัวเป็นเพศหญิง-ชายมีส่วนร่วมเท่าๆ กันในภาพรวม คือ มีเพศหญิง-ชายใน ครัวเรือน ประมาณ 2 คน เมื่อวิเคราะห์ดูในรายละเอียดของครัวเรือนที่มีแค่เพศหญิงพบว่ามีประมาณร้อยละ 5

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

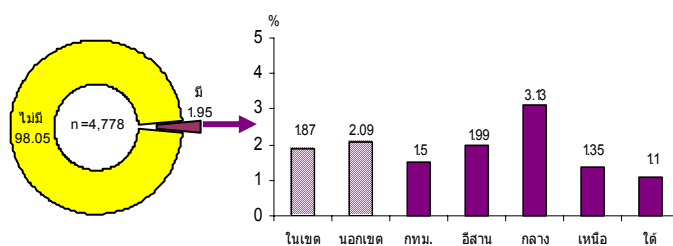
พบว่าจำนวนเฉลี่ยประมาณ 4 คนต่อครอบครัว ภาพจากกราฟจะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกของครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนมากกว่าที่อื่นๆ โดยเฉพาะนอกเขตเทศบาล ในภาคกลางมีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมากนอกเขตเทศบาล ส่วนภาคเหนือ และภาคใต้การกระจายของข้อมูลในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลคล้ายคลึงกัน จำนวนสมาชิกที่มีมากที่สุดคือ 23-24 คน อยู่ชึ่งนอกเขตเทศบาลจังหวัดสุรินทร์ ครอบครัวที่มีสมาชิกจำนวน 1 คน ($n = 97$) มีประมาณร้อยละ 2 ครัวเรือนที่มีสมาชิกเพียงคนเดียวพบในภาคเหนือ และภาคใต้มากกว่าภาค

ความสัมพันธ์ของสมาชิกกับหัวหน้าครัวเรือน พบว่าบุตรและคู่สมรสเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมากที่สุด สำหรับเหตุผลของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นบิดา-มารดา คู่สมรส ปู่ ย่า ตา ยาย และบุตรที่ไม่ได้อยู่ประจำในครัวเรือนนั้นๆ มีเหตุผลที่สำคัญเป็นอันดับแรก คือ การต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ การไปศึกษาต่อ การไปแต่งงาน การมีบ้านหลายแห่ง การต้องไปบวชเรียน หรือการต้องไปช่วยบ้านอื่นๆ ทำงาน เป็นต้น สำหรับจำนวนครอบครัวที่อยู่ภายในหลังคาเรือนเดียวกัน ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 92 มีเพียงครอบครัวเดียวในหลังคาเรือนนั้นๆ

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ของสมาชิกกับหัวหน้าครัวเรือน

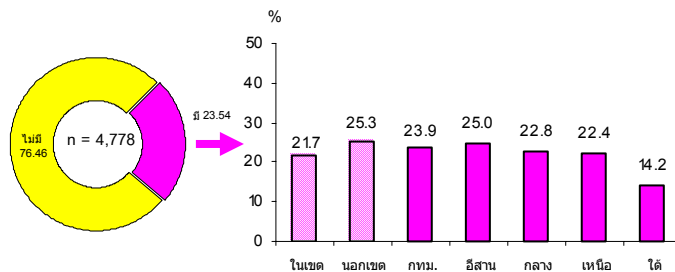
ข้อมูล	หัวราชอาณาจักร			กทม. (n = 397)	ภาค			
	รวม (n = 4,778)	ในเขต (n = 2,187)	นอกเขต (n = 2,194)		ต.ออก เฉียงเหนือ (n = 1,202)	กลาง (n = 798)	เหนือ (n = 1,182)	ใต้ (n = 1,199)
บิดา มารดา	11.7	11.8	11.3	13.9	11.2	10.4	11.9	12.3
สามี ภรรยา	74.2	70.9	78.9	69.5	72.9	73.7	74.1	77.4
ปู่ย่า ตา ยาย	1.1	1.2	0.8	2.3	1.3	0.6	1.0	0.8
บุตร	82.3	80.5	84.0	82.4	85.4	83.7	76.4	84.1
คนอื่นๆ	38.2	38.8	37.0	41.1	43.4	44.1	38.2	27.9

แผนภาพ 5 ครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุต่ำกว่า 6 ปีกับผู้สูงอายุ

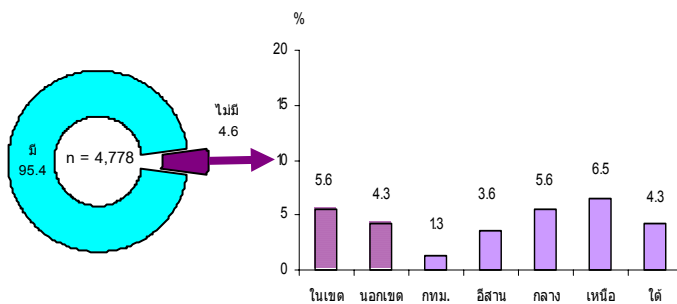
ครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุต่ำกว่า 6 ปีกับผู้สูงอายุ (มากกว่า 60 ปีขึ้นไป) พบว่ามีสัดส่วนไม่มากนัก คือ ประมาณร้อยละ 2 โดยในพื้นที่ภาคกลางมีสัดส่วนสูงกว่าภาคอื่นๆ ค่อนข้างชัดเจน รองลงมาคือ ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคใต้ ตามลำดับ ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกัน

แผนภาพ 6 ครั้วเรือนที่มีสมาชิกอายุ 0-14 ปี กับผู้สูงอายุ

สำหรับครั้วเรือนที่มีสมาชิกในครั้วเรือนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี หรือสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี กับผู้สูงอายุพบว่า มีประมาณ 1 ใน 4 โดยพบว่ามีครั้วเรือนในลักษณะนี้นอกเขตเทศบาลมากกว่าในเขตเทศบาล และพบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ

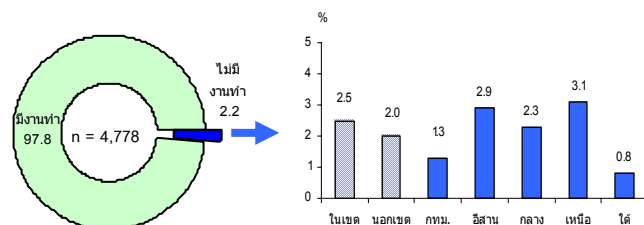
แผนภาพ 7 ครั้วเรือนที่ไม่มีสมาชิกอายุ 15- 60 ปี

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะของครั้วเรือนที่ไม่มีสมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปีอยู่ในครั้วเรือน จะพบว่า มีประมาณร้อยละ 5 โดยพบว่าในเขตเทศบาลมีครั้วเรือนลักษณะนี้มากกว่านอกเขตเทศบาล ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบได้น้อยมาก โดย

มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น ภาคเหนือพบครั้วเรือนในลักษณะนี้มากที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

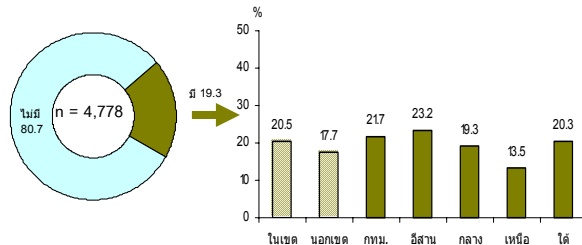
แผนภาพ 8 ครั้วเรือนที่มีสมาชิกอายุระหว่าง 15-60 ปี

ลักษณะของครั้วเรือนที่มีสมาชิกในครั้วเรือนมีอายุอยู่ระหว่าง 15-60 ปี แต่ไม่มีงานทำ พบว่ามีประมาณร้อยละ 2 เท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้พิการที่ไม่สามารถที่จะ

ทำงานได้ หรือผู้ที่ไม่ต้องการทำงาน ครั้วเรือนที่มีสมาชิกในลักษณะเช่นนี้จะอยู่ในภาคเหนือในสัดส่วนสูงกว่าที่อื่นๆ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร และภาคใต้ โดยครอบครัวที่อยู่ในเขตเทศบาลจะมีสัดส่วนสูงกว่านอกเขตเทศบาลเพียงเล็กน้อย

แผนภาพ 9 ครัวเรือนที่มีสมาชิกให้การดูแลเป็นพิเศษ

ครัวเรือนที่ต้องให้การดูแลสมาชิกในครัวเรือนเป็นพิเศษ ซึ่งทำให้เป็นภาระแก่ครอบครัว พบว่ามีประมาณร้อยละ 19 โดยพบว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล มีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีสมาชิกต้องให้การดูแลเป็นพิเศษมากกว่านอกเขตเทศบาล ในภาคเหนือมีสัดส่วนน้อยที่สุด

และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร ภาคใต้ ตามลำดับ

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน

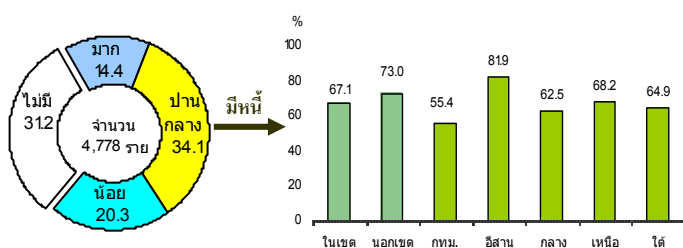
ตาราง 6 รายได้ของครัวเรือน

ภาค	Median	N	Range	Min	Max
อีสาน	48,000	1,156	2,000,500	1,000	2,001,500
กลาง	100,000	778	2,837,002	3,000	2,840,002
กทม.	180,000	333	1,793,000	7,000	1,800,000
เหนือ	60,000	1,107	3,599,000	1,000	3,600,000
ใต้	84,000	1,144	1,798,500	1,500	1,800,000
ในเขตเทศบาล	72,000	2,082	5,999,000	1,000	3,600,000
นอกเขตเทศบาล	60,000	2,103	2,000,500	1,000	2,001,500
ทั้งหมด	72,000	4,518	3,599,000	1,000	3,600,000

รายได้ของครัวเรือนมีประมาณ 7,200 บาทต่อปี ซึ่งมีรายได้ที่แตกต่างกันมากตั้งแต่ครัวเรือนที่มีรายได้ 1,000 บาทต่อปี จนถึงครัวเรือนที่มีรายได้ประมาณ 4 ล้านบาทต่อปี เมื่อวิเคราะห์ในลักษณะพื้นที่ในเขตเทศบาล-นอกเขตเทศบาลแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกัน โดยครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมีรายได้ต่อปีสูงกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล แต่ช่องว่างของความแตกต่างระหว่างรายได้ของครัวเรือน นอกเขตเทศบาลแตกต่างกันค่อนข้างน้อย กล่าวคือ มีครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปี ตั้งแต่ 1,000 บาท จนถึงประมาณ 2 ล้านบาท เท่านั้น

สำหรับในแต่ละภูมิภาคจะเห็นว่าครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และครัวเรือนที่อยู่ในภาคกลางจะมีรายได้ต่อปีมากกว่าครัวเรือนในภาคอื่นๆ ครัวเรือนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายได้ต่อปีน้อยกว่าภาคอื่นๆ ชัดเจน รองลงมาคือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ ช่องว่างระหว่างรายได้ในภาคเหนือจะมีสูงกว่าภาคอื่นๆ

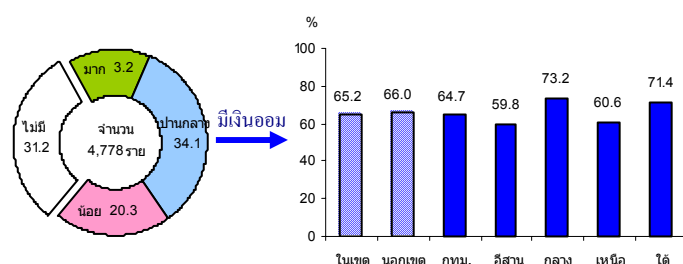
แผนภาพ 10 การมีหนี้สินในครัวเรือน

ครัวเรือนส่วนใหญ่มากกว่า 2 ใน 3 ที่มีหนี้สิน มีประมาณร้อยละ 14 ที่ครัวเรือนมีหนี้สินจำนวนมาก เมื่อวิเคราะห์คุณลักษณะหนี้สินในแต่ละพื้นที่พบว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล จะมีหนี้สินใน

สัดส่วนที่สูงกว่า ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล เมื่อดูหนี้สินของครัวเรือนในแต่ละภูมิภาค จะเห็นว่าครัวเรือนในกรุงเทพฯ มีหนี้สินในสัดส่วนน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีส่วนที่สูงคือ มากกว่าครึ่งหนึ่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครัวเรือนที่มีหนี้สินในสัดส่วนมากที่สุดถึงมากกว่าร้อยละ 80 ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ มีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้สินใกล้เคียงกันคือ มีประมาณร้อยละ 62-68

แผนภาพ 11 การมีเงินออมในครัวเรือน

ครัวเรือนที่มีเงินออมมีประมาณ 2 ใน 3 ของครัวเรือนทั้งหมด ในครัวเรือนที่มีเงินออมที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ครัวเรือนในภาคกลาง และภาคใต้ มีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีเงินออม

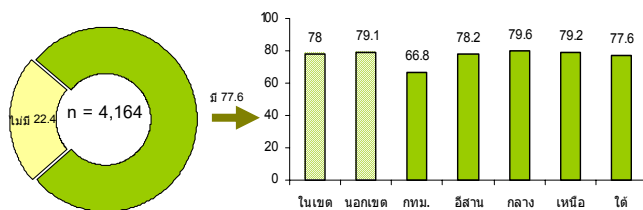
มากกว่าภูมิภาคอื่นๆ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนครัวเรือนที่มีเงินออมใกล้เคียงกัน และน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ

ตาราง 7 การเปรียบเทียบรายรับกับรายจ่ายของครัวเรือนตามการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล / ภาค	รวม	ในเขต	นอกเขต	กทม.	ต.ออก เฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
รายรับ-รายจ่ายพอๆกัน	47.5	48.0	47.8	43.3	40.2	57.8	41.5	55.4
รายรับมากกว่ารายจ่าย	12.1	12.9	10.0	19.6	7.3	16.4	10.0	13.8
รายจ่ายมากกว่ารายรับ	40.3	39.0	42.2	37.0	52.5	25.8	48.5	30.9

เมื่อเปรียบเทียบรายรับกับรายจ่ายของครัวเรือน (การรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม) พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 50 ที่มีรายรับพอๆ กันกับรายจ่าย อีกร้อยละ 40 เป็นครัวเรือนที่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ และสัดส่วนที่เหลือมีรายรับมากกว่ารายจ่าย เมื่อวิเคราะห์สัดส่วนของรายรับ-รายจ่ายในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จะเห็นว่าสัดส่วนไม่แตกต่างกัน ส่วนครัวเรือนในแต่ละภูมิภาคจะมีความแตกต่างกันให้เห็นชัดเจนอยู่บ้าง กล่าวคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเป็นครัวเรือนมากกว่าครึ่งหนึ่งที่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ รวมทั้งภาคเหนือก็มีครัวเรือนเกือบครึ่งหนึ่งที่มีครัวเรือนมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ ส่วนภูมิภาคอื่นๆ ครัวเรือนจะมีรายรับพอๆ กันกับรายจ่ายมากกว่า

แผนภาพ 12 การจดทะเบียนสมรสของครัวเรือน

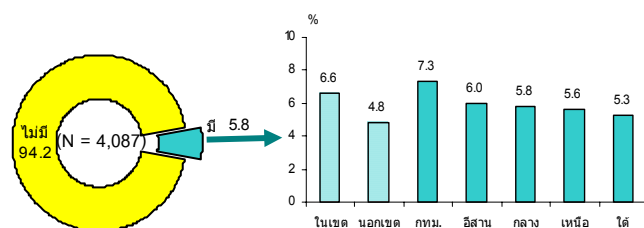

การจดทะเบียนสมรสมี

ประมาณ 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด (ในส่วนนี้เป็นการสอบถามสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดที่มีคู่ ถ้ามีคู่ใดคู่หนึ่งมีการจดทะเบียนสมรสจะถือว่ามีการจดทะเบียนในครัวเรือนนั้นๆ เมื่อมีการวิเคราะห์

การจดทะเบียนสมรสในครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จะพบว่ามีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือไม่มีความแตกต่างของการจดทะเบียนสมรสในครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล สำหรับในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันอยู่บ้างเล็กน้อย กล่าวคือครัวเรือนที่อยู่ในกทม. มีสัดส่วนที่มีการจดทะเบียนสมรสน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ค่อนข้างชัดเจน ภาคใต้มีสัดส่วนที่น้อยกว่าภาคอื่นๆ เล็กน้อยทั้งนี้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีการจดทะเบียนสมรส(นิกะ) อยู่แล้วและสามารถนำมาใช้ในกฎหมายได้เฉพาะ 5 จังหวัดเท่านั้นคือ จ.นราธิวาส จ.ปัตตานี จ.สงขลา จ.สตูล จ.ยะลา ดังนั้นในครัวเรือนของ จ.สตูลจะมีสัดส่วนการจดทะเบียนไม่สูงมากนัก

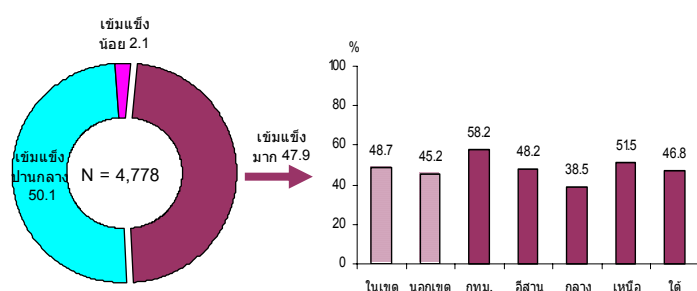
แผนภาพ 13 การจดทะเบียนหย่าของครัวเรือน

การจดทะเบียนหย่าของครัวเรือนพบว่ามีเพียง 5 และ 6 เท่านั้น โดยพบครัวเรือนที่มีการหย่าในเขตเทศบาลมากกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาลเล็กน้อย ครัวเรือนที่อยู่ในกทม. มีสัดส่วนการหย่าสูงกว่าภูมิภาคอื่น

ลักษณะของครอบครัวเข้มแข็ง

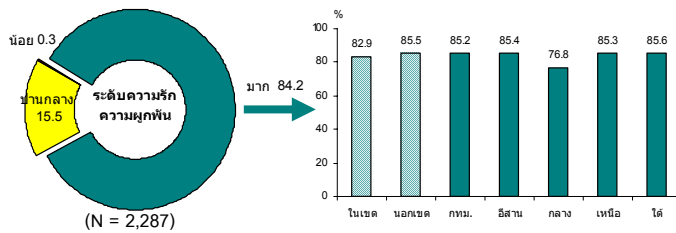
แผนภาพ 14 ความเข้มแข็งของครอบครัวจากการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถาม

ความเข้มแข็งของครอบครัวจากการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าประมาณครึ่งหนึ่งครัวเรือนมีความเข้มแข็งปานกลาง อีกเกือบครึ่งหนึ่งครัวเรือนมีความเข้มแข็งมาก และมีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่ครัวเรือนมีความเข้มแข็งน้อย ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนของความ

เข้มแข็งน้อยกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล ในพื้นที่ภาคกลางครอบครัวมีความเข้มแข็งมากในสัดส่วนที่น้อยกว่าภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน กล่าวคือ ประมาณ 2 ใน 5 เท่านั้นที่ครัวเรือนมีความเข้มแข็งมาก รองลงมาประมาณเกือบครึ่งของครัวเรือนในภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีครัวเรือนเข้มแข็งมาก ภาคเหนือมีครัวเรือนเข้มแข็งประมาณร้อยละ 52 ส่วนครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีความเข้มแข็งในสัดส่วนสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ คือ มีประมาณ ร้อยละ 58

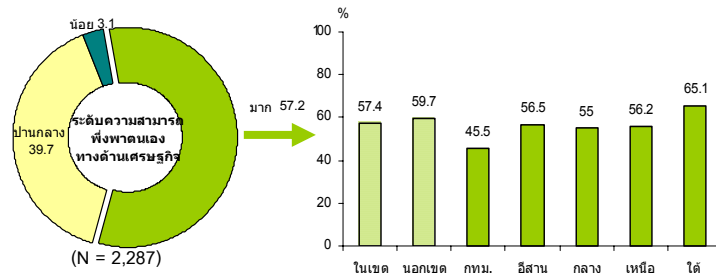
แผนภาพ 15 ระดับความรักความผูกพันในครอบครัว

ครัวเรือนในเขตเทศบาลมีสัดส่วนของความรัก ความผูกพันมากในครอบครัวที่เข้มแข็งมากน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งในภูมิภาคอื่นๆ มีสัดส่วนความรัก ความผูกพันมากใกล้เคียงกัน

ในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก จะเป็นครอบครัวที่มีความรัก ความผูกพันมากด้วย จากการวิเคราะห์พบว่ามากกว่าร้อยละ 80 ของครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก จะมีความรัก ความผูกพันมาก

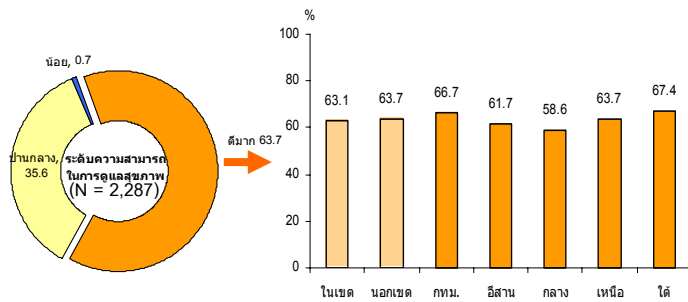
แผนภาพ 16 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจได้มากมีประมาณ 2 ใน 5 ที่มีความสามารถได้ปานกลางและมีประมาณร้อยละ 3 ที่มีความสามารถได้น้อย ซึ่งอาจมองได้อีกแง่มุมหนึ่งว่าความเข้มแข็งของครอบครัวอาจไม่ใช่เรื่องทางด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว สำหรับในบางครอบครัว ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากนอกเขตเทศบาลจะมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีความสามารถจัดการรายรับ-รายได้มากกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาลเพียงเล็กน้อย ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีความสามารถในการจัดการกับรายรับ-รายจ่ายได้มากน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ในครัวเรือนภาคใต้ที่มีความเข้มแข็งมาก จะมีความสามารถพึ่งพาตนเองในด้านเศรษฐกิจได้มาก ในสัดส่วนที่มากกว่าภาคอื่นๆ

ในครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมาก จะเป็นครอบครัวที่มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจมากด้วย โดยพบว่ามียุทธศาสตร์ร้อยละ 57 ของครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมาก และสามารถในการพึ่งตนเองทาง

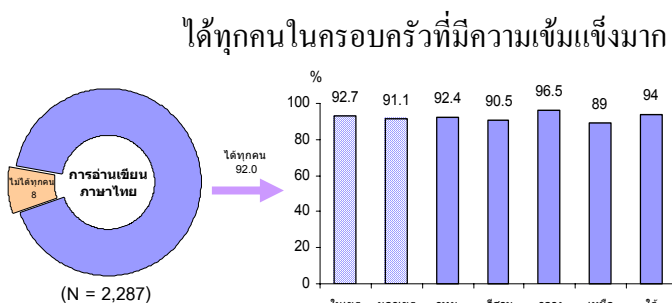
แผนภาพ 17 ความสามารถในการดูแลสุขภาพในครัวเรือน

ความสามารถในการดูแลสุขภาพในครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมาก พบว่ามีประมาณ 2 ใน 3 ที่มีความสามารถในการดูแลสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวได้ดีมาก อีก 1 ใน 3 ของครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากจะมีความสามารถในการดูแล

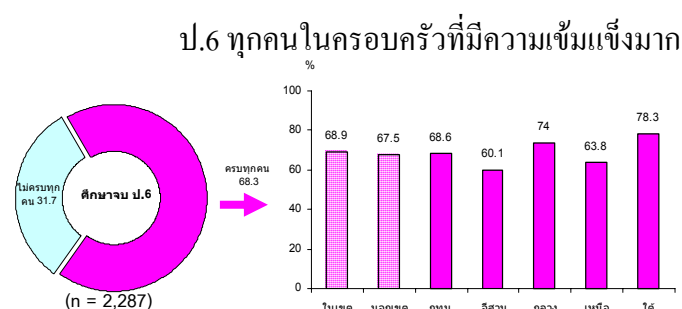
สุขภาพของสมาชิกในครอบครัวได้ในระดับปานกลาง มีครัวเรือนจำนวน 15 หลังคาเรือนเท่านั้นที่มีความเข้มแข็ง แต่มีความสามารถในการดูแลสุขภาพของสมาชิกในเบื้องต้นได้น้อย สัดส่วนของความสามารถในการดูแลสุขภาพได้ดีมากในครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลไม่มีความแตกต่างกัน ครัวเรือนในภาคกลางมีความสามารถในการดูแลสุขภาพได้ดีมาน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ

แผนภาพ 18 ร้อยละสมาชิกในครอบครัวอ่าน-เขียนภาษาไทย

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ได้ทุกคนในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก ครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก ($n = 2,287$) ว่ามีสมาชิกในครอบครัวอ่าน-เขียนภาษาไทยได้ทุกคน และเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนหรือไม่ โดยจะเจาะจงเฉพาะสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 15-50 ปี

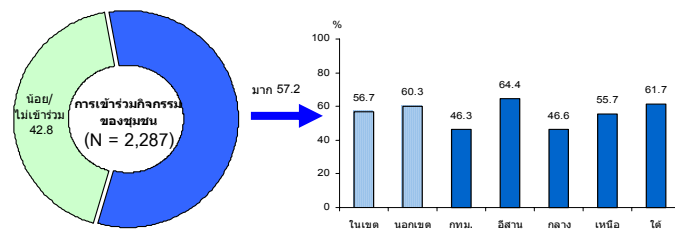
แผนภาพ 19 ร้อยละสมาชิกในครอบครัวจบระดับชั้น

เท่านั้น ผลการวิเคราะห์ พบว่าครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก จะมีสัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 15-50 ปี อ่านออก-เขียนภาษาไทยได้ทุกคนในสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 90 และมีสัดส่วนของสมาชิก

ที่จบการศึกษาประถมศึกษา 6 ทุกคน ร้อยละ 68 ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ส่วนครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากในภาคกลาง ภาคใต้จะมีสัดส่วนของสมาชิกที่สามารถอ่านออก-เขียนภาษาไทยได้ทุกคนสูงกว่าคนอื่นๆ

แผนภาพ 20 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในครอบครัวที่เข้มแข็ง

หมายเหตุ : การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์จากข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

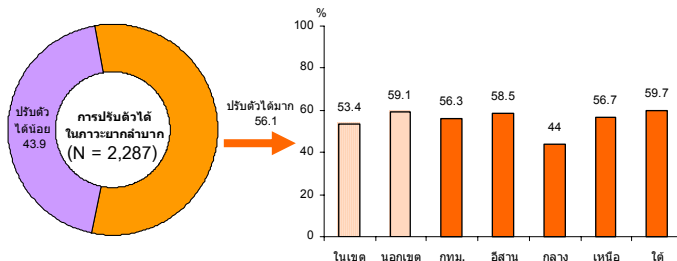
เขตเทศบาล ครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมากในกรุงเทพมหานครและภาคกลางมีการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมากในสัดส่วนที่น้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ชัดเจน ครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมากในสัดส่วนที่สูง รองลงมาคือ ภาคใต้

ลักษณะของครัวเรือน

ที่มีความเข้มแข็งมากจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมาก ประมาณร้อยละ 57 โดยพบว่า ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมาก ซึ่งมากกว่าครัวเรือนที่อยู่ใน

แผนภาพ 21 ความสามารถในการปรับตัวได้มากใน

ภาวะยากลำบากในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก

หมายเหตุ : การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์จากข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

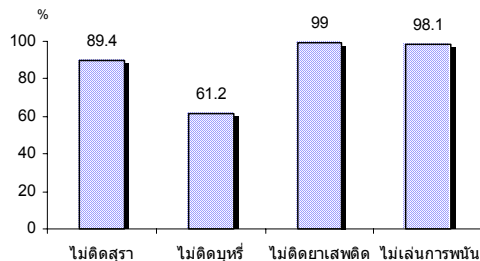
สามารถในการปรับตัวได้มากในภาวะยากลำบากน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ มีสัดส่วนของการปรับตัวได้มากในภาวะยากลำบากไม่แตกต่างกันมากนัก

ในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก มีความสามารถในการปรับตัวได้มากในภาวะยากลำบาก ร้อยละ 56 ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีความสามารถในการปรับตัวได้มากในภาวะยากลำบากในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล ครัวเรือนในภาคกลางที่มีความเข้มแข็งมาก จะมีความ

แผนภาพ 22 สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนไม่มี

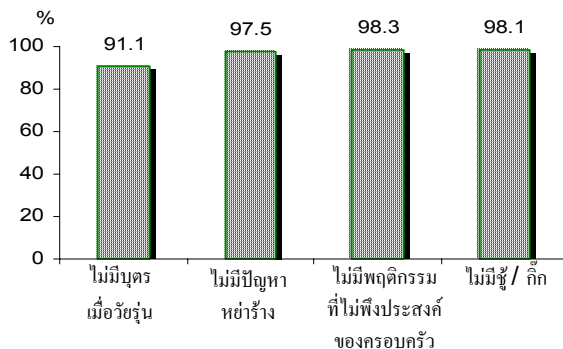
พฤติกรรมติดสุรา เล่นการพนัน ติด-
บุหรี่ยในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก

ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากมี สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนไม่มี พฤติกรรมติดสุรา เล่นการพนัน ติดบุหรี่ย (สูบมากกว่า 20 มวนต่อวัน) และติดสารเสพติดที่สูงมาก โดยเฉพาะการไม่เสพสารเสพติด ไม่เล่นการพนัน และการไม่ดื่มสุรา ในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมากที่มี มากกว่าร้อยละ 90

แผนภาพ 23 สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนไม่มี

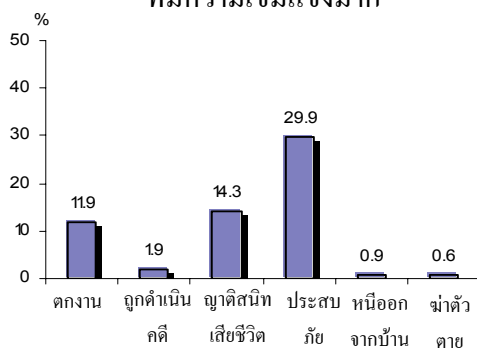
พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของครอบครัว
ในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก

ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากจะ พบว่า สมาชิกในครัวเรือนจะไม่ มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของครอบครัว ไม่มีพฤติกรรมทางเพศนอกใจกัน ไม่มี ปัญหาการหย่าร้าง และไม่มีบุตรเมื่อวัยรุ่น (อายุต่ำกว่า 20 ปี) ในสัดส่วนที่สูงมาก

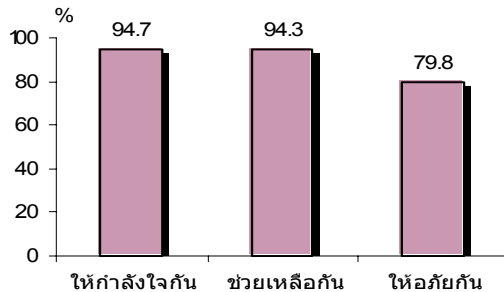
แผนภาพ 24 สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่

ประสบปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว
ที่มีความเข้มแข็งมาก

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ใน ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากกว่าเคย ประสบการณ์กับปัญหาต่างๆ เหล่านี้บ้างหรือไม่ (โดยกำหนดช่วงเวลาใน 1 ปีที่ผ่านมาเท่านั้น ยกเว้นการประสบภัยพิบัติ สมาชิกที่หนีออกจากบ้าน และฆ่าตัวตาย) ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากจะประสบกับปัญหา ดังกล่าวไม่มากนัก

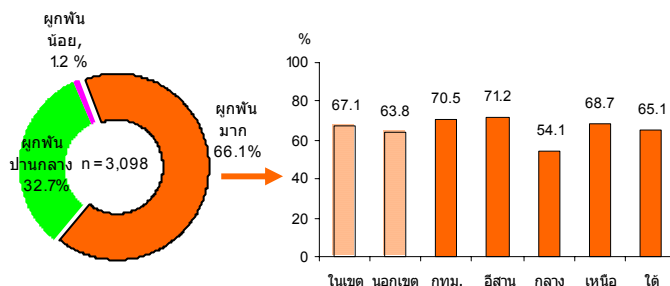
แผนภาพ 25 ลักษณะการช่วยเหลือกันจนพ้นวิกฤต
ในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก

ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากจะมีลักษณะการที่สมาชิกในครอบครัวสามารถให้กำลังใจซึ่งกันและกันจนพ้นภาวะวิกฤตให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อสมาชิกในครอบครัวประสบเคราะห์กรรม และสมาชิกในครอบครัวยอมรับ ให้อภัย มีความพร้อมให้การช่วยเหลือในสัดส่วนที่สูงมาก

สัมพันธภาพในครอบครัว

แผนภาพ 26 ระดับสัมพันธภาพในครอบครัว

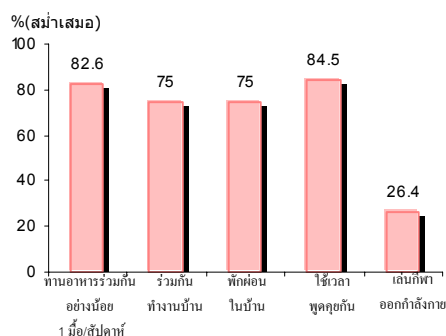

จากการวิเคราะห์ความรัก ความผูกพันของครอบครัว จากการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าครัวเรือนมีประมาณ 2 ใน 3 ที่มีความรัก ความผูกพันมาก อีกประมาณ 1 ใน 3 มีความรัก ความผูกพันของครอบครัวมีปานกลาง มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่ครอบครัวมีความรัก ความผูกพันกันน้อย

ในครัวเรือนที่มีความรัก ความผูกพันกันมากจะพบในครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลมากกว่า ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลเล็กน้อย ครัวเรือนที่อยู่ในภาคกลางจะมีความรัก ความผูกพันของครอบครัวน้อยกว่าภาคอื่นๆ ครัวเรือนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร เป็นครัวเรือนที่มีความรัก ความผูกพันมากที่สุด รองลงมา คือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ

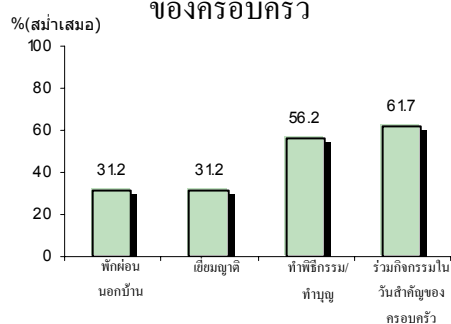
แผนภาพ 27 การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอภายใน 1 เดือนที่ผ่านมาของครอบครัว

ร้อยละ 75-85 ยกเว้นการเล่นกีฬา/ออกกำลังกายที่สมาชิกในครัวเรือนทำด้วยกันอย่างสม่ำเสมอเพียง 1 ใน 4 เท่านั้น

เมื่อวิเคราะห์การทำกิจกรรมร่วมกันของครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล พบว่ามี สัดส่วนที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จะมีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีสัดส่วนที่น้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ค่อนข้างชัดเจน (ดูรายละเอียดในตารางภาพผนวก 1)

แผนภาพ 28 การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอภายใน 6 เดือนที่ผ่านมาของครอบครัว

ที่มีการพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้าน และการไปเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และเกือบ 2 ใน 3 ที่ไปทำกิจกรรมทางศาสนา และร่วมกันทำกิจกรรมในเทศกาลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

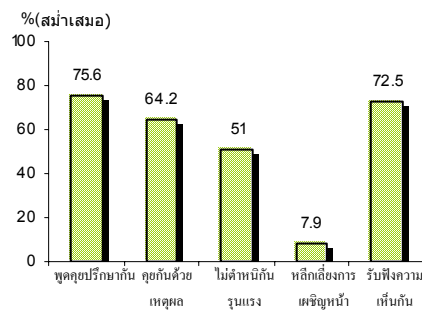
การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอภายใน 1 เดือนที่ผ่านมาของครอบครัว ได้แก่ การรับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อต่อสัปดาห์ การทำงานบ้านร่วมกัน การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ใช้เวลาพูดคุยกัน และการไปออกกำลังกายด้วยกัน พบว่าครัวเรือนได้ทำกิจกรรมดังกล่าว ร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัวค่อนข้างสม่ำเสมอมาก อยู่ระหว่าง

การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอของสมาชิกในครัวเรือนใน 6 เดือนที่ผ่านมา อันได้แก่ การไปพักผ่อนหย่อนใจของสมาชิกในครัวเรือนร่วมกันนอกบ้าน การไปเยี่ยมญาติร่วมกัน การไปทำบุญ/ร่วมกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกัน การร่วมกันทำกิจกรรมในวันสำคัญของครอบครัว หรือในเทศกาลต่างๆ จะพบว่ามีครัวเรือนประมาณ 1 ใน 3

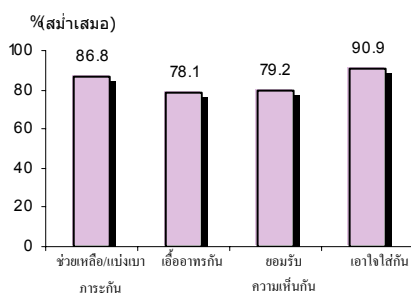
เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล พบว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลจะทำกิจกรรมดังกล่าวร่วมกันอย่างสม่ำเสมอในสัดส่วนที่มากกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล ยกเว้นการเยี่ยมญาติที่มีสัดส่วนเท่ากัน ครัวเรือนที่อยู่ในแต่ละภูมิภาคจะทำการกิจกรรมแตกต่างกันไปโดยครัวเรือนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะทำการกิจกรรมทางศาสนา และทำการกิจกรรมในวันสำคัญของครอบครัว/เทศกาลอย่างสม่ำเสมอสูงกว่าครัวเรือนภูมิภาคอื่นๆ ก่อนข้างชัดเจน ครัวเรือนในภาคกลางทำการกิจกรรมดังกล่าวร่วมกันอย่างสม่ำเสมอค่อนข้างน้อย (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 1)

แผนภาพ 29 การสื่อสารภายในครอบครัว

เมื่อวิเคราะห์การสื่อสารในครอบครัว พบว่าครัวเรือนประมาณ 3 ใน 4 มีการพูดคุยปรึกษาหารือกัน และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอมีประมาณ 2 ใน 3 ครัวเรือนมีการพูดคุยกันด้วยเหตุผลโดยไม่ใช้อารมณ์ มีมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ตำหนิกันอย่างรุนแรงเมื่อสมาชิกในครัวเรือนกระทำผิดแต่อย่างไรก็ตามมีครัวเรือนเพียงร้อยละ 8 ที่มีการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าอย่างสม่ำเสมอ

แผนภาพ 30 ความเอื้ออาทรของคนในครัวเรือน

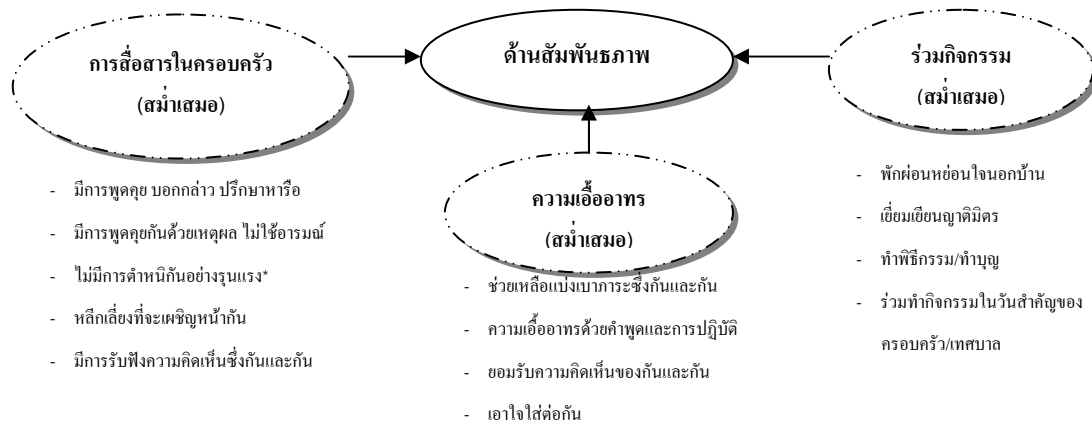

ความเอื้ออาทรของคนในครัวเรือนอยู่ระหว่างร้อยละ 78.91 จะเห็นได้ว่า ครอบครัวไทย มีความเอื้ออาทรของสมาชิกในครัวเรือนต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะความเอาใจใส่ต่อกันในยามปกติ ยามเจ็บป่วย ของคนในครอบครัวกันอย่างสม่ำเสมอ เมื่อวิเคราะห์ความเอื้ออาทรของครัวเรือนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จะเห็นว่ามีส่วนที่ใกล้เคียงกัน เมื่อดู

ลักษณะครัวเรือนในแต่ละภูมิภาค จะพบว่าครัวเรือนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือมีส่วนของความเอื้ออาทรของคนในครัวเรือนกันอย่างสม่ำเสมอ สูงกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ เล็กน้อย

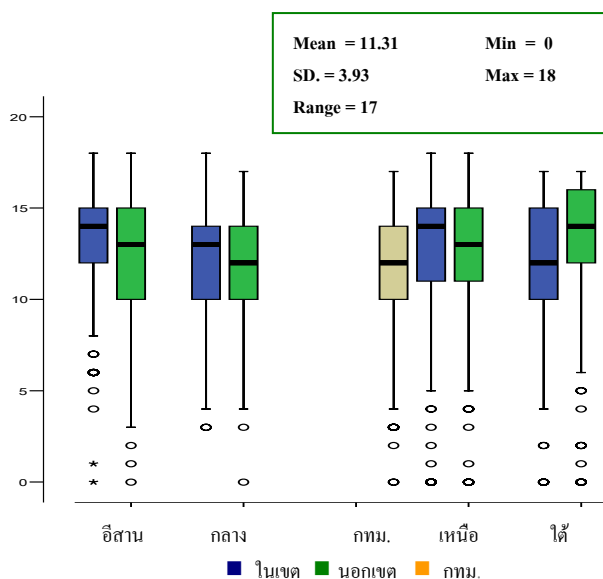
เมื่อวิเคราะห์สัมพันธภาพของครัวเรือนในภาพรวม (ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์โดยการนับจำนวนผู้ที่ตอบว่ามีการกระทำกิจกรรม “อย่างสม่ำเสมอ” ว่ามีจำนวนกี่กิจกรรมในแต่ละบุคคล จากจำนวน 18 กิจกรรม ยกเว้นในกิจกรรมที่เป็นด้านลบ จะนับครัวเรือนที่ไม่มีกิจกรรมอื่นๆ)

ภาพที่ 1 สัมพันธภาพของครัวเรือนในภาพรวม

หมายเหตุ : * เป็นข้อมูลด้านลบ

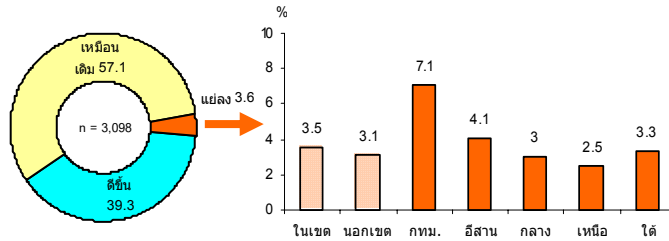
แผนภาพ 31 การทำกิจกรรมด้านสัมพันธภาพอย่างสม่ำเสมอ

จากแผนภาพจะเห็นว่า การทำกิจกรรมด้านสัมพันธภาพอย่างสม่ำเสมอ จากทั้งหมด 18 กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 11.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.93 เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนในแต่ละภูมิภาค จะเห็นว่าค่าเฉลี่ยของการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอของครัวเรือนที่อยู่ในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนที่น้อยกว่าภาคอื่นๆ เล็กน้อย จำนวนของการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอของครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีค่าเฉลี่ยที่ไม่ค่อยแตกต่างกัน

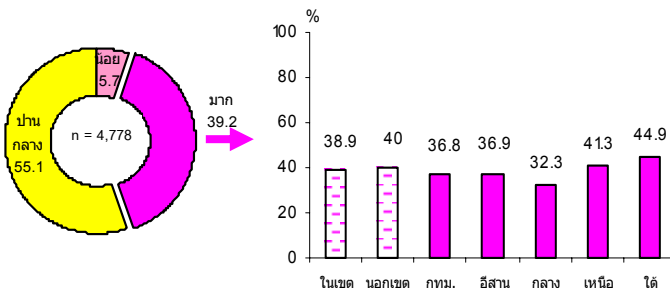
แผนภาพ 32 ภาพรวมของสัมพันธภาพในครัวเรือน
เมื่อเปรียบเทียบสัมพันธภาพในปีที่แล้ว

ครัวเรือนแย่ลงมาจากปีที่แล้ว เมื่อคุณลักษณะครัวเรือนที่มีสัมพันธภาพที่แย่ลง จะพบในครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครในสัดส่วนที่มากกว่าภูมิภาคอื่นๆ

การพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ

แผนภาพ 33 ความสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจในภาพรวม

เศรษฐกิจได้ปานกลาง มีร้อยละ 55 และอีกร้อยละ 6 เป็นครัวเรือนที่สามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้น้อย

เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จะพบว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลประเมินว่า มีความสามารถพึ่งพาตนเองได้มากทางเศรษฐกิจในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลเล็กน้อย

ครัวเรือนที่อยู่ในภาคใต้ประเมินว่า มีความสามารถพึ่งพาตนเองได้มากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ ครัวเรือนที่อยู่ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพมหานคร และภาคกลางมีความสามารถพึ่งพาตนเองได้มากตามลำดับ

ในภาพรวมของสัมพันธภาพในครัวเรือน เมื่อเปรียบเทียบสัมพันธภาพในปีที่แล้ว พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 57 มีความสัมพันธภาพที่เหมือนเดิม ร้อยละ 39 ครัวเรือนมีความสัมพันธภาพดีขึ้น และมีร้อยละ 4 ที่มีสัมพันธภาพกับสมาชิกใน

จากการวิเคราะห์ความสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจในภาพรวม จากการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ามีครัวเรือนที่สามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้มาก ร้อยละ 39 ครัวเรือนที่สามารถพึ่งพาตนเองทาง

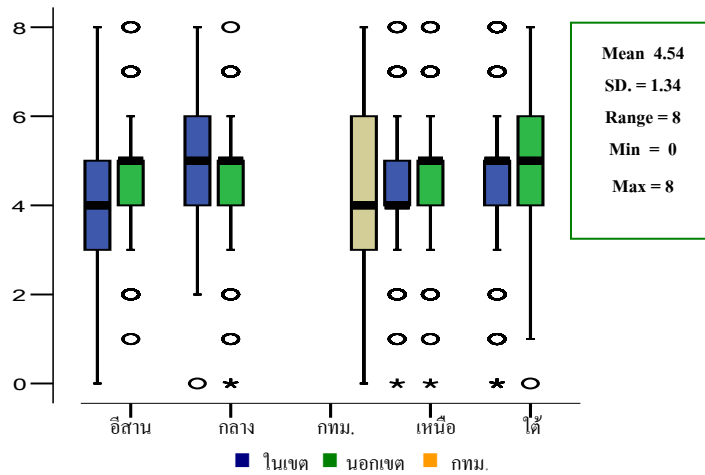
ตาราง 8 การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ

การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ	ภาค			
	รวม	ในเขต	นอกเขต		ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
รายรับ-รายจ่าย								
- พอๆ กัน	47.5	48.0	47.8	43.3	40.2	57.8	41.5	55.4
- มีรายรับมากกว่ารายจ่าย	12.1	12.9	10.0	19.6	7.3	16.4	10.0	13.8
- รายจ่ายมากกว่ารายรับ	40.3	39.0	42.2	37.0	52.5	25.8	48.5	30.9
ไม่มีหนี้สิน	31.2	32.9	27.0	44.6	18.1	37.5	31.8	35.1
มีเงินออม	65.6	65.2	66.0	64.7	59.8	73.2	60.6	71.4
มีแหล่งช่วยเหลือ	68.9	67.6	73.0	52.9	77.1	68.5	67.2	67.8
มีอาชีพที่ให้รายได้สม่ำเสมอ	72.0	70.3	72.0	81.9	70.8	76.6	68.8	70.1
เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและที่ดิน	83.0	81.0	90.3	53.4	93.2	77.8	86.4	82.7
ที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แข็งแรง	96.4	95.9	97.2	94.2	96.3	98.0	96.4	95.9
ปลอดภัย								
ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของครอบครัว	24.8	24.2	24.5	30.0	20.2	29.4	26.8	22.6

จากตารางพบว่า ครีวเรือนเกือบทั้งหมดมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง และแข็งแรง และมากกว่าร้อยละ 80 เป็นครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัย และที่ดินเป็นเจ้าของตนเอง ซึ่งจะมีลักษณะที่แตกต่างกันค่อนข้างมากของครัวเรือนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล คือ ครัวเรือนนอกเขตเทศบาลจะมีสัดส่วนของการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย และที่ดินในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล และครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จะเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย และที่ดินในสัดส่วนที่น้อยกว่าครัวเรือนที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน ครัวเรือนร้อยละ 72 มีอาชีพที่ให้รายได้สม่ำเสมอ โดยพบว่าครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และภาคกลาง มีอาชีพที่ให้รายได้สม่ำเสมอมากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ค่อนข้างชัดเจน มีครัวเรือน ร้อยละ 69 ที่มีแหล่งช่วยเหลือในกรณีจำเป็นที่จะต้องใช้เงิน และอีกร้อยละ 66 เป็นครัวเรือนที่มีเงินออม ครัวเรือนประมาณ 1 ใน 4 ที่มีการทำบัญชีครัวเรือน โดยที่ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนการทำบัญชีครัวเรือนน้อยที่สุด และครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีการทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด

มีเพียงร้อยละ 12 ที่ครัวเรือนมีรายรับที่มากกว่ารายจ่าย โดยพบว่าครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นครัวเรือนที่มีรายรับมากกว่ารายจ่ายในสัดส่วนที่น้อยที่สุด รองลงมาคือครัวเรือนในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ

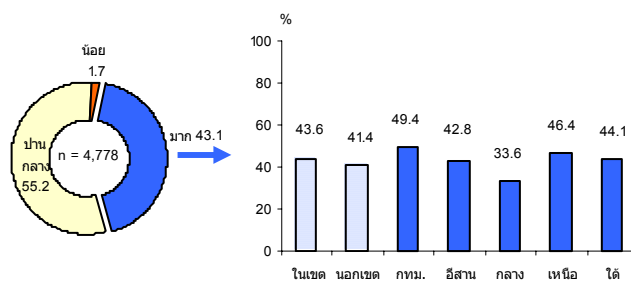
แผนภาพ 34 ภาพรวมของความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์ใน

ภาพรวมของความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ โดยการนับครอบครัวที่มีลักษณะดังกล่าว (จำนวน 8 ข้อ) พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยประมาณ 4 หมายความว่าครัวเรือนมีกิจกรรมใน 8 กิจกรรมดังในตารางเฉลี่ยแล้วประมาณ 4 กิจกรรม

การพึ่งพาตนเองทางสุขภาพ

แผนภาพ 35 การพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพ จากการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์การพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพ จากการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ครัวเรือนมีมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ สามารถดูแลสุขภาพในเบื้องต้นของสมาชิกในครัวเรือนได้ในระดับปานกลาง มีร้อยละ 43 สามารถดูแลสุขภาพในเบื้องต้นได้ดีมาก และมี

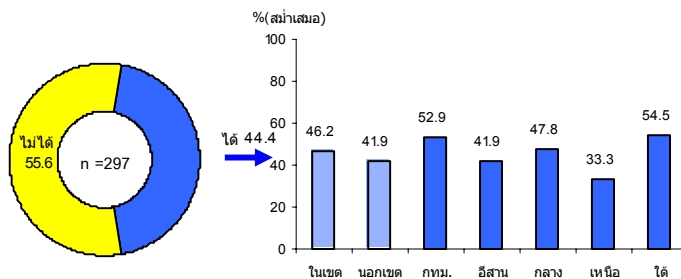
เพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่ครัวเรือนสามารถดูแลสุขภาพในเบื้องต้นได้น้อย

เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนที่สามารถดูแลสุขภาพในเบื้องต้นได้มากในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลแล้วจะพบว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลสามารถดูแลสุขภาพในเบื้องต้นของสมาชิกได้ดีมาก มีสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนที่อยู่ในนอกเขตเทศบาล

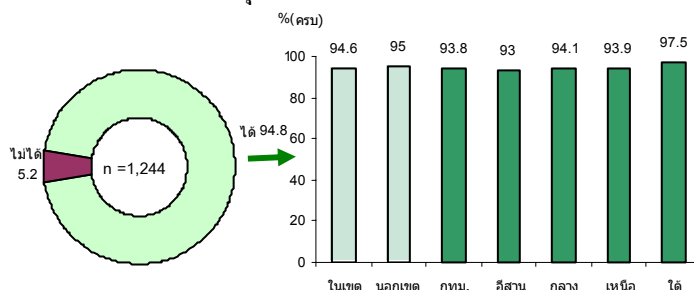
ส่วนในครัวเรือนที่อยู่ในกทม. มีสัดส่วนของความสามารถในการดูแลสุขภาพในเบื้องต้นได้มากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ รองลงมาคือ ครัวเรือนในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ตามลำดับ

แผนภาพ 36 การดูแลเด็กและหญิงตั้งครรภ์ในครัวเรือน

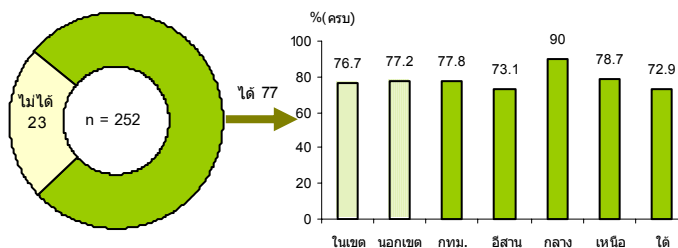
เด็กอายุ 0-6 เดือน ที่ได้รับนมมารดาเพียงอย่างเดียว

เด็กอายุ 0-6 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนครบ

หญิงตั้งครรภ์ไปฝากท้องและฉีดวัคซีนครบ

จากการวิเคราะห์การดูแลเด็กและมารดาที่มีครรภ์เรื่องการให้น้ำนมมารดาอย่างเดียวนั้นในเด็กอายุ 0-6 เดือน การให้วัคซีนในเด็กอายุ 0-6 ปี จนครบ การไปฝากท้อง และฉีดวัคซีนของมารดาที่มีครรภ์ จะพบว่าในครัวเรือนที่มีเด็กอายุ 0-6 เดือน และได้รับน้ำนมมารดาอย่างเดียวนั้น มีร้อยละ 44 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง แต่จากการตรวจสอบข้อมูลในภาคสนาม จะพบว่าเด็กที่ได้รับน้ำนมมารดาเพียงอย่างเดียวจะเป็นเด็กเล็กมากๆ ที่อายุไม่ถึง 1 เดือน หรือเพิ่งออกมาจากโรงพยาบาล หรือผู้ให้ข้อมูลไม่ได้เลี้ยงเด็กโดยตรง

สำหรับเด็กที่มีอายุ 0-6 ปี มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์อายุ ส่วนมารดาที่ตั้งครรภ์ไปฝากท้อง และได้รับการฉีดวัคซีนครบ มีร้อยละ 77 ประเด็นการดูแลสุขภาพทั้ง 3 ประการนี้จะมีรายละเอียดในแต่ละรายค่อนข้างมาก

เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จะพบว่าเด็กที่มีอายุ 0-6 เดือน ได้รับน้ำนมมารดาอย่างเดียวนั้นในเขตเทศบาลมีสัดส่วนสูงมากกว่าในครัวเรือนนอกเขตเทศบาล สำหรับการฉีดวัคซีนสำหรับเด็กอายุ 0-6 ปี และการฝากครรภ์ของมารดาในครัวเรือนนอกเขตเทศบาล และในเขตเทศบาลไม่มีความแตกต่างกันมากนักแต่ครัวเรือนที่อยู่ในแต่ละภูมิกษณนั้น พบว่ามีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ เด็กอายุ 0-6 เดือน ได้รับน้ำนมมารดาเพียงอย่างเดียว มีสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงในครัวเรือนภาคใต้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครัวเรือนทางภาคใต้ที่

นับถือศาสนาอิสลามมีความเชื่อ และการปฏิบัติเรื่องของการให้น้ำนมมารดาเพียงอย่างเดียวในเด็กอายุ 0-6 เดือนอยู่แล้ว รองลงมาคือ ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ตามลำดับ ส่วนเด็กที่มีอายุ 0-6 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์อายุ พบในครัวเรือนภาคใต้ในสัดส่วนที่สูงกว่าภาคอื่นๆ เล็กน้อย การไปฝากครรภ์ของหญิงมีครรภ์พบมากที่สุดในครัวเรือนภาคกลาง และมากกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน รองลงมาคือ ครัวเรือนในภาคเหนือ กรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ตามลำดับ

ตาราง 9 การดูแลสุขภาพของครัวเรือน

การดูแลสุขภาพ	ทั่วราชอาณาจักร				ภาค			
	รวม	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ	79.9	80.8	78.9	79.6	67.7	83.7	82.4	87.1
รักษาความสะอาด	94.8	95.4	94.5	93.5	94.0	93.2	96.3	95.7
มีอารมณ์ที่ร่าเริง แจ่มใส	82.8	82.4	83.3	81.9	85.4	73.1	87.4	82.5
ไม่สูบบุหรี่	59.8	63.9	56.7	54.2	61.6	60.3	63.6	55.7
ไม่ดื่มสุรา	60.4	62.8	59.2	54.2	51.8	60.0	59.4	72.3
มีการออกกำลังกาย	29.4	32.4	27.4	24.2	24.6	27.2	33.7	33.3

การดูแลสุขภาพอนามัยของครัวเรือนในเรื่องของการรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การรักษาความสะอาด การมีอารมณ์แจ่มใส ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา และการออกกำลังกาย พบว่าครัวเรือนมีการทำกิจกรรมดังกล่าวสม่ำเสมออยู่ระหว่างร้อยละ 29-95 โดยการรักษาความสะอาดร่างกายและของใช้อยู่อย่างสม่ำเสมอ มีสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมาคือ การมีอารมณ์ที่ร่าเริง แจ่มใส การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การไม่ดื่มสุรา การไม่สูบบุหรี่ และการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลจะพบว่า ครัวเรือนในเขตเทศบาลที่ไม่มีการสูบบุหรี่ หรือไม่มีการดื่มสุราจะมีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลค่อนข้างชัดเจน เมื่อมองในภาพรวมๆ จะเห็นว่าครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมีการดูแลสุขภาพอนามัยได้ดีกว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาล

เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนในแต่ละภูมิภาค พบว่าครัวเรือนที่อยู่ในภาคเหนือเป็นครัวเรือนที่ไม่สูบบุหรี่สูงที่สุด รองลงมาคือ ครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และ กรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการดื่มสุราพบได้ในภาคใต้สูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ กรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ พบว่าครัวเรือนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะครัวเรือนยังมีการนิยมรับประทานก้อยกันอยู่

ตาราง 10 การศึกษาสุขภาพของครัวเรือน

การดูแลสุขภาพ	ทั่วราชอาณาจักร				ภาค			
	รวม	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
ไม่ใช้ยาที่ไม่ผ่านอย.	83.1	83.2	83.9	78.1	84.2	82.8	82.7	84.2
มียาสามัญประจำบ้าน	93.2	93.1	92.3	99.2	91.5	94.2	94.9	90.7
สมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีทุกคน (n=4,496)	54.8	56.2	53.9	52.7	65.2	45.8	63.6	41.9
ตรวจสุขภาพก่อนแต่งงาน (n=531)	27.7	28.9	24.8	50.0	25.3	54.5	28.0	22.6

การดูแลสุขภาพในครัวเรือนเกี่ยวกับเรื่องไม่ใช้ยาที่ไม่ผ่านอย. การมียาสามัญประจำบ้าน การไปตรวจสุขภาพประจำปีของสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป และการตรวจสุขภาพก่อนแต่งงาน พบว่ามีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 28-93 โดยครัวเรือนมียาสามัญประจำบ้านร้อยละ 93 ไม่ใช้ยาที่ไม่ผ่านอย. ร้อยละ 83 สมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ร้อยละ 55 และร้อยละ 28 ที่มีการตรวจสุขภาพก่อนแต่งงาน

เมื่อวิเคราะห์การดูแลสุขภาพของครัวเรือนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล พบว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลมีการตรวจสุขภาพ สำหรับสมาชิกที่มีอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป และการตรวจสุขภาพก่อนแต่งงานสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลไม่มากนัก ส่วนการไม่ใช้ยาที่ไม่ผ่านอย. และการมียาสามัญประจำบ้านมีสัดส่วนเท่าๆ กัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า ครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ไม่ใช้ยาที่ไม่ผ่านอย. ในสัดส่วนที่น้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีสำหรับผู้ที่มีอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไปมากที่สุด สำหรับครัวเรือนในภาคกลาง และ กรุงเทพมหานคร มีการตรวจสุขภาพก่อนแต่งงานมากที่สุด

ตาราง 11 หลักประกันต่างๆ ของครัวเรือน

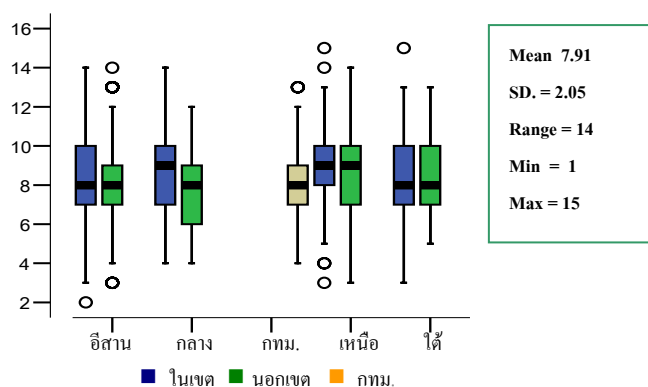
หลักประกัน	ทั่วราชอาณาจักร				ภาค			
	รวม	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก เฉิงเหิน	กลาง	เหนือ	ใต้
มีหลักประกันสุขภาพ (ภาครัฐ)	91.6	92.3	93.6	76.3	93.2	92.5	93.6	92.4
มีหลักประกันสุขภาพ (ภาคเอกชน)	26.2	27.7	24.6	27.5	32.7	21.8	24.6	23.9
มีประกันภัย	30.6	30.7	29.7	35.3	32.5	21.8	41.9	21.9
มีประกันอุบัติเหตุ	39.1	39.6	37.9	42.1	34.7	30.7	51.8	35.4

หลักประกันที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยพบว่า ครัวเรือนมีหลักประกันสุขภาพของภาครัฐ (30 บาท/บัตรทอง) ร้อยละ 92 มีหลักประกันสุขภาพที่ทำกับภาคเอกชน ร้อยละ 26 ครัวเรือนมีประกันภัย ร้อยละ 31 และมีประกันอุบัติเหตุ ร้อยละ 39 (ในส่วนนี้เป็นการสอบถามสมาชิกในบ้าน ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีหลักประกันจะถือว่าครัวเรือนนั้นมีหลักประกันโดยไม่ได้นับว่าจะต้องมีจำนวนครบทุกคน)

หลักประกันของครัวเรือนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

เป็นที่น่าสังเกตว่าครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีหลักประกันสุขภาพ (ภาครัฐ) ในสัดส่วนที่น้อยกว่าภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน ครัวเรือนในภาคเหนือมีสัดส่วนของการมีประกันภัย และการประกันอุบัติเหตุสูงกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ

แผนภาพ 37 การพึ่งพาตนเองทางสุขภาพโดยภาพรวม

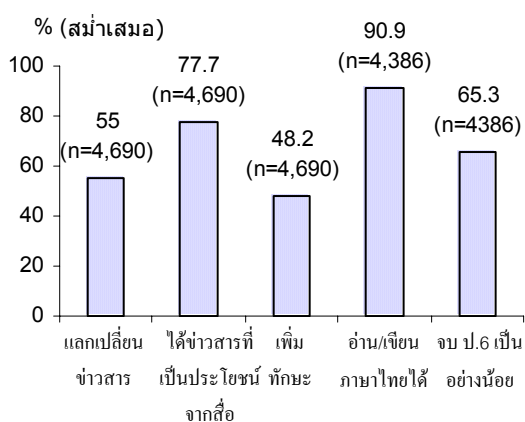

ด้านการพึ่งพาตนเองทาง

สุขภาพที่วิเคราะห์โดยการนับจำนวนกิจกรรม 17 กิจกรรม พบว่า ครัวเรือนทางภาคเหนือมีการดูแลสุขภาพดีกว่าภาคอื่นๆ และครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล (Mean = 8.04, SD = 2.08) มีสัดส่วนของการดูแลสุขภาพดีกว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาล

แผนภาพ 38 การพึ่งพาตนเองทางด้านข้อมูลข่าวสาร

การพึ่งพาตนเองด้านข้อมูลข่าวสาร และโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา พบว่ามีอยู่ระหว่างร้อยละ 48-91 โดยพบว่ามีสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 15-50 ปี อ่านและเขียนภาษาไทยได้ทุกคน ร้อยละ 91 รองลงมาคือครัวเรือน ร้อยละ 77 ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากสื่อเป็นประจำ มีครัวเรือน 2 ใน 3 ที่สมาชิกในครัวเรือนอายุระหว่าง 15-50 ปี

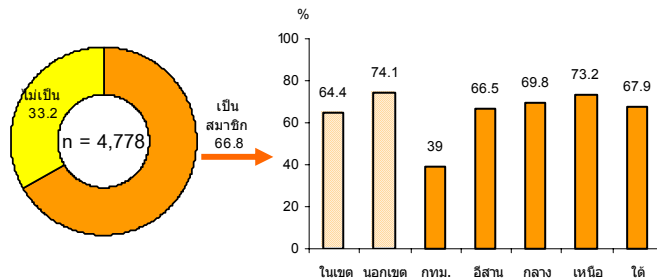
จบการศึกษา ป.6 ทุกคน มีครัวเรือน ร้อยละ 55 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันเป็นประจำ ร้อยละ 48 สมาชิกในครัวเรือนได้เพิ่มพูนความรู้ และทักษะในด้านต่างๆ เป็นประจำ (ในส่วนของข้อมูลข่าวสารจะสอบถามในรอบปีที่ผ่านมาเท่านั้น)

ตาราง 12 การพึ่งพาตนเองด้านข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ

การพึ่งพาตนเองด้านข้อมูลข่าวสาร	ทั่วราชอาณาจักร			ภาค			
	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (n = 4,690)	53.5	57.6	48.9	58.5	43.1	55.7	60.9
ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ จากสื่อ (n = 4,690)	78.1	79.3	65.9	78.0	77.2	75.3	83.9
ได้เพิ่มพูนความรู้ และทักษะ (n = 4,690)	45.9	48.1	61.3	52.1	31.9	47.2	51.9
อ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ทุกคน (n = 4,386)	91.7	90.0	91.7	90.0	92.9	88.4	92.7
ได้รับการศึกษาอย่างน้อย ป.6 ทุกคน (n = 4,386)	66.8	62.9	70.3	57.3	67.3	61.6	74.1

ต้นทุนทางสังคม

แผนภาพ 39 การเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชน

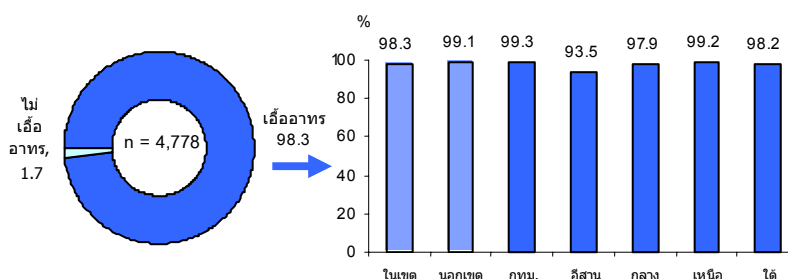

การเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชน พบว่ามีครัวเรือนประมาณ 2 ใน 3 ที่เป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชน เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จะพบว่าครัวเรือนที่อยู่ใน

นอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชนมากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล

สำหรับครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชนน้อยกว่าภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน ครัวเรือนในภาคเหนือมีสัดส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนมากกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ รองลงมาคือ ครัวเรือนในภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

แผนภาพ 40 ความเอื้ออาทรของคนในชุมชน

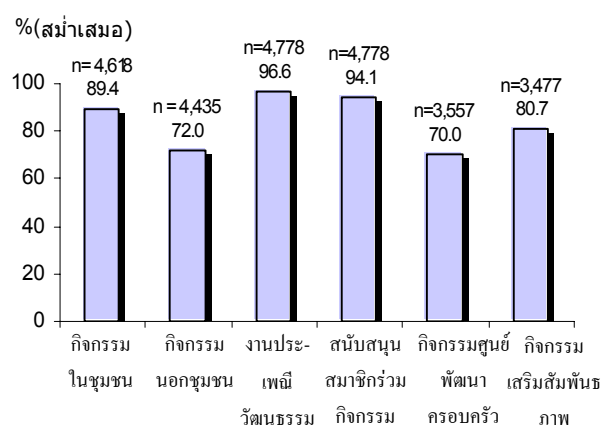

ความเอื้ออาทรของคนในชุมชนจากการประเมินของผู้ตอบ แบบสอบถาม พบว่าเกือบทั้งหมด คือ ร้อยละ 98 ยังเห็นว่าคนในชุมชนมีความเอื้ออาทรต่อกัน

เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล นอกเขตเทศบาลและครัวเรือนที่อยู่ภูมิภาคต่างๆ มีสัดส่วนของความเห็นต่อการเอื้ออาทรของคนในชุมชนไม่แตกต่างกัน

แผนภาพ 41 การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกในครัวเรือน การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก

ในครัวเรือน พบว่ามีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 70-97 โดยพบว่าครัวเรือนเกือบทั้งหมด ร้อยละ 97 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ร้อยละ 94 สนับสนุนให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน มีร้อยละ 89 ที่ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะในชุมชน ส่วนครัวเรือนที่เคยเข้าร่วม

กิจกรรมสาธารณะนอกชุมชน มีร้อยละ 72 มีครัวเรือนร้อยละ 81 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว

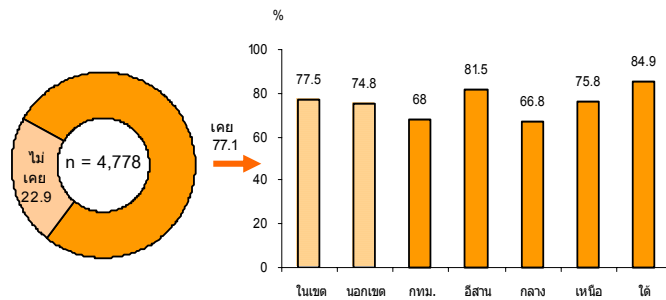
ตาราง 13 การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกในครัวเรือน

กิจกรรม	ทั่วราชอาณาจักร				ภาค			
	รวม	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
ร่วมกิจกรรมสาธารณะ								
- ในชุมชน (n = 4,618)	89.4	87.5	92.9	79.1	93.0	85.2	91.4	89.5
- นอกชุมชน (n = 4,435)	72.0	72.0	75.0	54.9	79.4	63.7	72.6	75.0
ร่วมกิจกรรมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม	96.6	96.7	98.5	85.9	99.0	96.0	98.3	96.6
สนับสนุนให้สมาชิกเข้าร่วม กิจกรรมในชุมชน	94.1	93.4	96.4	84.9	96.1	92.7	96.9	93.2
เข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์พัฒนา ครอบครัว (n = 3,557)	70.0	68.2	72.9	64.8	72.3	67.1	71.7	69.5
เข้าร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้าง สัมพันธภาพครอบครัว (n = 3,477)	80.7	81.8	81.7	69.4	84.8	74.7	80.8	84.2

เมื่อวิเคราะห์การเข้าร่วมกิจกรรมของครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จะพบว่าครัวเรือนที่อยู่ในนอกเขตเทศบาลมีการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนมากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล

ส่วนครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และภาคกลาง จะมีสัดส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน

แผนภาพ 42 การใช้บริการและพื้นที่สาธารณะของครัวเรือน

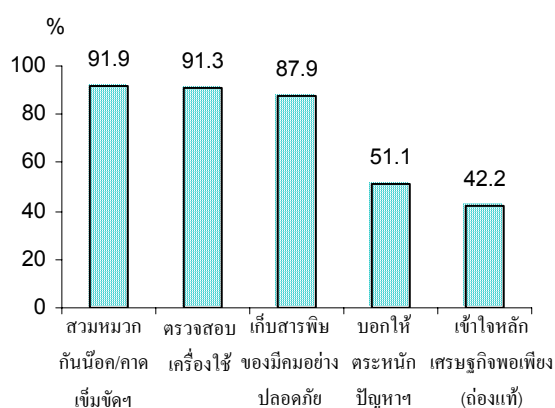
การใช้บริการและพื้นที่

สาธารณะของครัวเรือน พบว่ามี ร้อยละ 77 ที่ ครัวเรือนเคยใช้บริการ และพื้นที่สาธารณะในชุมชน โดย ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาล มีสัดส่วนการใช้บริการ และพื้นที่

สาธารณะในชุมชนมากกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล สำหรับครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพฯและภาค กลางมีสัดส่วนของการใช้บริการ และพื้นที่สาธารณะน้อยกว่าครัวเรือนในภูมิภาคต่างๆ ครัวเรือน ในภาคใต้ และครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของการใช้บริการและพื้นที่ สาธารณะมากที่สุด

การปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก

แผนภาพ 43 การป้องกันไม่ให้เกิดภาวะยากลำบาก

ในส่วนนี้เป็นการสอบถามเกี่ยวกับการ วางแผนรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใน เรื่องของการป้องกันอุบัติเหตุโดยการสวม หมวกกันน๊อค หรือคาดเข็มขัดเวลาขับรถ การ ตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้าให้อยู่ใน สภาพดี การเก็บรักษาสารพิษและสิ่งมีคมอย่าง ปลอดภัย รวมทั้งการตระหนักถึงปัญหาโรค เอดส์ และความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของสมาชิกในครัวเรือน พบว่าครัวเรือน

ประมาณร้อยละ 90 มีการสวมหมวกกันน๊อค หรือคาดเข็มขัดนิรภัย มีการตรวจสอบอุปกรณ์ ให้ พร้อมใช้งานอยู่เสมอและเก็บสารพิษหรือของมีคมไว้อย่างปลอดภัยมากกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือน มีการตระหนักถึงการป้องกันโรคติดต่อ/ปัญหาสุขภาพเสียด และ มีร้อยละ 42 ที่เข้าใจเรื่องหลัก เศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้

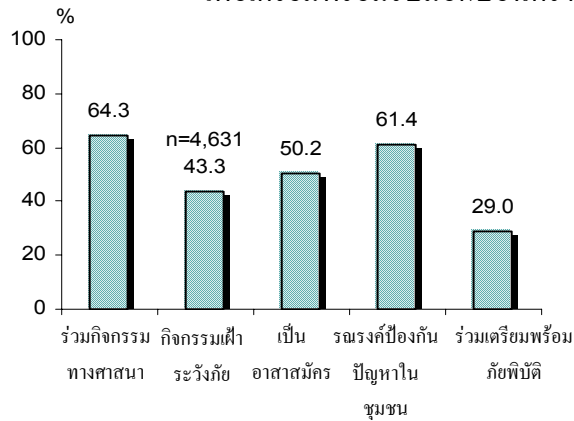
ตาราง 14 การป้องกันไม่ให้เกิดภาวะขาดอากาศ

การป้องกัน	ทั่วราชอาณาจักร			ภาค			
	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
สวมหมวกกันน็อก, คาดเข็มขัดนิรภัย	91.7	93.6	84.1	93.4	95.0	89.8	93.2
ตรวจสอบ ซ่อมแซมเครื่องมือ/เครื่องใช้ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพดี	90.9	92.0	90.2	87.7	95.0	94.5	89.8
เก็บสารพิษและสิ่งมีคมอย่างปลอดภัย	87.8	86.6	94.7	85.4	84.6	90.0	88.1
สมาชิกตระหนักถึงการป้องกันโรคติดต่อ/ปัญหาสุขภาพจิต	50.2	53.0	45.6	50.9	36.6	53.9	59.9
เข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ถ่องแท้)	44.2	40.5	40.3	34.2	42.1	38.6	54.4

ครัวเรือนที่มีความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ จะพบครัวเรือนในเขตเทศบาลมากกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนในแต่ละภูมิภาคจะเห็นว่าครัวเรือนในภาคใต้มีความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่สูงกว่าภาคอื่นๆ ได้อย่างชัดเจน รองลงมาคือ ครัวเรือนภาคกลาง กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

การตระหนักถึงการป้องกันโรคติดต่อและยาเสพติด พบว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนของความตระหนักต่อปัญหาโรคติดต่อ และยาเสพติดมากกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล และครัวเรือนในภาคกลางและกรุงเทพมหานครมีความตระหนักต่อปัญหานี้น้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน

แผนภาพ 44 การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของครัวเรือน เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับอันตราย

สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมของครัวเรือน เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับอันตราย ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การเฝ้าระวังภัยในชุมชน เป็นอาสาสมัครกิจกรรมรณรงค์กิจกรรมเตรียมความพร้อมที่กล่าวมาแล้ว ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะมีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล

ตาราง 15 การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของครัวเรือน เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับอันตราย

กิจกรรม	ทั่วราชอาณาจักร			ภาค			
	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา	63.3	66.6	56.7	74.6	49.0	65.8	65.1
เข้าร่วมกิจกรรมเฝ้าระวังภัย	41.7	44.2	47.0	49.7	29.8	43.4	44.5
(n = 4,631)							
เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร	48.7	51.2	52.6	57.8	38.5	49.7	50.1
เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เพื่อป้องกัน การเกิดปัญหาในชุมชน	58.6	64.6	59.4	70.2	50.0	58.9	63.5
เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อม ในการป้องกันภัยพิบัติ	27.0	29.4	37.0	23.6	25.1	33.9	29.4

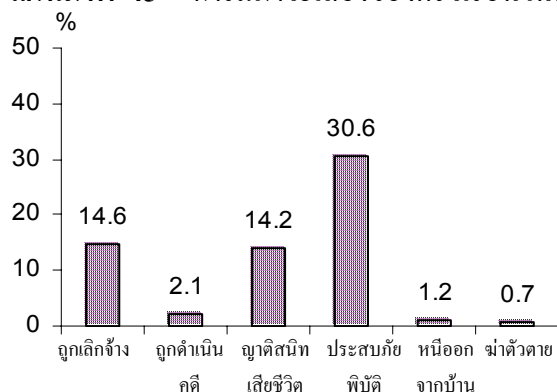
เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนที่อยู่ในแต่ละภูมิภาค จะพบว่าครัวเรือนที่อยู่ในภาคกลาง มีสัดส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับอันตรายในสัดส่วนที่น้อยกว่าครัวเรือนภูมิภาคอื่นๆ ก่อนข้างชัดเจน ครัวเรือนที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมรับมือกับอันตรายในสัดส่วนที่สูงกว่าภาคอื่นๆ

สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันภัยพิบัติต่างๆ พบว่ายังมีสัดส่วนที่น้อยมากคือ มีร้อยละ 29 ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันภัยพิบัติต่างๆ ในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนภูมิภาคอื่นๆ รองลงมาคือ ครัวเรือนในภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

การมีภาวะเสี่ยง

แผนภาพ 45 การมีภาวะเสี่ยงของครัวเรือนในด้านต่าง ๆ

การมีภาวะเสี่ยงของครัวเรือนในเรื่องที่เกี่ยวกับการตกงาน/ไม่มีงานทำ การที่สมาชิกถูกจับ/ดำเนินคดีตามกฎหมาย มีคนในครอบครัวเสียชีวิต เคยประสบกับภัยพิบัติ เคยมีสมาชิกหนีออกจากบ้าน และมีสมาชิกฆ่าตัวตาย พบว่าครัวเรือนเคยมีภาวะเสี่ยงอยู่ประมาณร้อยละ 1-31 โดยที่ครัวเรือน

เคยประสบภัยพิบัติมีสัดส่วนมากที่สุด การตกงานของสมาชิกในครัวเรือน และประสบกับการเสียชีวิตของคนในครอบครัวมีสัดส่วนรองลงมา ส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิกถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย มีสมาชิกเคยหนีออกจากบ้าน และมีสมาชิกเคยฆ่าตัวตายมีสัดส่วนที่น้อยมาก

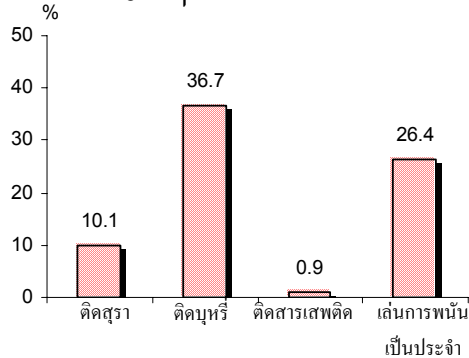
ตาราง 16 การมีภาวะเสี่ยงของครัวเรือนในด้านต่าง ๆ

ภาวะเสี่ยง	ทั่วราชอาณาจักร			ภาค			
	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
สมาชิกในครอบครัวตกงาน/ไม่มีงานทำ หรือถูกเลิกจ้าง	17.7	10.9	17.1	15.0	17.0	13.2	13.0
มีสมาชิกในครอบครัวถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย	2.4	1.6	3.3	2.2	1.0	1.9	2.8
มีสมาชิกในครอบครัว หรือญาติสนิทเสียชีวิต	17.0	11.0	16.1	11.8	12.3	13.3	18.1
เคยประสบภัยพิบัติ	33.9	29.5	18.1	23.2	42.5	33.2	31.6
เคยมีสมาชิกหนีออกจากบ้าน	1.5	0.8	1.3	1.5	0.3	1.6	0.9
เคยมีสมาชิกฆ่าตัวตาย	0.9	0.5	0.5	0.4	0.4	0.9	0.9

เมื่อวิเคราะห์การมีภาวะเสี่ยงในด้านต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น พบว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะมีสัดส่วนของการมีภาวะเสี่ยงน้อยกว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาล

ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และภาคกลางมีการตกงานในรอบปีที่ผ่านมามากกว่าภูมิภาคอื่นๆ ครัวเรือนในภาคกลางเคยประสบภัยพิบัติสูงกว่าครัวเรือนในภาคอื่นๆ ก่อนช่วงโควิด ส่วนครัวเรือนในภาคใต้มีสัดส่วนของสมาชิกถูกจับดำเนินคดีตามกฎหมาย และมีสมาชิกในครัวเรือนเสียชีวิตมากกว่าภาคอื่นๆ

แผนภาพ 46 พฤติกรรมเสี่ยงของสมาชิกในครัวเรือน

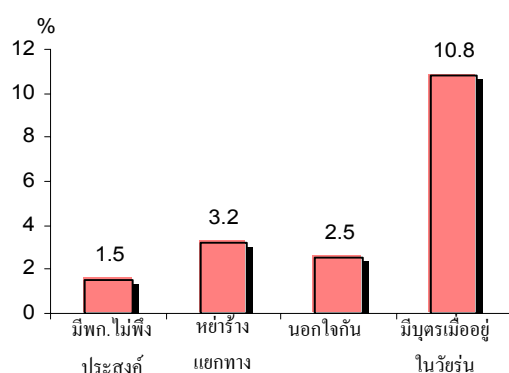
ครัวเรือนที่มีพฤติกรรมดิตสุรา ดิตบุหรี (มากกว่า 20 มวนต่อวัน) ดิตสารเสพติดและเล่นการพนันเป็นประจำ พบว่าครัวเรือนมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ระหว่างร้อยละ 1-37 โดยครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก

ตาราง 17 พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ของสมาชิกในครัวเรือน

พฤติกรรมเสี่ยง	ทั่วราชอาณาจักร			ภาค			
	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก	กลาง	เหนือ	ใต้
สมาชิกในครอบครัวดิตสุรา	10.6	9.3	11.8	9.1	7.4	14.0	8.5
สมาชิกในครอบครัวดิตบุหรี (n = 2,047)	35.4	35.6	48.6	32.7	42.6	32.0	37.1
ดิตสารเสพติด	0.7	0.9	2.3	0.4	0.5	0.7	1.5
เล่นการพนันเป็นประจำ	25.2	25.8	36.0	24.7	23.4	35.6	17.8

ครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และภาคเหนือมีสัดส่วนของการเล่นพนันเป็นประจำ ดิตสุราสูงกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และในภาคกลางมีสัดส่วนของการดิตบุหรีสูงกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ ส่วนครัวเรือนที่มีการดิตสารเสพติดเป็นครัวเรือนในกรุงเทพมหานครเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยสรุปแล้วครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และในภาคกลางมีภาวะเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่กล่าวมาในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนในภาคอื่นๆ

แผนภาพ 47 พฤติกรรมเสี่ยงด้านเพศของสมาชิกในครัวเรือน สำหรับครัวเรือนที่มีพฤติกรรม

ที่ไม่พึงประสงค์ของครอบครัวมีปัญหาหย่าร้าง มีการนอกใจกัน และการมีบุตรเมื่อวัยรุ่น (อายุต่ำกว่า 20 ปี) พบว่ามีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 2-11 โดยพบว่าครัวเรือนมีบุตรเมื่ออยู่ในวัยรุ่น (อายุต่ำกว่า 20 ปี) ในสัดส่วนมากที่สุดคือ ร้อยละ 11 ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ มี

เพียงร้อยละ 2-3 เท่านั้น (การมีบุตรเมื่ออยู่ในวัยรุ่นจะสอบถามเฉพาะในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ได้นับย้อนไปในบุคคลที่มีอายุมากกว่า 20 ปีด้วย) เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลจะพบว่า ครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมีพฤติกรรมดังกล่าวในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ยกเว้นปัญหาการหย่าร้างที่มีสัดส่วนเท่าๆ กัน

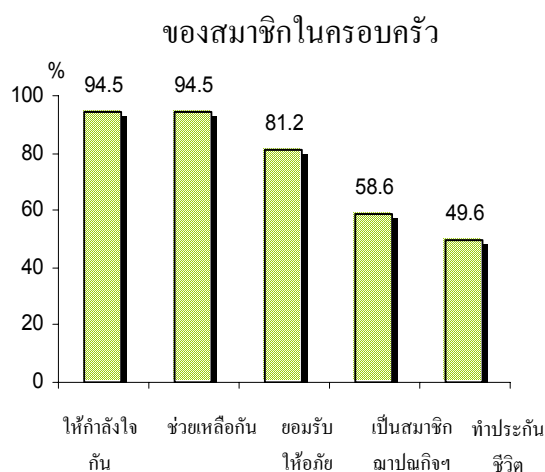
ตาราง 18 พฤติกรรมเสี่ยงทางด้านเพศของสมาชิกในครัวเรือน

พฤติกรรมเสี่ยงทางด้านเพศ	ทั่วราชอาณาจักร			ภาค			
	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	เหนือ	ใต้
สมาชิกในครอบครัวที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	1.8	1.1	1.5	1.4	0.8	1.6	1.9
มีปัญหาสามี-ภรรยา หย่าร้างหรือแยกทางกัน (n = 3,917)	3.2	3.3	2.8	2.5	2.5	3.8	3.9
มีภรรยา/สามีหลายคน นอกใจกัน มีกิ๊ก/ชู้	3.0	1.9	3.3	2.5	2.5	1.9	2.8
มีบุตรเมื่ออยู่ในวัยรุ่น (n = 1,302)	12.2	10.3	7.5	15.2	13.2	8.8	7.1

สำหรับครัวเรือนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของครอบครัวมีปัญหาหย่าร้าง มีการนอกใจกัน และการมีบุตรเมื่อวัยรุ่น (อายุต่ำกว่า 20 ปี) พบว่ามีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 2-11 โดยพบว่าครัวเรือนมีบุตรเมื่ออยู่ในวัยรุ่น (อายุต่ำกว่า 20 ปี) ในสัดส่วนมากที่สุดคือ ร้อยละ 11 ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ มีเพียงร้อยละ 2-3 เท่านั้น (การมีบุตรเมื่ออยู่ในวัยรุ่นจะสอบถามเฉพาะในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ได้นับย้อนไปในบุคคลที่มีอายุมากกว่า 20 ปีด้วย) เมื่อวิเคราะห์ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลจะพบว่า ครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมี พฤติกรรมดังกล่าวในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ยกเว้นปัญหาการหย่าร้างที่มีสัดส่วนเท่าๆ กัน

เนื่องจากพฤติกรรมที่สอบถามจะเป็นพฤติกรรมด้านลบมาก จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ค่อยตอบตามความเป็นจริงมากนัก ดังนั้นในแต่ละภูมิภาคจะมีสัดส่วนของพฤติกรรมดังกล่าวไม่แตกต่างกันมากนัก ยกเว้นเรื่องการมีบุตรเมื่อวัยรุ่นที่จะพบครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางที่มีสัดส่วนค่อนข้างสูง

แผนภาพ 48 ความสามารถในการเผชิญกับภาวะวิกฤติ

สำหรับความพร้อมของครอบครัว

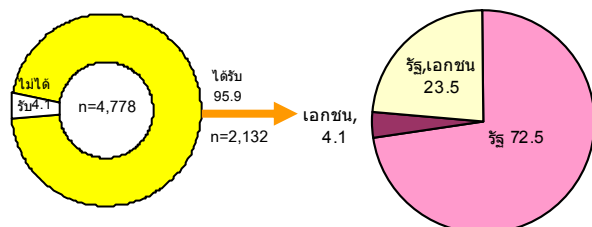
ที่จะต้องเผชิญกับภาวะเสี่ยงต่างๆ ได้แก่ ครอบครัวที่ให้กำลังใจกัน ครอบครัวที่ช่วยเหลือกัน ครอบครัวที่ยอมรับ ให้อภัยกัน ครอบครัวที่มีหลักประกัน พบว่ามีสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงคือ อยู่ระหว่างร้อยละ 50-95 ครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนความพร้อมของครอบครัวมากกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล ยกเว้นเรื่องการทำประกัน

ชีวิตที่ครัวเรือนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนที่เท่าๆ กัน ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีความพร้อมน้อยกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะการให้กำลังใจช่วยเหลือ ให้อภัยกันของสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกฝ่าฟันปัญหาในครัวเรือน กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ชัดเจน การทำประกันชีวิตในครัวเรือนภาคใต้น้อยกว่าภาคอื่นๆ ชัดเจนเช่นกัน

ตาราง 19 ความสามารถในการเผชิญกับภาวะวิกฤติของสมาชิกในครอบครัว

การเผชิญกับภาวะวิกฤติ	ตัวชี้วัด			ภาค			
	ในเขต	นอกเขต	กรุงเทพฯ	ตะวันออก	กลาง	เหนือ	ใต้
สมาชิกในครอบครัวสามารถให้กำลังใจซึ่งกันและกัน	93.6	96.9	85.5	95.3	96.0	95.1	94.9
ครอบครัวให้ความช่วยเหลือจนพ้นภาวะวิกฤติ	93.8	96.5	87.3	94.6	96.5	94.3	95.7
ยอมรับ ให้อภัย และพร้อมให้ความช่วยเหลือ	81.1	82.5	75.1	81.4	77.4	85.5	81.5
เป็นสมาชิกสมาคม ฝ่าฟันปัญหา	54.2	68.7	26.7	74.3	58.3	68.6	43.6
มีการทำประกันชีวิต	50.4	48.9	49.4	57.4	45.6	61.3	33.1

แผนภาพ 49 การได้รับความช่วยเหลือเมื่อประสบ
เคราะห์กรรม

ครัวเรือนที่เคยต้องประสบ
เคราะห์กรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ($n = 2,132$) เกือบทั้งหมดจะได้รับความ
ช่วยเหลือ มีร้อยละ 4 เท่านั้นที่
ครอบครัวต้องประสบเคราะห์กรรมแล้ว
ไม่เคยได้รับการช่วยเหลือ สำหรับ
ครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือจะเป็น

ความช่วยเหลือที่มาจากภาครัฐเสียเป็นส่วนใหญ่ ประมาณ เกือบ 3 ใน 4 อีกประมาณ 1 ส่วนจะ
ได้รับความช่วยเหลือทั้งจากภาคเอกชน และภาครัฐบาลด้วย มีร้อยละ 4 ที่ได้รับความช่วยเหลือจาก
เอกชน

บทสรุป ข้อเสนอแนะ 5

หัวหน้าครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนที่ทำการสัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 4,778 ครัวเรือน เป็นเพศหญิงประมาณ 1 ใน 3 ครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนของหัวหน้าครอบครัวที่เป็นเพศหญิงน้อยกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล และภาคใต้มีสัดส่วนของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงน้อยที่สุด ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิงมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ

อายุของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นวัยทำงาน มีประมาณ 1 ใน 3 ที่เป็นผู้สูงอายุ การนับถือศาสนาของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลามส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาคริสต์ มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ภูมิลำเนาของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่นั้น หัวหน้าครัวเรือนที่ย้ายมาจากจังหวัดอื่นพบได้มากที่สุด ในครัวเรือนกรุงเทพมหานครอย่างชัดเจน

ข้อมูลครอบครัว

อาชีพหลักของครอบครัวส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกร รองลงมา มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย อาชีพรับราชการ มีครอบครัวอีกร้อยละ 5 ที่ครอบครัวไม่ได้มีอาชีพ ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ส่วนครัวเรือน

ในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนเฉลี่ยประมาณ 4 คนต่อครอบครัวซึ่งน่าจะเป็นภาพของครอบครัวเดี่ยวมากกว่าเป็นครอบครัวขยาย จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีมากที่สุดคือ 23-24 คนอยู่ที่นอกเขตเทศบาลจังหวัดสุรินทร์ ครอบครัวที่มีสมาชิก จำนวน 1 คน (จำนวน = 97 ครัวเรือน) มีประมาณร้อยละ 2

ครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุต่ำกว่า 6 ปี มีประมาณ 1 ใน 4 มีผู้สูงอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปประมาณร้อยละ 39 เมื่อวิเคราะห์เฉพาะครัวเรือนที่มีสมาชิกเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี กับผู้สูงอายุ (มากกว่า 60 ปีขึ้นไป) มีประมาณร้อยละ 2 โดยในพื้นที่ภาคกลางมีสัดส่วนสูงกว่าภาคอื่นๆ ค่อนข้างชัดเจน ครัวเรือนที่มีสมาชิกเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี หรือสมาชิกที่มีอายุ 6-14 ปี กับผู้สูงอายุมีประมาณ 1 ใน 4 ครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี ครอบครัวมีประมาณร้อยละ 5 ครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีอายุอยู่ระหว่าง 15-60 ปี แต่ไม่มีงานทำมีประมาณร้อยละ 2

ครัวเรือนที่ต้องให้การดูแลสมาชิกในครัวเรือนเป็นพิเศษซึ่งทำให้เป็นภาระแก่ครอบครัวมีประมาณ 1 ใน 5 ครัวเรือนในเขตเทศบาลมีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีสมาชิกต้องให้การดูแลเป็นพิเศษมากกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล และครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนมากที่สุด

รายได้ของครัวเรือนมีประมาณ 7,200 บาท ต่อปี ซึ่งมีรายได้ที่แตกต่างกันมากตั้งแต่ ครัวเรือนที่มีรายได้ 1,000 บาทต่อปี จนถึง ครัวเรือนที่มีรายได้เกือบ 4 ล้านบาทต่อปี โดยครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมีรายได้ต่อปี สูงกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล แต่ช่องว่าง ของความแตกต่างระหว่างรายได้ของครัวเรือน นอกเขตเทศบาลแตกต่างกันค่อนข้างน้อยกว่า ครัวเรือนในเขตเทศบาล ครัวเรือนใน กรุงเทพมหานคร และครัวเรือนที่อยู่ในภาค กลางมีรายได้ต่อปีมากกว่าครัวเรือนใน ภาคอื่นๆ ครัวเรือนทางภาคตะวันออกเฉียง-เหนือมีรายได้ต่อปีน้อยกว่าภาคอื่นๆ ชัดเจน รองลงมาคือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ ช่องว่างระหว่างรายได้ในภาคเหนือจะมีสูงกว่า ภาคอื่นๆ

ครัวเรือนมากกว่า 2 ใน 3 ที่มีหนี้สิน ครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีหนี้สินในสัดส่วน ที่สูงกว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนี้สิน มากที่สุด

ลักษณะของครอบครัวเข้มแข็ง

ในครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก จะเป็น ครอบครัวที่มีความรัก ความผูกพันมากด้วย และเป็นครอบครัวที่มีความสามารถในการ พึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจได้ในระดับ ปานกลางถึงมากโดยมีประมาณร้อยละ 57 ของครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากและสามารถ

ในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ มาก มีประมาณ 2 ใน 5 ที่มีความสามารถได้ ปานกลาง และมีประมาณร้อยละ 3 ที่มีความ สามารถได้น้อย ความสามารถในการดูแล สุขภาพในครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมาก พบว่ามีประมาณ 2 ใน 3 ที่มีความสามารถในการดูแลสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวได้ดี มาก อีก 1 ใน 3 ของครัวเรือนที่มีความเข้มแข็ง มากจะมีความสามารถในการดูแลสุขภาพของ สมาชิกในครอบครัวได้ในระดับปานกลาง มีครัวเรือนจำนวน 15 หลังคาเรือนเท่านั้นที่มี ความเข้มแข็ง แต่มีความสามารถในการดูแล สุขภาพของสมาชิกในเบื้องต้นได้น้อย

ครอบครัวที่มีความเข้มแข็งมาก จะมีสัด- ส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 15-50 ปี อ่านออก-เขียนภาษาไทยได้ทุกคนใน สัดส่วนมากกว่าร้อยละ 90 และมีสัดส่วนของ สมาชิกที่จบการศึกษาประถมศึกษา 6 ทุกคน ร้อยละ 68 ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมาก ในภาคกลาง าคได้มีสัดส่วนของสมาชิกที่ สามารถอ่านออก-เขียนภาษาไทยได้ทุกคน สูงกว่าภาคอื่นๆ

ลักษณะของครัวเรือนที่มีความเข้มแข็ง มาก จะมีการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมาก ประมาณ ร้อยละ 57 มีความสามารถในการ ปรับตัวได้มากในภาวะยากลำบาก ร้อยละ 56 ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากมีสัดส่วน ของสมาชิกในครัวเรือนไม่มีพฤติกรรม ดิสุรา

เล่นการพนัน ดินทุหรี่ (สูบมากกว่า 20 มวน ต่อวัน) และคิดสารเสพติดที่สูงมาก

ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากจะพบว่า สมาชิกในครัวเรือนจะไม่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของครอบครัว ไม่มีพฤติกรรมทางเพศนอกใจกัน ไม่มีปัญหาการหย่าร้าง และไม่มีบุตรเมื่อวัยรุ่น (อายุต่ำกว่า 20 ปี) ในสัดส่วนที่สูงมากเช่นกัน

ครัวเรือนที่มีความเข้มแข็งมากจะมีลักษณะการที่สมาชิกในครอบครัวสามารถให้กำลังใจซึ่งกันและกันจนพ้นภาวะวิกฤติ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อสมาชิกในครอบครัวประสบเคราะห์กรรม และสมาชิกในครอบครัวยอมรับ ให้อภัย มีความพร้อมให้การช่วยเหลือในสัดส่วนที่สูงมาก

ตัวชี้วัดครอบครัวเข้มแข็ง

สัมพันธภาพในครอบครัว

การรับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อต่อสัปดาห์ การทำงานบ้านร่วมกัน การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ใช้เวลาพูดคุยกัน และการไปออกกำลังกายด้วยกัน พบว่าครัวเรือนได้ทำกิจกรรมดังกล่าวร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ มีอยู่ระหว่างร้อยละ 75-85 ยกเว้นการเล่นกีฬา/ออกกำลังกายร่วมกัน ครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จะมีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีสัดส่วนที่น้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ก่อนข้างชัดเจน

การไปพักผ่อนหย่อนใจของสมาชิกในครัวเรือนร่วมกันนอกบ้าน การไปเยี่ยมญาติร่วมกัน การไปทำบุญ/ร่วมกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกัน การร่วมกันทำกิจกรรมในวันสำคัญของครอบครัว หรือในเทศกาลต่างๆ จะพบว่า ครัวเรือนที่อยู่ในแต่ละภูมิภาค จะทำกิจกรรมแตกต่างกันไป โดยครัวเรือนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะทำกิจกรรมทางศาสนา และทำกิจกรรมในวันสำคัญของครอบครัว/เทศกาลสม่ำเสมอสูงกว่าครัวเรือนภูมิภาคอื่นๆ ก่อนข้างชัดเจน ครัวเรือนในภาคกลางทำกิจกรรมดังกล่าวร่วมกันสม่ำเสมอค่อนข้างน้อย

การสื่อสารในครอบครัว ส่วนใหญ่มีการพูดคุยปรึกษาหารือกัน และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ มีประมาณ 2 ใน 3 ครัวเรือนมีการพูดคุยกันด้วยเหตุผลโดยไม่ใช้อารมณ์ มีมากกว่าครึ่งหนึ่ง ไม่ตำหนิกันอย่างรุนแรง

ความเอื้ออาทรของคนในครอบครัวอยู่ระหว่างร้อยละ 78.9 จะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยมีความเอื้ออาทรของสมาชิกในครัวเรือนต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะความเอาใจใส่ต่อกันในยามปกติ ยามเจ็บป่วยของคนในครอบครัวกันสม่ำเสมอ ครัวเรือนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือมีส่วนของความเอื้ออาทรของคนในครัวเรือนกันอย่างสม่ำเสมอสูงกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ เล็กน้อย

เมื่อเปรียบเทียบสัมพันธภาพในปีที่แล้วพบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ มีสัมพันธภาพที่เหมือนเดิม มีครัวเรือน 1 ใน 3 มีสัมพันธภาพดีขึ้น และมีร้อยละ 4 ที่มีสัมพันธภาพกับสมาชิกในครัวเรือน แย่ลงมาจากปีที่แล้ว เมื่อคุณลักษณะครัวเรือนที่มีสัมพันธภาพที่แย่ลงจะพบในครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครในสัดส่วนที่มากกว่าภูมิภาคอื่นๆ

การพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจ

ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ปานกลาง ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาล มีความสามารถพึ่งพาตนเองได้มากทางเศรษฐกิจในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล ครัวเรือนที่อยู่ในภาคใต้มีความสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้มากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ

ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงแข็งแรง และมีที่อยู่อาศัย-ที่ดินเป็นของตนเอง มีครัวเรือนประมาณ 1 ใน 4 ที่มีการทำบัญชีครัวเรือน โดยที่ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วน การทำบัญชีครัวเรือนน้อยที่สุด ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นครัวเรือนที่มีรายรับมากกว่ารายจ่ายในสัดส่วนที่น้อยที่สุด รองลงมาคือครัวเรือนในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ

การพึ่งพาตนเองทางสุขภาพ

ในครัวเรือนที่มีเด็กอายุ 0-6 เดือนได้รับน้ำนมมารดาอย่างเดียวนี้อยู่ 44 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในครัวเรือนภาคใต้ สำหรับเด็กที่มีอายุ 0-6 ปีมีร้อยละ 5 ที่ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์อายุ ส่วนมารดาที่ตั้งครรภ์ไปฝากท้องและได้รับการฉีดวัคซีนครบมีร้อยละ 77 พบมากที่สุดในการครัวเรือนภาคกลางและมากกว่าครัวเรือนในภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน

ครัวเรือนในเขตเทศบาลที่ไม่มีการสูบบุหรี่ หรือไม่มีการดื่มสุรามีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลค่อนข้างชัดเจน เมื่อมองในภาพรวมๆ จะเห็นว่าครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมีการดูแลสุขภาพอนามัยได้ดีกว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาล ครัวเรือนที่อยู่ในภาคเหนือเป็นครัวเรือนที่ไม่สูบบุหรี่สูงที่สุดรองลงมาคือครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการดื่มสุราพบได้ในภาคใต้สูงที่สุดรองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ กรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ พบว่า ครัวเรือนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะครัวเรือนยังมีการนิยมนับประทานก้อยกันอยู่

ครัวเรือนมีหลักประกันสุขภาพของภาค รัฐ (30 บาท/บัตรทอง) ร้อยละ 92 มีหลัก ประกันสุขภาพที่ทำกับภาคเอกชนร้อยละ 26 ครัวเรือนมีประกันภัย ร้อยละ 31 และมี ประกันอุบัติเหตุ ร้อยละ 39 เป็นที่น่าสังเกตว่า ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีหลักประกัน สุขภาพ (ภาครัฐ) ในสัดส่วนที่น้อยกว่าภาค อื่นๆ อย่างชัดเจน

การพึ่งพาตนเองด้านข้อมูลข่าวสาร

ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลมีสัดส่วนของ สมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 15-50 ปี ได้รับการศึกษาอย่างน้อย ป.6 ทุกคนสูงกว่า ครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ส่วนในด้านการ ได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นประจำครัวเรือนนอก เขตเทศบาลจะมีสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนใน เขตเทศบาล

ครัวเรือนประมาณ 2 ใน 3 ที่เป็นสมาชิก กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชน ครัวเรือนที่อยู่นอก เขตเทศบาลมีสัดส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่ม ใดกลุ่มหนึ่งในชุมชนมากกว่าครัวเรือนที่อยู่ใน เขตเทศบาล สำหรับครัวเรือนที่อยู่ใน กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนของการเป็น สมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในชุมชนน้อยกว่าภาค อื่นๆ อย่างชัดเจน ครัวเรือนที่อยู่นอกเขต เทศบาลมีการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน มากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลส่วน ครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพฯ และภาคกลาง มี

สัดส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน น้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน

การปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก

ครัวเรือนเกือบทั้งหมดมีการวางแผน รับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเรื่อง ของการป้องกันอุบัติเหตุโดยการสวม หมวกกันน็อก หรือคาดเข็มขัดนิรภัยเวลา ขับรถ การตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องใช้ ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพดี การเก็บรักษาสารพิษ และสิ่งมีคมอย่างปลอดภัย ครัวเรือนในภาคใต้ มีความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่สูงกว่า ภาคอื่นๆ ได้อย่างชัดเจน ครัวเรือนในภาค กลางและกรุงเทพมหานครมีความตระหนัก ต่อปัญหาโรคติดต่อและยาเสพติดน้อยกว่า ภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน ครัวเรือนที่อยู่ใน ภาคกลางมีการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียม ความพร้อมรับมือกับอันตรายในสัดส่วน ที่น้อยกว่าครัวเรือนภูมิภาคอื่นๆ ค่อนข้าง ชัดเจน การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียม ความพร้อมในการป้องกันภัยพิบัติต่างๆ ยังมีสัดส่วนที่น้อยมาก

การมีภาวะเสี่ยง

ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะมี สัดส่วนของการมีภาวะเสี่ยงน้อยกว่าครัวเรือน ที่อยู่นอกเขตเทศบาล ครัวเรือนใน กรุงเทพมหานคร และภาคกลางมีการตกงาน

ในรอบปีที่ผ่านมามากกว่าภูมิภาคอื่นๆ ครั้วเรือนในภาคกลางเคยประสบภัยพิบัติสูงกว่าครั้วเรือนในภาคอื่นๆ ก่อนข้างชัดเจน ส่วนครั้วเรือนในภาคใต้มีสัดส่วนของสมาชิกถูกจับดำเนินคดีตามกฎหมายและมีสมาชิกในครั้วเรือนเสียชีวิตมากกว่าภาคอื่นๆ ครั้วเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและภาคเหนือมีสัดส่วนของการเล่นพนันเป็นประจำ และคิดสุราสูงกว่าครั้วเรือนในภูมิภาคอื่นๆ ครั้วเรือนในกรุงเทพมหานคร และในภาคกลางมีสัดส่วนของการติดบุหรี่สูงกว่าครั้วเรือนในภูมิภาคอื่นๆ ส่วนครั้วเรือนที่มีการติดสารเสพติดเป็นครั้วเรือนในกรุงเทพมหานครเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยสรุปแล้วครั้วเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และในภาคกลางมีภาวะเสี่ยงมากกว่าครั้วเรือนในภาคอื่นๆ สำหรับความพร้อมของครอบครัวที่จะต้องเผชิญกับภาวะเสี่ยงต่างๆ พบว่าครั้วเรือนนอกเขตเทศบาลมีความพร้อมของครอบครัวมากกว่าครั้วเรือนในเขตเทศบาล ยกเว้นเรื่องการทำประกันชีวิต ครั้วเรือนในกรุงเทพมหานครมีความพร้อมน้อยกว่าครั้วเรือนในภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะการให้กำลังใจ ช่วยเหลือ ให้อภัยกันของสมาชิกในครั้วเรือน การเป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ในครั้วเรือนกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนน้อยมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน การทำประกันชีวิตในครั้วเรือนภาคใต้น้อยกว่าภาคอื่นๆ ชัดเจนเช่นกัน

การอภิปรายผล

สถาบันครอบครัวนับว่าเป็นสถาบันของสังคมที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดทางสังคม เป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ถ้าสถาบันครอบครัวไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอสังคมไทยก็อาจจะอ่อนแอลงไปด้วย การต่อสู้กับสังคมภายนอกประเทศ ก็น่าจะมีกำลังที่น้อยลงด้วยเช่นกัน ถึงแม้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมาจะถูกประเมินว่า สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของไทย มีแนวโน้มดีขึ้นก็ตาม แต่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่เป็นการสร้างความมั่นคง และเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวยังมีความจำเป็นอยู่มากสำหรับสถานการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบัน

การศึกษาในครั้งนี้ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในสังคมไทย ได้เล็งเห็นว่าจะต้องมีข้อมูลด้านครอบครัวเข้มแข็งขึ้น ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวิเคราะห์หาตัวชี้วัดสภาพครอบครัวเข้มแข็ง เมื่อได้กรอบตัวชี้วัดแล้ว จึงได้ดำเนินการร่วมกันกับสถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล พัฒนาเครื่องมือ และดำเนินการวิจัย

ผู้อ่านหลายท่านอาจจะมีเห็นว่า การวัดสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งออกเป็นมิติ และองค์ประกอบต่างๆ และวัดออกมาเป็นตัวเลขต่างๆ สามารถสะท้อนความเข้มแข็งของครอบครัวในปัจจุบันได้มาก-น้อยเพียงใด

หากจะวิเคราะห์กันโดยตรงไปตรงมาแล้ว ครอบครัวเข้มแข็งก่อนข้างจะเป็นนามธรรม แต่ถ้าเผื่อเราไม่สร้างเกณฑ์ต่างๆ มาเป็นมาตรวัดในหลายๆ มิติ โดยเฉพาะในเรื่องครอบครัว ซึ่งมีผลต่อมนุษย์โดยตรง เราก็จะไม่สามารถชี้หน้าหนัก หรือสามารถนำความเป็นจริงสะท้อนออกมาให้เห็นว่า คนไทยมีสภาพครอบครัวเป็นอย่างไร มีวิถีชีวิตครอบครัวที่ดีขึ้น หรือแย่ลงกว่าเดิม และที่สำคัญเราทุกคนจะได้ตระหนักถึงการวางแผนในอนาคตว่า เรา กำลังจะเดินไปทางไหนดี และข้อมูลที่ได้ อาจช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ที่แม่นยำขึ้น

สัมพันธภาพในครอบครัว ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจ ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัด โดยทำเรื่องกิจกรรมที่สร้างสรรค์ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนร่วมกันทำอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหาร การพักผ่อน การเยี่ยมญาติ เป็นต้น การร่วมทุกข์ร่วมสุข ตลอดจนการปรึกษาหารือ การสื่อสารกันภายในครอบครัว เพื่อช่วยเหลือ-แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน คนในครอบครัวเจ็บป่วย หรือแม้แต่การได้ถาม

สารทุกข์สุกดิบของคนในครอบครัวก็ตาม ความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคีที่สมาชิกมีเป้าหมายร่วมกัน การไม่ทำร้ายกันทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ การไม่เอารัดเอาเปรียบ

การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจเรื่องที่สำคัญคือ รายได้-รายจ่ายของครอบครัวว่า มีพอเพียงหรือไม่กับการดำรงชีวิต รวมไปถึงการมีเงินออม และการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายด้วย ในด้านที่อยู่อาศัยเป็นที่รับรู้กันว่าเป็น 1 ใน 4 ของปัจจัยพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ ฉะนั้นการที่ครอบครัวสามารถมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แข็งแรง และเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง

การดูแลสุขภาพเป็นที่ยอมรับกันว่า หากสมาชิกในครัวเรือนไม่รู้จักดูแลสุขภาพของตนให้ดี คงไม่สามารถหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้อย่างพอเพียง จึงต้องมาคิดว่า คนในครอบครัวมีการดูแลสุขภาพหรือไม่ อย่างไร มีการดูแลสุขภาพอนามัยตามสุขบัญญัติ 10 ประการอย่างไร การได้รับวัคซีน การไปฝากครรภ์ การสูบบุหรี่ – การดื่มสุรา มีการตรวจสุขภาพประจำปี มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอหรือไม่ มีหลักประกันสุขภาพเมื่อเจ็บป่วยอย่างไร

การพัฒนาตนเองของสมาชิกในครัวเรือนเป็นเรื่องสำคัญเพราะจะหมายถึง ศักยภาพของคนในครอบครัว โดยดูว่า สมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 15-50 ปี สามารถอ่านออกเขียนได้หรือไม่ มีการศึกษามาก-น้อยแค่ไหน ซึ่งความรู้จากการศึกษาอย่างไม่เพียงพอ

สำหรับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงต้องดูในเรื่องการรับรู้ข้อมูล-ข่าวสารด้วย รวมทั้งมีการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในรอบปีที่ผ่านมาด้วย

ทุนทางสังคมที่เป็นเรื่องของจิตสำนึกของครอบครัวที่มีต่อส่วนรวม หรือ “จิตสำนึกสาธารณะ” ซึ่งเป็นตัวช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ฉะนั้นครอบครัวที่ต้องอาศัยอยู่ในสังคมมีความจำเป็นที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันกับชุมชน โดยในปัจจุบันจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ให้มากที่สุด เพราะถ้าชุมชนไม่เข้มแข็ง ครอบครัวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนก็จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุขอย่างแน่นอน ไม่ใช่ว่าครอบครัวของตนเองเข้มแข็งอย่างเดียวก็พอแล้วเท่านั้น ดังนั้นครอบครัวจึงควรมีบทบาทในการเกื้อกูลสังคมอย่างมีคุณธรรมด้วย สังคม/ชุมชน จึงจะช่วยให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้น แนวทางในการวัดทุนทางสังคม โดยดูการช่วยเหลือของสมาชิกในครอบครัวในเรื่องการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ การเข้าร่วมกิจกรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน การเป็นสมาชิกของกลุ่มใดๆ ในชุมชน

การปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก องค์กร-ประกอบนี้ชี้ให้เห็นถึงวิถีชีวิตครอบครัวว่าจะมีความเข้มแข็งมากน้อยแค่ไหน ต้องอาศัยความเข้าใจในหลักปรัชญาความพอเพียงเพื่อจะได้นำมาใช้ดำเนินชีวิตในครอบครัว การเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่

อาจเกิดขึ้น และฟื้นตัวได้เมื่อประสบกับปัญหาหรือเหตุภัยพิบัติต่างๆ การเฝ้าระวังความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินคือว่า ครอบครัวปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินหรือไม่

ภาวะเสี่ยงของครอบครัว องค์กรประกอบนี้อาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของครอบครัวโดยตรง แต่จะเป็นเสมือนสัญญาณเตือนภัยให้สมาชิกในครัวเรือนได้รับรู้ล่วงหน้าว่า หากมีภาวะเสี่ยงมากเกินไป ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อครอบครัวได้ โดยเฉพาะในเรื่องของปัญหาการหย่าร้างที่ทำให้ครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปอย่างมาก เพราะคนที่หย่าร้างต้องเผชิญกับการสูญเสียฐานะและชื่อเสียง นอกจากนั้นพฤติกรรมเสี่ยงที่จะเกิดโรคจากการดื่มสุรา สูบบุหรี่ และยาเสพติด เป็นความเดือดร้อนและไม่สงบสุขของครอบครัว การสูญเสียของสมาชิกในครัวเรือนไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเสียชีวิต การถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย การหนีออกจากบ้าน การฆ่าตัวตาย การตกงาน ทั้งหมดเป็นส่วนทำให้ครอบครัวไม่เข้มแข็งอยู่ได้

คำนิยามของ “ครอบครัว” ในปัจจุบันคงจะเป็นการยากที่จะหาคำจำกัดความ และความหมายที่แน่นอนตายตัว เพราะโครงสร้างของครอบครัวประกอบไปด้วยรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น คำนิยามของ “ครอบครัว” ที่ใช้ก่อนเริ่มการศึกษาจะจำกัดอยู่ที่บุคคลตั้งแต่

2 คนขึ้นไปที่อยู่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า มีครัวเรือนที่อยู่อาศัยอยู่เพียงลำพังอยู่ส่วนหนึ่ง ดังนั้นจำเป็นต้องเปลี่ยนมุมมองเพื่อให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของครอบครัว มีการยอมรับครอบครัวในทัศนะที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และจำเป็นต้องยอมรับความเป็นจริงที่เปลี่ยนไปของสังคมด้วยความจริงใจ และเปิดกว้าง

โครงสร้างของครอบครัว มีลักษณะที่เป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น และแย่งตลอดเวลา สาเหตุที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงนี้อาจเกิดจากการหย่าร้าง มีการเสียชีวิตของบุคคลในครอบครัว มีการย้ายถิ่นของสมาชิกในครอบครัวเพื่อไปทำงาน หรือแต่งงาน มีการเกิดใหม่ของสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น ตัวอย่างเช่น มีครัวเรือนในปัจจุบันมีบุคคลที่อาศัยเพียงบุคคลเดียว แต่เมื่อ 5 ปีที่ผ่านมาครอบครัวนี้มีสมาชิกในครัวเรือน 6 คน หรือครัวเรือนที่ศึกษาในปัจจุบันมีสมาชิกในครัวเรือนจำนวนมาก อีก 5-10 ปีข้างหน้า ครัวเรือนนี้อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกจะหมายถึงเปลี่ยนแปลงลักษณะสัมพันธภาพของบุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นโครงสร้างของครอบครัว และหน้าที่ของครอบครัวจึงมีการเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน จากการที่ครอบครัวมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง และ

ตลอดเวลา การศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวจะต้องมีลักษณะที่เป็นพลวัต และเปลี่ยนมุมมอง ทำที่ ทศนคติต่อครอบครัวให้ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบันให้มากที่สุดเช่นกัน

การอธิบาย “ครอบครัว” ในลักษณะของโครงสร้าง และหน้าที่ของครอบครัว ยังมีความสำคัญอยู่มาก เพราะการทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของครอบครัว และหน้าที่ของครอบครัวที่จะให้เห็นสภาพที่แท้จริงว่า ในสถานการณ์ปัจจุบัน ครอบครัวได้มีโครงสร้าง และได้ทำหน้าที่อยู่เช่นเดิมเหมือนในอดีตหรือไม่ จากการศึกษาพบว่าครัวเรือนไทยมีขนาดเล็กลงจากเดิมลงมาก เฉลี่ยประมาณ 4 คน ครอบครัวในอนาคตของไทยน่าจะเป็นครอบครัวที่อยู่กันเดี่ยวๆ มากขึ้น เพราะสมาชิกในครัวเรือนไม่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันในด้านแรงงานในครัวเรือน นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีส่วนของเพศหญิงมากขึ้น ข้อมูลนี้อาจจะแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงมีบทบาทในครัวเรือนมากขึ้น และมีความเสมอภาคระหว่างหญิง-ชายมากขึ้น แต่ถ้าวิเคราะห์ในครัวเรือนที่มีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วนแล้ว กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีทั้งสามี-ภรรยา และลูก หรือคนอื่นๆ จะมีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายเสียส่วนใหญ่

งานสำรวจข้อมูลครอบครัวนี้ได้ให้ภาพสะท้อนออกมาจากการมีกลุ่ม “ครอบครัวอยู่คนเดียว” “ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว” “ครอบครัวคนแก่และเด็ก” เป็นต้น ทั้งหมดทำให้เห็นว่า

ในหลายส่วนของสังคม ครอบครัวพร้อมหน้า พ่อ แม่ ลูกที่อบอุ่นในอุดมคติไม่ได้มีอยู่ และจะน้อยลงไปอีกในสถานะที่เป็นอยู่ของสังคม ในปัจจุบัน สังคมและรัฐตระหนักถึงสิ่งนี้หรือไม่ และจะดำเนินแก้ไขอย่างไรเมื่อสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางนั้นอย่างรวดเร็ว การรณรงค์ต่างๆ ที่มีออกมา อาจเป็นความพยายาม เช่น การให้อยู่กับครอบครัวในวันอาทิตย์ แต่ถ้าเปรียบเทียบกับปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เพียงพอย่างแน่นอน

ตัวชี้วัดครอบครัวเข้มแข็ง

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดตัวชี้วัดไว้จำนวน 5 มิติ ในแต่ละมิติอาจมีความยากที่จะวัดออกมาเป็นค่าคะแนน หรือตัดสินว่า ดีหรือไม่ อย่างเช่นการสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารภายในครัวเรือนนั้น พบว่าขึ้นอยู่กับสถานะการณ และบุคคลที่กำลังจะสื่อสารอยู่กับใครในสถานะการณที่ปกติ หรือเมื่อมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้น ซึ่งในบางครอบครัวอาจมีการสื่อสารที่ดีกับสมาชิกบางคน และมีการสื่อสารที่ไม่ดีกับสมาชิกในบางคน จึงเป็นการยากว่าครัวเรือนนี้มีการสื่อสารเป็นอย่างไร ซึ่งอาจรวมถึงวัฒนธรรมในการสื่อสารของแต่ละครอบครัวอีกด้วย

การสอบถามถึงกิจกรรมที่สมาชิกในครัวเรือนมีต่อกิจกรรมต่างๆ ทั้งในชุมชน และนอกชุมชน จะให้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจนมากนัก เพราะสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลก็ไม่

ทราบอย่างชัดเจนนักว่ามีสมาชิกในครัวเรือนคนใดได้ไปทำกิจกรรมอะไรมาบ้าง เช่น นักเรียน จะมีกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนและนอกชุมชน แต่สมาชิกในครัวเรือนที่ให้ข้อมูลอาจจะไม่ทราบก็ได้ หรืออาจจะลืมข้อมูลไปแล้วก็ได้

การสอบถามพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเป็นการยากที่จะได้ภาพที่ชัดเจน เพราะในแต่ละครัวเรือนก็มีสมาชิกที่มีพฤติกรรมที่หลากหลาย ดังนั้นการสอบถามในส่วนที่เป็นพฤติกรรมอาจจะหมายถึงพฤติกรรมของผู้กำลังตอบแบบสอบถามเสียเป็นส่วนใหญ่

การสำรวจข้อมูลในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นการสำรวจในช่วงกลางวัน และบางแห่งก็เป็นช่วงเวลาทำงาน ดังนั้นผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่งจะเป็นผู้ที่อยู่กับบ้าน และผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะไม่ทราบข้อมูลที่แน่ชัด และรอบด้านของสมาชิกในครัวเรือนได้ในทุกคน

การสอบถามในด้านการมีภาวะเสี่ยง อาทิ เช่น การนอกใจกัน มีสัดส่วนที่น้อย ทั้งๆ ที่ปรากฏการณ์ในสังคมมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากข้อคำถามเป็นสิ่งที่ผู้ตอบไม่ต้องการจะให้ข้อมูล เพราะเป็นด้านลบของครอบครัวมากจนเกินไป

ในบางข้อคำถามยังมีความซ้ำซ้อนกันอยู่ ทั้งนี้เพราะค่านิยมของตัวชี้วัดที่มีความเหลื่อมล้ำกันอยู่ อาทิเช่น มิติการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก และมิติการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงที่

ไม่ได้นิยามที่ชัดเจนว่า “ภาวะยากลำบาก” คืออะไร มีความเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไรบ้างกับ “ภาวะเสี่ยง”

มิติต่างๆ ของครอบครัวเข้มแข็ง เป็นมิติทางด้านสังคม จึงทำให้มีความยากลำบากที่จะให้นิยามได้อย่างชัดเจน ครอบครัวในทุกด้าน อาทิเช่น การไปพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้าน เพราะในแต่ละครอบครัวก็จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป

การสำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดครอบครัว ยังมีจุดอ่อนอยู่เพราะตัวชี้วัดเรื่องครอบครัวยังมีความละเอียดอ่อนอยู่มากทีเดียว ลักษณะที่สำคัญอันหนึ่งคือ ไม่มีความชัดเจนว่า ใครเป็นส่วนของครอบครัวจริงๆ ไม่มีค่านิยามอันเดียวอีกต่อไป ค่านิยามนั้นได้สูญหายไปในช่วงของการแยกทาง และความสัมพันธ์ใหม่ๆ เกิดขึ้น สมาชิกแต่ละคนล้วนมีค่านิยามของตนเองว่าใครเป็นส่วนของครอบครัว อย่างเช่นกรณีของครอบครัวหนึ่งซึ่งคู่แต่งงานพร้อมลูก 2 คน หย่ากัน และภรรยาได้สิทธิในการปกครองบุตร ในกรณีของครอบครัวนี้ถ้าถามแม่ที่หย่าว่า ใครเป็นสมาชิกของครอบครัว ครอบครัวนี้จะมีสมาชิกเป็นตัวแม่ และลูกอีก 2 คน โดยไม่มีอดีตสามีซึ่งอาศัยอยู่ที่อื่นในเวลานี้เป็นสมาชิกในครอบครัวอย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ตามถ้าถามลูกๆ ว่า ในครอบครัวมีสมาชิกเป็นใครบ้างเราก็ได้คำตอบที่แตกต่างออกไป เพราะ ลูกๆ

ยังพบเห็นพ่อของพวกเขาตามปกติ ดังนั้นพ่อ และแม่ เป็นส่วนของครอบครัวของพวกเขา แต่ถ้าไปถามอดีตสามีว่ามีใครเป็นสมาชิกครอบครัวของเขา เขาจะรวมลูกๆ ซึ่งเขาไปพบอย่างต่อเนื่องกับผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ใหม่ ดังนั้นจะเห็นว่า แม้กระทั่งการที่จะนิยามว่าใครเป็นสมาชิกของครอบครัวแต่ละคนอาจมีความคิดที่แตกต่างกันว่าใครอยู่ในครอบครัวตรงของแต่ละบุคคล ดังนั้นในความเป็นจริงแล้ว คนไม่สามารถนิยาม “ครอบครัว” ได้อีกต่อไป ยกเว้นในส่วนที่สัมพันธ์กับบุคคลเฉพาะเท่านั้น ทั้งหมดนี้มีความหมายว่า การสืบทอดทางเครือญาติมีนัยถึงความสิ้นเปลืองมากขึ้น และความสัมพันธ์ทางเครือญาติมีความไม่แน่นอน สายสัมพันธ์ครอบครัวซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกันทางสายโลหิต อาจมีความสำคัญมากขึ้น ขณะที่การถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่ญาติจะต้องมีพันธะต่อกันจะทำได้น้อยลง

ความคิดรวบยอดที่คุ้นเคยจำนวนมากเกี่ยวกับครอบครัวอาจใช้ไม่ได้อีกต่อไป เพราะไม่สามารถไล่ทันกับวิถีการดำเนินชีวิตและความคิดเกี่ยวกับชีวิตของเยาวชนได้อีกต่อไป อย่างเช่น คำว่า “คนโสด” นิยามนี้มักคิดว่า พวกเขาอยู่คนเดียวเสมอ บางคนที่ถูกนับว่า เป็น “คนโสด” ใช้ชีวิตกับคนอื่นในครัวเรือนร่วมกัน คนโสดอื่นๆ มีความสัมพันธ์ที่มั่นคงกับบางคนโดยไม่ได้อยู่บ้านเดียวกัน

ในรูปแบบปกติของชีวิตเมือง “ครัวเรือนโสด หรือสถานภาพโสด ไม่ได้หมายถึง การไม่มีความสัมพันธ์กับใคร แต่หมายความว่า คน 2 คน ไม่ได้เลือกรูปแบบของชีวิตการแต่งงาน และพอใจที่จะใช้ชีวิต “ด้วยกัน โดยแยกกันอยู่” สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการเกิดขึ้นของวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ได้จัดไว้ในกลุ่มปกติต่างๆ ของเรา (เช่น สถิติครัวเรือนอย่างเป็นทางการ) และความพยายามใดที่จะบีบให้รูปแบบใหม่ๆ เหล่านี้ เข้าไปในที่บรรจุเดิม จะบิดเบือนความเป็นจริงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในการอภิปรายผลผู้วิจัยไม่ได้นำผลการวิจัยอื่นๆ มาเปรียบเทียบกับลักษณะของความมาก-น้อย เพราะว่ามีลักษณะการวัด และข้อคำถามที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นมิติเดียวกันก็ตาม อย่างเช่นมิติของความสัมพันธ์ในครอบครัว มีการสำรวจในหลายๆ รายงาน แต่มีมาตรการวัดที่ต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อนจึงอภิปรายแต่ผลที่ได้สำรวจในครั้งนี้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะการศึกษาวิจัย

1. การนำผลการศึกษาไปใช้ในการเปรียบเทียบกับการศึกษาอื่นๆ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับการศึกษาจะต้องมีความระมัดระวัง เพราะการคิดคำนวณและนำเสนออาจจะแตกต่างกันในรายงานนี้ จะนำเสนอในด้านที่มีความเข้มแข็งของครอบครัว อาทิเช่น

การทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว จะคิดสัดส่วนเฉพาะครัวเรือนที่มีการทำกิจกรรมกัน อย่างสม่ำเสมอเท่านั้น ในขณะที่การทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครัวเรือนอาจจะทำเป็นบางครั้ง หรือไม่ได้ทำเลย แต่ไม่ได้นำเสนอออกมา ถ้านำไปเปรียบเทียบกับการศึกษาที่มีลักษณะของการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมี คำตอบ “มี” และ “ไม่มี” จะทำให้ได้สัดส่วนที่แตกต่างกันมาก ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจกับข้อมูลให้ลึกซึ้งก่อนนำไปใช้

2. จากการที่ครอบครัวมีลักษณะที่เป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การศึกษาเกี่ยวกับตัวชี้วัดของครอบครัวเข้มแข็งอาจจะต้องการปรับเปลี่ยนตามเวลาที่เปลี่ยนไป เช่น เรื่อง เทคโนโลยีที่จะทำให้สัมพันธภาพของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เมื่อกลับไปศึกษาครอบครัวเดิมในอีก 1-2 ปีข้างหน้าผลที่ได้ ก็อาจจะมีความแตกต่างกันไป หรือการสอบถามคนในครอบครัวที่ต่างกัน ในเวลาที่แตกต่างกันผลก็อาจจะมีความแตกต่างกันด้วย ดังนั้นการศึกษา และสำรวจสภาพครอบครัวจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลจากหลายๆ แหล่งมาประมวลร่วมกัน

3. มีความต้องการ และมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาวิจัย “ครอบครัว” ให้มีข้อมูลที่ลึกซึ้ง ในเรื่อง “ครอบครัว” จะมีการศึกษากันอยู่มากพอสมควร จึงควรที่จะตั้งทีมงานเพื่อทำการสังเคราะห์งานที่เกี่ยวข้อง

ครอบครัว ทั้งในอดีต ปัจจุบัน จะทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ของครอบครัวที่เกิดขึ้นมาใหม่ อาทิเช่น ปรากฏการณ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการแต่งงานกับชาวต่างชาติเป็นจำนวนมากที่จะส่งผลต่อครอบครัวไทยให้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมทีในอดีตไม่เคยปรากฏมาก่อนเลย

4. การสำรวจสภาพครอบครัวเข้มแข็งในครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวชี้วัดในเชิงปริมาณควรที่จะต้องคำนึงถึงตัวชี้วัดที่เป็นคุณภาพด้วย อาทิเช่น เป็นการสำรวจว่าครอบครัวมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง แต่ไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพด้วยการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หรือครอบครัวบางครอบครัวอาจทำบทบาทหน้าที่ของตนเอง แต่คุณภาพของบทบาทยังไม่ดี เป็นต้น ถึงแม้ว่าในรายงานฉบับนี้จะพยายามให้ภาพของคุณภาพของครอบครัว เข้มแข็งด้วย โดยการนำเสนอภาพของการทำบทบาทที่ “สม่าเสมอ”

มาตรการ

- ครอบครัวเป็นเรื่องของทุกคนในสังคม การสร้างความเข้มแข็งจะต้องจัดให้เป็นภาระแห่งชาติ พร้อมๆ กับมีนโยบาย และยุทธศาสตร์โดยเฉพาะ โดยมีกระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์เป็นแกนหลัก
- ควรจะมีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร “ครอบครัวศึกษา” ในหลายๆ กลุ่มเป้าหมาย โดยมีความร่วมมือกับหลายๆ กระทรวงในลักษณะของหุ้นส่วนทำงานร่วมกัน
- การดำเนินมาตรการต่างๆ จะต้องมีการคิดอย่างรอบด้าน ประมวลสถานการณ์จากหลายๆ แหล่ง มาประกอบกับการสำรวจครั้งนี้ ก็จะทำให้มีมาตรการที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงได้มากที่สุด ข้อมูลสำรวจชุดนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับผู้เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

- จรรยา สุวรรณพัต, จิตตินันท์ เคชะคุปต์, สุวรรณ เลิศสถากิจ. (2544). (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศครอบครัวศึกษา. โครงการกิตติเมธี สาขาวิชา คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิตยา คชภักดี. (2546). การพัฒนาดัชนีความอยู่ดีมีสุขด้านชีวิตครอบครัว สำหรับประเทศไทย : รายงานการศึกษาขั้นสุดท้าย โครงการการพัฒนาระบบจัดเก็บกลุ่มดัชนีชีวิต ครอบครัว อยู่ดีมีสุข สำหรับประเทศไทย. นครปฐม : สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและ ครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิตยา คชภักดี, นิธิวดี หนูไฉยา, จิรนนท์ ข่านอง. (2548). โครงการจัดทำมาตรฐานการส่งเสริม ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายและมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง. นครปฐม : สถาบัน แห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและ ครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เบค-เกอร์นส์แฮม, อลิซาเบธ. (2550). ครอบครัวในความหมายใหม่ : การค้นหาวิถีชีวิตแบบใหม่. แปลโดย วารุณี ภูมิสินสิทธิ์. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์โคมไฟ.
- ประเวศ วะสี. แสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง “แนวทางเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น...ชุมชนเข้มแข็ง” เนื่องในโอกาสจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “คืนความเข้มแข็งสู่ครอบครัวไทย” วันที่ 22 กันยายน 2546 ณ ห้องประชุมกรมการหมายเลข 213-216 อาคารรัฐสภา 2 จัด โดยคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ สภาผู้แทนราษฎร ร่วมกับ สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ <http://www.women-family.go.th/thai/download/family-data/patugtapasad.pdf>
- มาลัยรัตน์ โอฬารวัต. (2548). การศึกษาและพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัว. ปรินิพนธ์ กศ. ม.จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริกุล อิศรานุกรมย์. (2549). การประเมินผลโครงการเตรียมความพร้อมครอบครัวผาสุก. นครปฐม : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สนิท สมักรการ. (2545). มีเงินก็นับว่าน้อง มีทองก็นับว่าพี่ : ระบบครอบครัวและเครือญาติของ ไทย. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. เอกสารอัดสำเนา.

สุพัตรา สุภาพ. (2542). **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.**
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
(2547). **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2547-2556.**
กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกฯ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

โสภา ชปิลมันน์, สมบัติ สุพัตชัย, ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ. (2534). **รูปแบบครอบครัวไทยที่พึง
ปรารถนาในสังคมในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

ภาคผนวก

ตาราง 1 ข้อมูลครอบครัวเข้มแข็ง

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ (N= 397)	ภาค (%)			
	รวม (N=4,778)	ในเขต (N=2,187)	นอกเขต (N=2,194)		ตะวันออก เฉียงเหนือ (N=1,202)	กลาง (N=798)	เหนือ (N= 1,182)	ใต้ (N=1,199)
ด้านสัมพันธภาพ (N =4,674) ในระยะ 1 เดือนที่ผ่านมา ทำกิจกรรมร่วมกัน(สม่ำเสมอ) รับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อ / สัปดาห์ ร่วมกันทำงานบ้านและ/หรือบำรุงรักษาที่อยู่อาศัย พักผ่อนหย่อนใจภายในบ้าน ใช้เวลาพูดคุย เล่นกีฬา/ออกกำลังกายด้วยกัน ในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา ทำกิจกรรมร่วมกัน(สม่ำเสมอ) พักผ่อนหย่อนใจนอกบ้าน เขียนเขียนจดหมาย ทำพิธีกรรม/ ทำบุญ ร่วมทำกิจกรรมในวันสำคัญของครอบครัว/เทศกาล	82.6	82.5	85.5	67.6	85.4	78.7	87.6	82.5
	75.0	75.4	76.9	62.3	75.4	71.4	81.7	74.6
	75.5	76.6	76.6	63.4	75.7	66.8	83.9	76.9
	84.5	85.3	85.0	77.4	85.9	80.1	88.8	84.3
	26.4	27.9	25.8	21.9	25.5	21.6	28.8	29.9
	31.2	30.6	31.3	33.8	35.3	17.7	35.7	31.0
	31.2	30.8	30.7	35.9	30.4	23.1	33.1	34.1
	56.2	55.0	58.7	49.1	67.8	44.4	49.1	59.8
	61.7	60.4	62.9	62.6	73.5	54.9	60.4	55.4
	การสื่อสารในครอบครัว (สม่ำเสมอ) มีการพูดคุย บอกกล่าว ปกป้องหรือ มีการพูดคุยกันด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ ไม่มีการตำหนิกันเมื่อคนในครอบครัวทำผิด หลีกเลี่ยงที่จะเผชิญหน้ากัน มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	75.6	76.3	76.6	67.2	78.3	68.3	79.8
64.2		64.6	65.0	58.5	65.4	62.9	67.6	62.6
51.0		53.0	50.5	42.2	45.6	54.0	53.3	55.1
7.9		8.2	7.7	7.9	8.6	7.9	9.4	5.7
72.5		73.7	71.6	70.5	76.3	66.2	77.1	68.9

ที่	ตัวชี้วัด	ผลสำรวจ โดยรวม	เป้าหมาย
1	ด้านสัมพันธภาพ ในระยะ 1 เดือนที่ผ่านมา ทำกิจกรรมร่วมกัน(สม่ำเสมอ) รับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อ / สัปดาห์ 82.6 86.9 ร่วมกันทำงานบ้านและ/หรือบำรุงรักษาที่อยู่อาศัย 75.0 82.1 พักผ่อนหย่อนใจภายในบ้าน 75.5 82.3 ใช้เวลาพูดคุย 84.5 90.4 เล่นกีฬา/ออกกำลังกายด้วยกัน 26.4 34.6 ในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา ทำกิจกรรมร่วมกัน(สม่ำเสมอ) พักผ่อนหย่อนใจนอกบ้าน 31.2 40.2 เชื่อมเขียนญาติมิตร 31.2 39.4 ทำพิธีกรรม/ ทำบุญ 56.2 64.6 ร่วมทำกิจกรรมในวันสำคัญของครอบครัว/เทศกาล 61.7 69.1 การสื่อสารในครอบครัว (สม่ำเสมอ) มีการพูดคุย บอกกล่าว ปรึกษาหารือ 75.6 84.9 มีการพูดคุยกันด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ 64.2 72.9 ไม่มีการตำหนิกันเมื่อคนในครอบครัวทำผิด 51.0 56.1 หลีกเลี่ยงที่จะเผชิญหน้ากัน 7.9 8.6 มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 72.5 82.5 ความเอื้ออาทร ในครอบครัว (สม่ำเสมอ) ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน 86.8 93.1 ความเอื้ออาทรด้วยคำพูดและการปฏิบัติ 78.1 88.2 ขอมรับความคิดเห็นของกันและกัน 79.2 88.0 เอาใจใส่ต่อกัน 90.9 95.1		

หมายเหตุ : เป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นสัดส่วนของครอบครัวที่มีความเข้มแข็ง

ที่	ตัวชี้วัด	ผลสำรวจ โดยรวม	เป้าหมาย
2	ด้านการพึ่งพาตนเอง (ด้านเศรษฐกิจ)		
	รายรับมากกว่ารายจ่าย	12.1	16.7
	ไม่มีหนี้สิน	31.2	33.8
	มีเงินออม	3.2	71.7
	มีแหล่ง/บุคคลช่วยเหลือ	68.9	69.3
	มีอาชีพที่ให้รายได้สม่ำเสมอ	72.0	79.1
	เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและที่ดิน	83.0	84.8
	ที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย	96.4	97.4
	ทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของครอบครัว	24.8	30.9
3	ด้านการพึ่งพาตนเอง (ด้านสุขภาพ)		
	เด็กอายุ 0 - 6 เดือนได้รับน้ำนมมารดาอย่างเดียว (n=297)	44.4	43.8
	เด็กอายุ 0 - 6 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนครบ (n=1,244)	94.8	94.7
	หญิงตั้งครรภ์ไปฝากท้อง และฉีดวัคซีนครบ (n=252)	77.0	80.6
	การดูแลสุขภาพอนามัย (สม่ำเสมอ)		
	รับประทานอาหารที่ถูกต้องลักษณะ	79.9	84.0
	รักษาความสะอาด	94.8	97.3
	มีอารมณ์ที่ร่าเริง แจ่มใส	82.8	91.7
	ไม่สูบบุหรี่	59.8	62.7
	ไม่ดื่มสุรา	60.4	61.0
	มีการออกกำลังกาย	29.4	37.3
	การดูแลสุขภาพ		
	ไม่ใช้ยาที่ไม่ผ่าน อย.	83.1	83.6
	มีอาสาสมัครประจำบ้าน	93.2	94.5
	สมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพทั่วไป	54.8	59.2
	ประจำปีทุกคน (n=4,496)		
	ตรวจสุขภาพก่อนแต่งงาน (n=531)	27.7	30.5
	มีหลักประกันสุขภาพ (ภาครัฐ)	91.6	92.4
	มีหลักประกันสุขภาพ (ภาคเอกชน)	26.2	32.1
	มีประกันภัย	30.6	37.7
	มีประกันอุบัติเหตุ	39.1	46.7
	ความสามารถการดูแลสุขภาพ(มาก)	43.1	63.7

ที่	ตัวชี้วัด	ผลสำรวจ โดยรวม	เป้าหมาย
4	ด้านการพึ่งพาตนเอง (ทางข้อมูลข่าวสารและโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา)		
	มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	55.0	67.8
	ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากสื่อ	77.7	84.4
	ได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะ	48.2	61.2
	อ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ทุกคน (n= 4,386)	90.9	92.0
	ได้รับการศึกษาอย่างน้อย ป. 6 ทุกคน (n= 4,386)	65.3	68.3
5	ด้านทุนทางสังคม		
	เป็นสมาชิกกลุ่ม	66.8	67.7
	ร่วมกิจกรรมสาธารณะ ในชุมชน (n= 4,618)	89.4	92.7
	นอกชุมชน (n= 4,435)	72.0	77.9
	ร่วมกิจกรรมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม	96.6	96.8
	สนับสนุนให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน	94.1	95.9
	พูดคุยกัน ไปมาหาสู่กับเพื่อนบ้าน	98.4	98.8
	คนในชุมชนมีความเอื้ออาทรต่อกัน	98.3	98.6
	เข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์พัฒนาครอบครัว (n= 3,557)	70.0	74.0
	เข้าร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างสัมพันธภาพครอบครัว (n= 3,477)	80.7	85.3
	ใช้บริการและพื้นที่สาธารณะ (n= 3,370)	77.1	81.7

ที่	ตัวชี้วัด	ผลสำรวจ โดยรวม	เป้าหมาย
6	ด้านการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก		
	สวมหมวกกันน็อก ,คาดเข็มขัดนิรภัย	91.9	93.7
	ตรวจสอบ ซ่อมแซมเครื่องมือ/เครื่องใช้ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพดี	91.3	92.0
	เก็บสารพิษและสิ่งมีคมอย่างปลอดภัย	87.9	89.0
	สมาชิกตระหนักถึงการป้องกันโรคติดต่อ/ปัญหาสุขภาพจิต	51.1	61.7
	เข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง(ถ่องแท้)	42.2	54.0
	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา	64.3	73.6
	เข้าร่วมกิจกรรมเฝ้าระวังภัย (n= 4,631)	43.3	54.3
	เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร	50.2	56.3
	เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาในชุมชน	61.4	67.5
	เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อม	29.0	34.1
7	ด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง		
	สมาชิกในครอบครัวตกงาน / ไม่มีงานทำ หรือถูกเลิกจ้าง	14.6	11.9
	มีสมาชิกในครอบครัวถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย	2.1	1.9
	มีสมาชิกในครอบครัว หรือญาติสนิท เสียชีวิต	14.2	14.3
	สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	1.5	1.7
	มีปัญหาสามี – ภรรยา หย่าร้างหรือแยกทางกัน (n=3,917)	3.2	2.5
	เคยประสบภัยพิบัติ	30.6	29.9
	เคยมีสมาชิกหนีออกจากบ้าน	1.2	0.9
	เคยมีสมาชิกฆ่าตัวตาย	0.7	0.6
	สมาชิกในครอบครัวติดสุรา	10.1	10.6
	สมาชิกในครอบครัวติดบุหรี่ (n= 2,047)	36.7	38.9
	ติดสารเสพติด	0.9	1.0
	มีภรรยา/สามีหลายคน นอกใจกัน มีกิ๊ก/ชู้	2.5	1.9
	เล่นการพนันเป็นประจำ	26.4	25.1
	มีบุตรเมื่ออยู่ในวัยรุ่น (n= 1,302)	10.8	8.9
	สมาชิกในครอบครัวสามารถให้กำลังใจซึ่งกัน	94.5	94.7
	ครอบครัวให้ความช่วยเหลือจนพ้นภาวะวิกฤต	94.5	94.3
	ยอมรับ ให้อภัย และพร้อมให้ความช่วยเหลือ	81.2	79.8
	เป็นสมาชิกสมาคมอาสาปณิกสงเคราะห์	58.6	60.0
	มีการทำประกันชีวิต	49.6	58.2

รายชื่อคณะกรรมการสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง

1. ศาสตราจารย์เกียรติคุณจรจรา สุวรรณทัต	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
2. นางอุบล หลิมสกุล	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
ผู้ตรวจราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
3. นายสุวิทย์ ชันหาโรจน์	ประธานคณะทำงาน
ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	
4. นางจิตราภา สุนทรพิพิธ	รองประธานคณะทำงาน
รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	
5. รองศาสตราจารย์จิตตินันท์ เฉชะคุปต์	คณะทำงาน
6. นางอนุสรณ์ อินทร์กำแพง	คณะทำงาน
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	
7. นางสาวศิริกุล จุลศรี	คณะทำงาน
ผู้แทนกรมสุขภาพจิต	
8. นางสาวศิริกุล เกียรติกุล	คณะทำงาน
ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน	
9. นางพวงพร ลีลาพตะ	คณะทำงาน
ผู้แทนสำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
10. นางสาวจรีพร ภิบาลจันทร์	คณะทำงาน
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	
11. นางจรีนันท์ ขำนอง	คณะทำงาน
ผู้แทนมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว	
12. รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนิศยา คชภักดี	คณะทำงาน
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล	
13. ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ	คณะทำงาน
14. นางศรีสมัย ทรัพย์ะประภา	คณะทำงาน
ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ	

รายชื่อคณะกรรมการสภานับครอบครัวเข้มแข็ง (ต่อ)

15. นางจันทร์ศิริ สุคนธฉายา	คณะกรรมการ
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย	
16. นางสาวริยา เอี่ยมวิบูลย์	คณะกรรมการ
หัวหน้ากลุ่มการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครอบครัว	
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	
17. นายธงชัย สุวรรณเศรษฐ	คณะกรรมการ
หัวหน้ากลุ่มการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว	
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	
18. นายปริญญา นิจถาวร	คณะกรรมการ
หัวหน้ากลุ่มการวิจัยและสารสนเทศ	
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	
19. นางสาววลัยพร วุฒิไกรศรีอาคม	คณะกรรมการ
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	
20. นางมาสสุรีย์ ศรีพรหมมา	คณะกรรมการ
หัวหน้ากลุ่มการพัฒนามาตรการกลไก	
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	
21. นางสาวมัลลิกา เหมือนวงศ์	ผู้ช่วยเลขานุการและคณะกรรมการ
สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว	

*Family Assessment Project based on the
Criteria of the Strong Family Institute*

*ASEAN Institute for Health Development, Mahidol University
and
Office of Women's Affairs and Family Development,
Ministry of Social Development and Human Security*